

METSZET

ÉPÍTÉSZET | ÚJDONSÁGOK | SZERKEZETEK | RÉSZLETEK

TÉMA: SPORT

Tájkép stadionnal
Tégla, rögbi, Limerick
A hosszú ház

Edukáció, sport és kultúra
| egy térben
Látni a jövőt

Budapesti telérek
Egy kirakós utolsó elemei
Nagyméretű függönyfalak

TÉMA: FINTA

For you to create

Fundermax

Gyakorlatilag tökéletes: Belső anyagok az egyszerű feldolgozáshoz és lenyűgöző eredményekhez

- termék és dekor kombinációja
- 213 dekor és 15 felület
- karcálló, ütésálló és könnyen tisztítható
- fenntartható (nagy arányban tartalmaz újrahasznosított fahulladékot vagy újrahasznosított rostokból készült erőpapírt)

Fundermax
office@fundermax.at
www.fundermax.com

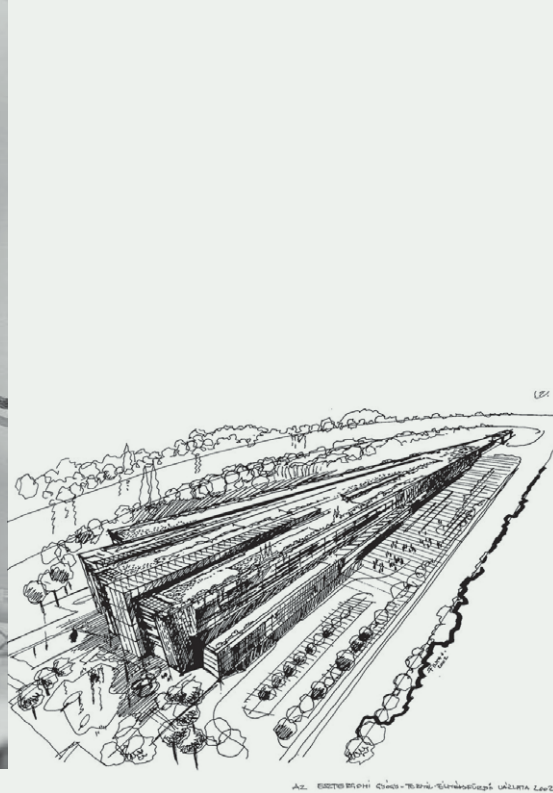

Megszüntetjük az utolsó nagy hőhidat.

 SCHÖCK
Megbízhatóságra építve

A SCONNEX® CSÖKKENTI AZ ENERGIAVESZTESÉGET A FALAKNÁL ÉS AZ OSZLOPKNÁL.

Az új Schöck termékcsalád választ ad az energiahatékony építés eddig megoldatlan kérdéseire. A Schöck Sconnex® egyedülálló megoldást kínál a falaknál és oszlopknál kialakuló függőleges hőhidakra, ezzel segíti a gazdaságosabb és esztétikusabb szerkezetek tervezését és kialakítását. www.schoeck.com/hu/sconnex

Finta, a profi

__ Ha kultuszfilmet csinálna valaki Finta Józsefről, ez lenne a legjobb cím. Rezzenéstelen arccal ülne a rajzasztal mellett, és ahogy csőtolla suhanna a vonalzó mellett, odakint falak nőnének ki a földből hatalmas robajjal, és Budapest arca megváltozna. A városlakók rettegve néznék, ahogy a szállodák, üzletközpontok hatalmas tömbjei emelkednének szemük elé: por, sikoltás, dübörgés. A napi dráma, az alkotás roppant történése után a szuperhős felvinné kabátját és táskáját, és szerényen felszállna a négyes-hatos villamosra, mint a kultúra egyszerű napszámosa, aki odafigyel a részletekre, aki a műszaki kérdésekben verhetetlen, és hazabumliúzna a Margit hídon át.

__ Finta József azonban - egyelőre - nem mozihős, de munkássága - ahogy Horváth Sándor fogalmaz az idei Épületszerkezeti Konferencia beharangozójában - „maig meghatározó jelentőségű a hazai építészetben, melyben a kezdetektől fogva jelentős szerepet játszott a részletképzések fontossága és magas megoldási színvonala. Az életműre való visszatekintést követően, ennek jegyében mutat be a konferencia néhány kiemelkedő épületet, természetesen a már megszokott építész-épszerk szaktervezői páros előadások keretében. Ezen belül az előadások érinteni kívánják a 20. század végének néhány meghatározó épületét, egy-egy kiemelt példa felújításával kapcsolatos tapasztalatokat és az utóbbi évek stílusformáló alkotásait is, de nem maradhatnak el a Finta József vázlatait, karikatúráit bemutató tablók sem.”

__ E konferenciához kapcsolódik a Metszet jelen száma is, míg emellett sportcélú épületeket adunk közre Székesfehérvártól Alsórákosig, Limericktól Mezőhegyesig.

CSANÁDY PÁL

Finta József a Lakóterv irodájában, 1976-ban (Foto: Fortepan 89354, Urbán Tamás)

Az esztergomi gyógy-, termál- és élményfürdő skicce dr. Finta Józseftől (2002)

IMPRESSZUM |

Kiadja az Artifex Kiadó Kft., 1119 Budapest, Pajkos utca 28. | 36-1-783-1711 | info@artifexkiado.hu | www.tervlap.hu, www.epitesimegoldasok.hu, www.artifexkiado.hu, www.cpr.hu, www.epitkezés.info.hu, www.kamaraikepzesek.hu | ISSN 2061-2710 | Terjesztő: Magyar Posta Zrt. | Hirdetésfelvétel, termékek: Sárdy Csaba 36-20-240-7232 | Alapító-főszerkesztő: Szende Árpád | Főszerkesztő, felelős kiadó: Csanády Pál 36-20-312-4514 | Főszerkesztő-helyettes: Ware-Nagy Orsolya | Szerkesztő: Dobossy Edit | Szakmai tanácsadók: Csajbók Csaba, Vukosavljev Zorán, Wesselényi-Garay Andor, Gáspár László, Katona Vilmos, Nagy Sándor, Czifágy Tamás (Győr), Lengyel István (Debrecen), Patartics Zorán (Pécs), Ripszám János (Siófok) | Lapterv: Salt Communication Kft. | Tördelés és nyomdai előkészítés: Csányi Tamás, xfergrafika.hu | Nyomda: Virtuóz Globál 30 Kft. | Olvasószerkesztő: Sólyom Beáta | Előfizetés egy évre: 7 900 Ft, két évre: 12 900 Ft, három évre: 17 900 Ft. Előfizetés kizárólag elektronikusan a tervlap építész közösségi portálon keresztül: www.tervlap.hu | Az építészeti alkotásokat bemutató cikkek lektoráltak. E számunk címlapja Palkó György fotójának felhasználásával készült.

KÜLÖNLEGES PADLÓ

EGY KÜLÖNLEGES HELYSZÍNEEN

MINDSZENTYNEUM, ZALAEGERSZEG

01

Zalaegerszeg városa 2022 októberében nyitotta meg a Mindszentyneum Látogatóközpontot, melynek küldetése Mindszenty József hercegprímás, bíboros, esztergomi érsek és magyar politikai mártír örökségének ápolása. Az intézmény építése során a kiállítóterek padlójának készítéséhez a szakkivitelező Floorstore Kft. a Mapei Ultratop Loft termékét használta, megközelítőleg 1 000 négyzetméter felületen.

—A Mindszenty József Látogatóközpont építését Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata a Modern Városok Program keretein belül valósította meg 2019 és 2022 között. A tervezést végző TSPC Kft. és a Konkrét Stúdió nagy hangsúlyt fektettek arra, hogy a látogatóközpont modern, mégis időtálló arculatot kapjon, amely illeszkedik Mindszenty történelmi és spirituális örökségéhez. A 4 000 m² összterületű, 5 szintes épület generálkivitelezését a ZÁÉV Építőipari Zrt. végezte.

KÜLÖNLEGES ULTRATOP LOFT PADLÓK KIALAKÍTÁSA

—A pincszinten, illetve az első és a második emeleten lévő kiállítóterek padlóját a Floorstore Kft. kivitelezte a Mapei Ultratop Loft termékének alkalmazásával, összesen

GYÁRTÓ | Mapei Kft., Budaörs

02

megközelítőleg 1 000 m² felületen. A feladat különlegességét az adta, hogy minden szinten egyedi szín és felületi struktúra kialakítására volt szükség. A felületi struktúra tekintetében bizonyos helyiségekben csiszolt felület, máshol sima glettel hatású felület megjelenítésére volt szükség, illetve az egyik padlón extra feladatként még feliratok rögzítése is jelentkezett.

—A színek tekintetében is változatos volt a feladat: a pince szintjén földbarna, a második emeleten pedig antracitszürke színben készült el a padló. Az első emeleten volt szükség a legkomplexebb megvalósításra: itt a szürkén kívül fehér és bíborvörös színű padló is készült, utóbbira az elkészítést követően számos padlófeliratot is rá kellett festeni.

—A padló kialakításánál a szakemberek első lépésként az előkészített aljzatra Primer SN epoxi alapozót vittek fel Quarzo kvarchomok szórással. Erre került rá az Ultratop Loft padlóbevonat a megrendelő által kért színre (fehér, vörös, földbarna, antracitszürke) keverve, arra Ultratop Base Coat alapozót hordtak fel, záróréteggé pedig a Mapefloor Finish 58 W matt hatású bevonatot alkalmaztak.

—A tervezés és kivitelezés a teljes projekt során a padlóhoz hasonlóan különleges és exkluzív volt, így az eredmény is csodálatos lett. Méltán lett az épület 2023-ban az Év Háza

03

04

pályázat közönségdíjasa, és nyerte el az Építészfórum által alapított Magyar Építészeti Díj 2023-as eseményén is a Nagyberuházások Különdíját.

—A Mindszentyneum nem csupán történelmi emlékhely, hanem élő kulturális központ is, amely méltó emléket állít Mindszenty József életművének – és a Mapei büszke arra, hogy termékeivel részesévé válhatott ennek a kiemelkedő minőségű projektnek.

- 01 A Mindszentyneum méltó emléket állít Mindszenty József életművének
- 02 A pincszinten, illetve az első és a második emeleten lévő kiállítóterek padlóját a Floorstore Kft. kivitelezte a Mapei Ultratop Loft termékének alkalmazásával
- 03 A feladat különlegességét az adta, hogy minden szinten egyedi szín és felületi struktúra kialakítására volt szükség
- 04 Az épület 2023-ban elnyerte az Év Háza pályázat közönségdíját, valamint a Magyar Építészeti Díj 2023-as eseményén a Nagyberuházások Különdíját

TARTALOMJEGYZÉK

TERMÉKEK		
02	Különleges padló egy különleges helyszínen	
04	Korszerű acél könnyűszerkezetes födémek	
06	Padlásszigetelés okosan	
08	Alulról hűlő szerkezetek kompromisszumok nélkül	
MAI SZEMMEL		
09	Balassi Bálint Megyei Könyvtár, Salgótarján (1984-1988)	Finta József (1935-2024), Guczogi György (1956-) Ritoók Mihály Lakóterv
A PRO'		
10	Alternatív valóságok	
METSZET		
12	Tájkép stadionnal	Alba Aréna Székesfehérvár Balázs Mihály, Tarnóczy Tamás Attila Moravánszky Ákos
KÜLHON		
22	Tégla, rögbi, Limerick	Nemzetközi Rögbi Élményközpont Írország Níall McLaughlin Csanády Pál
TÉMA: SPORT		
28	Edukáció, sport és kultúra egy térben	A Kozma Ferenc Mezőgazdasági Technikum sportcsarnoka Mezőhegyes DAW Építész Stúdió Wettstein Domonkos
34	A hosszú ház	MTK Lantos Mihály Sportközpont Budapest Nagy Iván DLA, Sólyom Benedek DLA, Ábrahám Tamás, Kenéz Gergely Erdélyi Linda
TÉMA: FINTA		
40	Látni a jövőt	Nonstandard megoldások Finta József irodájában Finta József Dóczé Péter DLA Dóczé Péter DLA
46	Budapesti telérek	Sínkanyonok mint lehetőségek Finta és Társai Építész Stúdió Szabó Tamás János DLA
52	Egy kirakós utolsó elemei	Don Bosco Oratórium és Szalézi Tartományfőnökség Óbuda Guczogi György DLA, Halvaksz Mónika (Finta és Társai Építész Stúdió) Guczogi György DLA
58	Nagyméretű függönyfalak	Dr. Becker Gábor
TERVPÁLYÁZAT		
64	Történelem és a Jövő Múzeuma	Museum of History and Future Turku, Finnország Márkus Péter
ZÖLD OLDALAK		
66	Zéró karbon építés	
68	Abstract	
70	Tervezők, szerzők	
72	Ciki	csépé

KORSZERŰ ACÉL KÖNNYŰSZERKEZETES FÖDÉMEK

A könnyűszerkezetes építés egyik alapeleme a hidegalakítással gyártott, vékonyfalú, tűzhorganyzott acél trapézlemez vagy profilozott lemez. A közbenső födémek, szintosztások céljára többféle szerkezeti kialakításban is felhasználhatók az acél trapézlemezek: 1. könnyűszerkezetes födém teherhordó elemeként, 2. monolit vasbeton födém bennmaradó zsaluzataként alkalmazott trapézlemezként, 3. acél profillemes öszvérfödémekként, vagy 4. additív födém szerkezetekként.

—Az 1. esetben az acél trapézlemez száraz technológias, vagy opcionálisan teherelosztó vékony betonozással készülő könnyűfödém tartószerkezete. A trapézlemez a végleges állapotban a teljes (állandó és hasznos) teherre méretezett.

—A 2. kialakításban a trapézlemez bennmaradó zsaluhéjként alkalmazzuk, feladata a betonszilárdulásig a nyersbeton súlyának és a szerelési tehernek a hordása, ideiglenes alátámasztás alkalmazható a végleges támaszok között, ekkor kisebb teherbírású acélprofil elegendő. A végleges állapotban az összes állandó és hasznos terhet teljes mértékben a méretezett monolit vasbeton födém viseli, a trapézlemeznek ekkor már nincs teherbírási szerepe.

—A 3. esetben az acél profillemes rákerülő monolit vasbetonnal együttműködő (köztük nyírási kapcsolattal rendelkező) ún. öszvérfödémként működik a végleges (üzemi) állapotban. A beton megszilárdulása előtt a profillemes zsaluhéjként működik, nagyobb fesztávok eléréséhez ideiglenes alátámasztás szükséges.

—A 4. féle szerkezeti kialakításban a nagy merevségű acélprofil és a vasbeton födémlemez is részt vesz a végleges teherbírásban, de nincs közöttük

együttműködő (nyírási) kapcsolat, a 2 alkotóelem teherbírása egyszerűen összeadódik (ún. additív födém). A betonszilárdulás előtt az acélprofil itt is zsaluzatként viselkedik, opcionálisan ideiglenes alátámasztással.

—A 3. és 4. típusokat, ahol a végleges (üzemi) állapotban az acélprofil és a betonlemez is részt vesz a teherhordásban, együttesen az „ArcelorMittal kompozit födémrendszerek” csoportjába soroljuk.

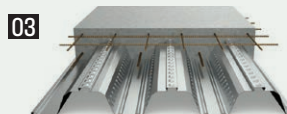
TEHERBÍRÁSI SZEMPONTOK

—A vékonyfalú acél trapézlemezek teherbírását önmagukban - 1. kialakításban végleges teherviselő födémként, 2-3-4. kialakításokban zsaluhéjként, a megfelelő terhelésekre - az Eurocode 3 szabványsorozat 1-3 fejezete szerint kell számítani, igazolni.

—Az öszvérfödémek (3. kialakítás) méretezésének módszerét, folyamatát az Eurocode 4 szabványkötetek tartalmazzák. A hajlított öszvérfödémekben a két alkotóanyag előnyös szilárdsági jellemzőit tudjuk kiaknázni: a betonlemez a nyomott zónában, az acél profillemes a húzott zónában dolgozik hatékonyan. Kulcsfontosságú a megfelelő nyírási kapcsolat (az együttdolgozás) biztosítása az acél profillemes és a megszilárdult betonlemez között, az optimális teherbírás érdekében.

—Alapvetően kétféle módon tudjuk ezt elérni:

- mechanikus kapcsolat, gyárilag sűrűn elhelyezett lokális dombornyomások révén (konvex és konkáv geometriájú profilok esetén is működik),
- súrlódásos kapcsolat, amely a betonzugorodás hatására kialakuló keresztirányú nyomóerők révén alakul ki (csak a konkáv geometriájú profilok esetén működik).

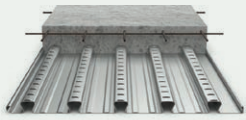
Acél trapézlemez födém szerkezetek fajtái, ArcelorMittal termékekkel

01 Hacierco 153/290 száraz födém

02 Hacierco 85/280 bennmaradó zsaluzat

03 Cofraplus 80 profillemes öszvérfödém

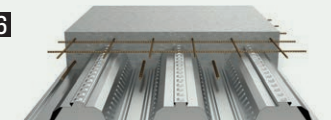
04 Cofraplus 220 additív födém

05

06

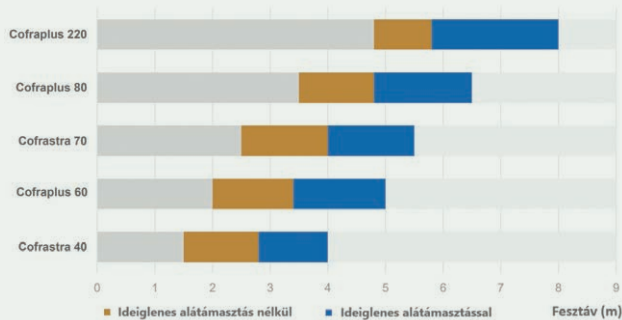
Az öszvérfödémek 2 fő csoportja az acélprofil geometriája szerint (Eurocode 4 alapján), példák ArcelorMittal termékekkel

05 Konkáv („re-entrant”) geometriájú profillemezek (ArcelorMittal Cofrastra 40 és Cofrastra 70 típusok)

06 Konvex (trapéz) geometriájú profillemezek (ArcelorMittal Cofraplus 60 és Cofraplus 80 típusok)

—A 4. kialakítás, az additív födémek esetén speciális, egyedi méretezési eljárás áll rendelkezésre a vonatkozó Eurocode szabványok alapján, gyártó által minősített rendszerben.

—Az előző példákban említett, különböző típusú ArcelorMittal profillemezekkel készíthető öszvérfödémek és a Cofraplus 220 additív födémek alkalmazási fesztáv-tartományát az alábbi táblázat szemlélteti:

—Az öszvérfödémek és additív födémek előnyei:

- Alacsony önsúly, az azonos teherbírású monolit vasbeton és előregyártott vasbeton födémekhez képest 25-40% súlymegtakarítás érhető el, amely lehetővé teszi a teljes tartószerkezet (gerendák, oszlopok, alapozás) gazdaságosabb tervezését.
- Többféle alátámasztó szerkezet esetén is alkalmazható (acél, vasbeton, téglafalazat).
- Ötvözi az előregyártott és a monolit kivitelezési technológia előnyeit.
- Az acélprofilok helyszínre szállítása, mozgatása és beépítése gyors és gazdaságos.
- Az acélprofilokból kialakított zsaluzat biztonságos munkaterületet nyújt betonozás előtt.
- Rugalmas alaprajzi elrendezésben is alkalmazható (változó fesztávolság, ferde peremlezáráások, áttörések stb.).
- Magas tűzállósági ellenállás (REI30 automatikusan teljesül, méretezéssel akár REI120 is elérhető).
- Jelentős hangszigetelési képesség (alapvetően a betonlemez tömege határozza meg, a járatos födémvastagságok esetén, 12-25 cm között, a súlyozott léghanggátlási szám $R_w=47-56$ dB között változik).

ALKALMAZÁSI TERÜLETEK

- többszintes irodaházak,
- ipari, kereskedelmi csarnokok nagyterületű közbelső födémek,
- parkolóházak,
- meglévő épületek (társasházak, középületek, műemlékek) felújítása, átalakítása.

GYÁRTÓI TÁMOGATÁSOK

—Az itt bemutatott könnyűszerkezetes acél építési termékek és rendszerek tervezéséhez és alkalmazásához az ArcelorMittal Construction gyártó az alábbi támogatási eszközöket biztosítja az érdeklődő szakemberek számára:

- termékek műszaki adatlapjai,
- keresztmetszeti rajzok (PDF- és DWG-formátumban is),
- komplett csomóponti gyűjtemény (kb. 600-féle különböző részletrajzzal), minden típusú alátámasztás esetére, többféle homlokzatburkolattal kombinálva (PDF, DWG),
- teherbírési táblázatok,
- statikai méretező szoftverek (Spaner, Cofra5),
- alkalmazási segédletek, beépítési útmutatók (PDF és Youtube-filmek),
- személyes konzultáció, mérnöktámogatás. (x)

GYÁRTÓ |

ArcelorMittal Construction

1211 Budapest, Weiss Manfréd út 5-7.

<https://construction-magyarorszag.arcelormittal.com/hu>

A 275/2013. (VII. 16.) Korm. rendelet szerint

MÁR A TERVEZŐ A FELELŐS

az épületbe kerülő építési termékek
műszaki teljesítményéért!
Csak az érvényes magyar nyelvű
teljesítménynyilatkozat alapján szabad
terméket betervezni!

A jogszerű, szakszerű
és gyors termékkiírásban
INGYENES segítség a

CPR.hu

- ✓ kereshető, szűrhető adatbázis a gyártók teljesítménynyilatkozatai alapján
- ✓ cégek és szakmai szövetségek termékkiírási ajánlásai
- ✓ a jogszabálynak megfelelő, kinyomtatható termékkiírási dokumentáció

PADLÁSSZIGETELÉS

OKOSAN

Sokan vásároltak az elmúlt időszakban nem túl jó állapotban lévő, régi építésű házat, akár ott-honteremtési, akár nyaralási céllal. A cél minden esetben az, hogy komfortos, egészséges, energiahatékony házakat hozzunk létre ezekből az épületekből. A lelkes háztulajdonosok „álomház projektje” azonban rendszerint már az első fázisban, a kaotikus szerkezetű padlásfödémnél elakad...

—Az újabban nagyon keresett, régi építésű, könnyűszerkezetes házak egyik fő vonzereje a fa alapanyag. A fából készült könnyű padlásra és tetőszerkezetre viszont az is jellemző, hogy geometriailag rendkívül összetettek, ezért az általuk közrefogott terek alig megközelíthetők, ami felújítási szempontból nem túl előnyös. Ez azonban nem azt jelenti, hogy elengedhetjük a komplex szerkezeti rétegrendre való törekvést. Nyilvánvalóan a nulla energiafelhasználású ház felé szeretne konvergálni minden háztulajdonos, ahhoz pedig megfelelő mennyiségű és minőségű szigetelésre van szükség. Kérdés, hogyan lehetne egy ilyen padlásfödém szigeteléssel úgy ellátni, hogy ne maradjon hőhidas a födém, és a ház energiahatékonyágát is a lehető legmagasabb szintre tornásszuk fel?

—Azonnal elvethető az a gondolat, hogy bármit is lehetne tenni a hasonló épületek padlásterében elhelyezett gépészeti csőrengeteggel – ugyanis az segíti a könnyűszerkezetes házak optimális működését, és sehol máshol nem férne el. Viszont nem hagy a padlásfödém sík felületet, ami pedig lehetetlenné teszi bármilyen szigetelőpaplan leterítését. A probléma nem csak látszatra összetett, ezért fontos meggyőzni az épülettulajdonosokat, hogy a minőségi megoldást illetően feltétlenül szükséges szakértők bevonása.

—Örömhír: nem kell elkezdni miszlikre szabdalni egy szálas szigetelőtekeracet, hogy betuszkoljuk a láthatatlan helyekre. Létezik modern, gépesített megoldás, mellyel hatékonyan lehet szigetelni az összes részt, a szerkezet megbontása nélkül. Erre szakosodott, tapasztalt fűjós vállalkozók speciálisan erre a célra készült befújógéppel közvetlenül a szigetelni kívánt padlásfödémre fűjják rá a „pelyhesített” Ursa üvegyapot hőszigetelő anyagot. Az Ursa ReFloc befújható sárga ásványgyapot vattapamacsok meglepően jól hasznosíthatók az ilyen trükkös terek maradéktalan szigeteléséhez, mert ilyen módon eljutnak az épületgépészeti csőhálózat alá, közé és fölé is. Egyenletesen és lazán szétterülnek a szigetelt felületen, és maximálisan kitöltik a rendelkezésre álló teret és üregeket.

BEFÚJHATÓ SZIGETELÉSSSEL A SZERKEZETET SEM KELL MEGBONTANI

—Számos érv szól még a ReFloc pamacsok és a befújós technológia mellett. Nincs külön anyagszállítási költség, mert az ásványgyapattal töltött zsákok a befújógép kíséretében érkeznek és azonnal beépítésre is kerülnek. Mivel az installáció során nincs vágási veszteség, ezért ez az ötletes technológia hulladékmentes megoldást garantál, ráadásul mivel a szerkezetet nem kell megbolygatni, tehát nincs „bontás” és „építés”, ezért rendkívül gyors. Emellett nincsenek illesztési hézagok, így a hőszigetelésben biztos, hogy nem jön létre vonalmenti hővesztés sem, amely pedig a többi megoldásnál valós problémaforrás lehet. A befújható anyag nagyon könnyű, ezért nem kell amiatt aggódnia még egy régi épület felújításánál sem, hogy statikailag megterheli a meglévő épületszerkezetet. Környezetbarát, de nem „rágcsálóbarát”; és mivel páraáteresztő, ezért beépítésével - természetesen megfelelő szellőztetés mellett - a penészesedés réme sem

fenyeget többé. A remek hőszigetelő - 35 kg/m³ esetében 0,039 W/mK - és kiváló hangelnyelő tulajdonságokat ötvöző Ursa ReFloc üvegyapot nem éghető szálanyag: az S2 (25 kg/m³-nél) - S1 (30-35 kg/m³-nél) füstképződési kategóriába sorolható és a legbiztonságosabb A1-es tűzvédelmi osztályba tartozik.

—Vitathatatlanul a legköltséghatékonyabb és a leggyorsabban, legegyszerűbben kivitelezhető minőségi szigetelési megoldás; nem hasznosított tetőtér esetében, ritkított deszkaburkolattal lefedve elsődleges választás.

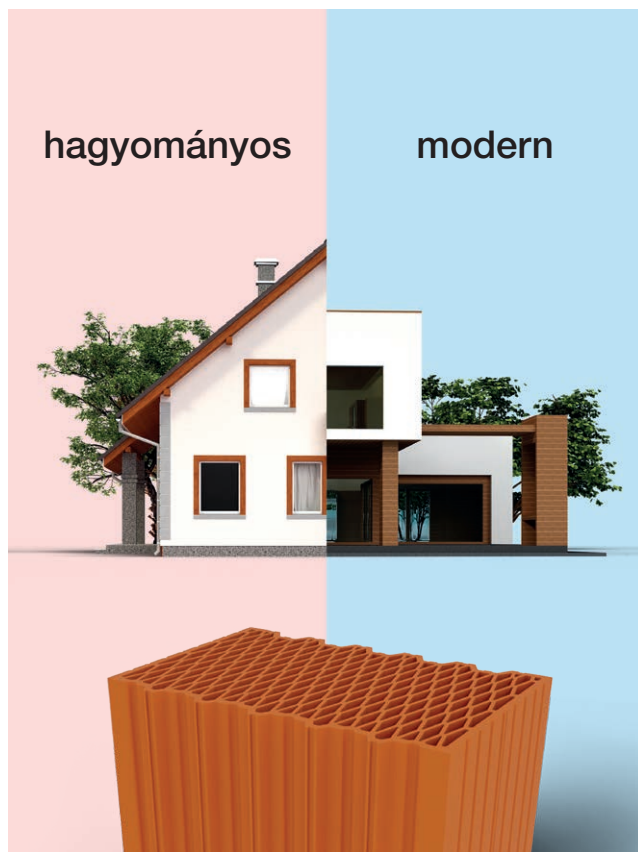
A ReFloc hulladékmentesen, a szerkezet megbontása nélkül fújható be még bonyolult szerkezetű padlásfödémre is, emellett nincsenek illesztési hézagok, így a hőszigetelésben nem jön létre vonalmenti hővesztés sem

GYÁRTÓ | Ursa Salgótarján Zrt.,
Varga Tamás
alkalmazástechnológus

Az otthon lehet...

A fal legyen kerámia.

Bármit is tervezzen, a Porotherm
innovatív kerámiatégláival
megvalósíthatja álmai otthonát.

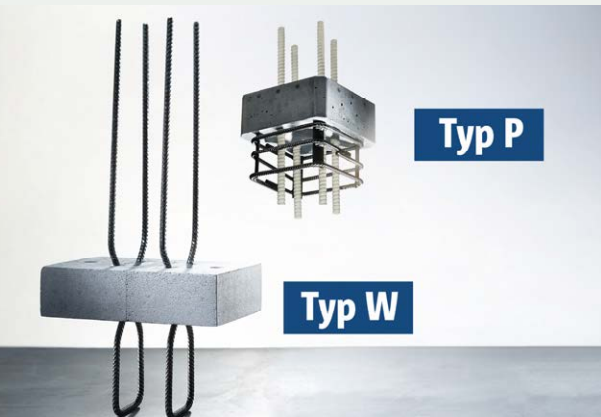
Tudjon meg többet: www.teglahaz.hu

Porotherm
wienerberger

ALULRÓL HÚLÓ SZERKEZETEK

KOMPROMISSZUMOK NÉLKÜL

MEGÉPÜLTÉK MAGYARORSZÁGON IS AZ ELSŐ SCHÖCK SCONNEX-REFERENCIÁK

Csendes forradalom zajlik napjainkban a Schöck cégnek köszönhetően az építőiparban: egy éve érhető el a hazai piacon műszaki engedéllyel tanúsítva (NMÉ) a Schöck Sconnex-termékcsalád, amely falak és pillérek vízszintes helyzetű, több épületszint terheit viselni képes hőhíd megszakító elemeit foglalja magába. Ezzel a világon elsőként felszámoltuk az utolsó nagy - eddig megoldatlan - hőhíd csoportot is (alulról húlószerkezetek). Így megvalósítható, ami eddig kivitelezhetetlen volt: az épületet körülvevő, folytonos szigetelő épületburok.

pillérfejbe kerülő hőhíd megszakító könnyűbeton maggal és átmenő Combar üvegszál-műgyanta beton-acél-helyettesítő rudakkal rendelkezik. Mindkét termék 3-4 épületszint terheit képes viselni.

— Örvedetes, hogy az elmúlt év során számos épületben alkalmazták már hazánkban is ezt a forradalmi termékcsaládot. Nézzünk meg néhány érdekesebb kivitelezést!

GYŐR, DOMB STÚDIÓK

— Az eddigi legnagyobb Sconnex-épület. Különlegessége, hogy teljes mértékben előregyártott szerkezettel készült (Leier-kéregpanel és kéreg-

nem alulról húlós, hanem felülről húlós szerkezetbe (födémre állított, szigetetlen falak alsó övébe) helyezték el a Schöck Sconnex W elemeket.

BALATONSZEPEZD, VILLA ÉPÜLET

— Tipikus Balaton-parti épületként ez a ház cölöpalapozáson nyugszik. Erre vasbeton gerendarács került, ami a felmenő szerkezetek alapjául szolgál. Itt fogalmazódott meg igényként már az építész részéről, hogy a gerendarácstól a földszinti falakat termikusan leválasszák. Erre kínált megoldást a Sconnex termékcsalád W eleme, amely a tervezés idején még csupán engedélyeztetés alatt állt hazánkban.

— A termékcsaládba két típus tartozik. A Sconnex W típus fal-hőhíd megszakító, amelyet a statikus által meghatározott kiosztásban helyeznek el a fal lábazati vagy mennyezeti vonalában. A korábbi Isokorb termékekhez hasonlóan Neopor hőszigetelő testtel, UHPC (speciális nagyszilárdságú beton) nyomóbetéttel és átmenő betonacél nyíróvasalással rendelkezik. Ezt az elemet Svájcban tíz éve alkalmazzák, a közelmúltban pedig Németországban és Ausztriában is több épület valósult már meg az alkalmazásukkal. A Sconnex P típus

fal kombinációja). Az épület közepén fűtetlen lépcsőház található, az egyik épületszárny pedig alulról húlós szerkezetű (lábakra állított, átjárható járdaszinttel). A középfolyosó kéregpaneljébe Schöck Isokorb, a földszinti falak felső övébe pedig Schöck Sconnex W elemeket építettek be.

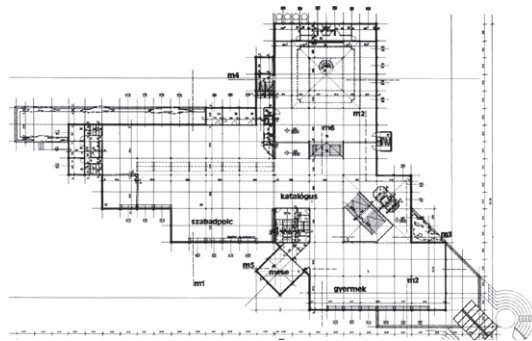
CSOPAK, CSOPAK CORNER

— Az épületet szintenként felfelhaladva egyre szűkülő alaprajz jellemzi, így alakítva ki az egyre nagyobb külső teraszokat. Ettől a megoldástól lett érdekes ez a projekt: itt ugyanis

A Schöck elemek kenhető vízszigetelés oldja meg a szükséges vízszigetelést, ugyanakkor biztosítja a gerendarács és a lábazati fal együttműködését.

— Reméljük, hogy a hazai példák bemutatásával még több tervező gondol majd más szemmel ezekre a korábban nehézkesen megoldható, alulról húlós csomópontokra. Alkalmazzák bátran a Schöck Sconnex rendszert, amellyel elhagyhatók a falak és pillérek felületszigetelése és folytonosítható a hőszigetelő épületburok!

GYÁRTÓ | Schöck Hungária Kft., Budaörs

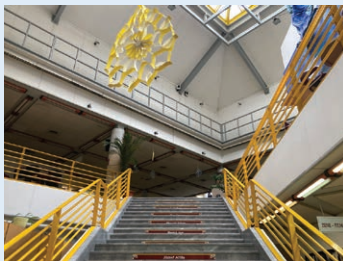

AKKOR / Salgótarján lineáris fekvésű városcentrumának kereszttenyelyére, a vasút alatti szűk átjáróval valamiképp összekötött, de a Meszes lábához beszoruló főúttal még mindig elvágott nyugati rész rendezésére 1965-ben írtak ki meghívásos tervpályázatot, melyen Magyar Géza és Finta József átfogó várostervi koncepciója nyert. Tervük jelentős átalakításokon ment keresztül a kort jellemzően leíró politikai és gazdasági változások közepette. A negyedszázad alatt kiépült nyugati városrészben a kezdeti tervek keményvonalas modernizmusát a Magyarországon ekkor még frissnek számító posztmodern váltotta le, ennek utolsó eleme a Finta által tervezett megyei könyvtár. A házak közeit szinte kitöltő, térszövetet képező építmény lépcsőzetes tömeggel követi a Tarján-patak (és a főút) ívét. A ház főbejárata a teljes épülettömegeből 45°-os szögben elforgatva lép ki a fő gyalogos átkötés felé, kicsivel délebbre ugyanígy elforgatott torony néz az út irányába, a homlokzat lépcsőzetessége minden irányban a környezet vonalaira rímel. A bejáratnál íves növény-sziget, a hegy felől több egymás feletti ülősorral kis amfiteátrum ad átmenetet az épülettömeg határvonalán, vertikálisan pedig a – két elforgatott épületrészen túl – két központi belső tér tetőfelépítménye lép ki a tömegeből. Az urbánus közeg befolyik az épületbe, enteriőrjeiben is közteret formál. A bevezető előtéri folyosó nagy, üvegpiramison keresztül megvilágított, tripla belmagasságú előcsarnokba visz, ahonnan széles lépcső vezet fel az olvasóterekbe. Az emeleten a különböző tematikájú részlegek jól elkülönülnek, az olvasás-játék-kutatás-kiállítás helyei egyértelműen megtalálhatók, köztük a sárga csőkorlátok és téri szituációt egyedien jellemző tető-felülvilágítók teremtenek variációs kapcsolatot.

MAI SZEMMEL

BALASSI BÁLINT MEGYEI KÖNYVTÁR, SALGÓTARJÁN | (1984-1988)

ÉPÍTÉSZ | **Finta József (1935-2024),
Guczogí György (1956-)** / Lakóterv
SZÖVEG | FOTÓ | Ritoók Mihály
ARCHÍV: MÉ 1988/4-5. 74-79.

MOST / A (vár)megyei könyvtár mellett futó Tarján-patak nyitott medrét azóta befedték, parkolót alakítottak ki felette, mellyel csak töredzettebbé vált a kapcsolat a modern városközpont felé. Pedig az épület jellegzetessége éppen azon (barokkos haladásban sorolt) térszekvenciákból adódik, ahogyan a várost bevezeti a beltérbe, a nyomott érzetű bejárati előtér után a látványosan felnyíló emeleti látogatói terekbe, minden kiszolgálóelemet a bázisszinten hagyva. A posztmodernitás ereje itt érezhető leginkább: a téri léptékváltásokban, az élénk sárga színével expresszív korlát- és toronykonstrukciók, az üvegpiramissal felülvilágított terek világában – sajátos urbánus könyvtári tájat teremtve. Ami erős belső teret eredményez, az ma kevésbé hatásos kívülről: a főút felőli mesetorony és a lábakra állított nyitott oromzatú bejárat a 45°-os elforgatással a szándékos tartalmi kiemelés ellenére is kissé esetlennek hat a könyvtár főbb tömegeinek derékszögű irányultságához képest. A tervezőt idézve: szándékosan tükrözi a '80-as évek végének ellentmondásait. Az előregyártott vasbeton-acél elemes tartószerkezet önmagában is sok formai megkötést hozott, ezt nagyrészt a játékos térkezelés még sikeresen fel tudta oldani. A homlokzati panelek kivitelezési minőségét azonban csak egyszerű utólagos festéssel lehetett elrejteni akkor – a közelmúltban megvalósult energetikai korszerűsítés hőszigetelő csomagolása pedig sajnos a korábbi kinézetet inkább csak rontott, a homlokzat dobozosabbá vált, a panelek közötti rések (egykori) plasztikusságát a sötét festékcsíkok csak megszűröl pótolhatják. A látogatóbarát alaprajz és jól végigvezetett belső-építészeti koncepció azonban negyvenöt év után is többnyire változatlan, ez pedig az időtállóság nagyon fontos jele.

01

- 01 Balogh Imola portréja
- 02 Paravion székek
- 03 Paravion natúr nyír
- 04 Robbantott ábra
- 05 Paravion szék összeállítási rajz
- 06 Összeállítási útmutató
- 07 Hulladékmentes gyártás
- 08 Berendezett szituációrész
- 09 Woodfoam fagyapot lámpák
- 10 A gyártási hibák mintázata

02

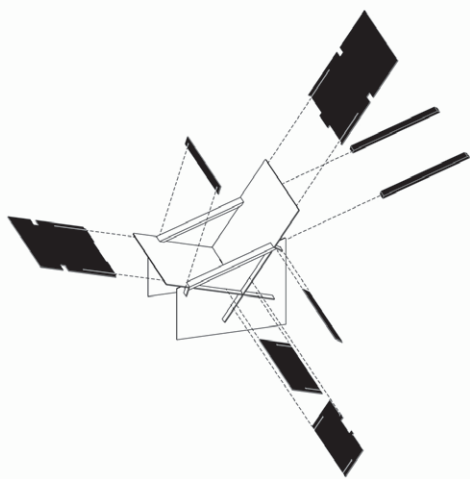

03

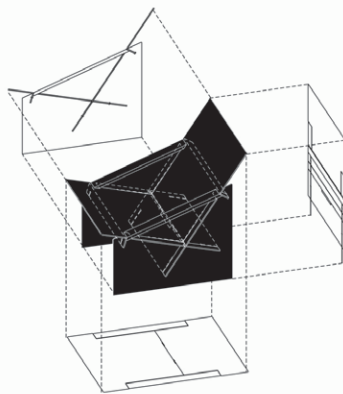
Balogh Imola a Moholy Nagy Művészeti Egyetemen tanult építőművész alap- és mesterszakon, majd 2017 és '18 között tanított is itt, mielőtt Finnországba költözött, és az Aalto egyetemen folytatta tanulmányait, belsőépítészként.

—A belsőépítészettel felől hamarosan a bútordizájn irányába fordult, 2022-ben már szabadúszóként dolgozott, továbbra is Finnországban. Tervezői munkásságában kezdetektől fogva meghatározó volt, és egyre jelentősebb a természettel való kapcsolat: nemcsak az anyagok ismerete és értő alkalmazása, hanem a kirándulás, találkozás azok természetes formájával lelőhelyükön, és a környezetben felfedezhető kontrasztok: sötét és világos, kemény és puha, érdes és selymes, vékony és erős.

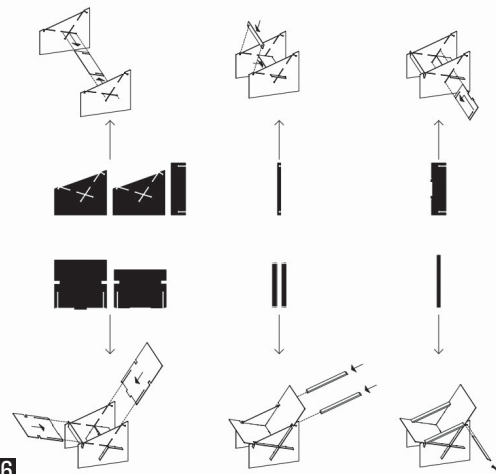
—Ezekből a találkozásokból született számos munkájához az inspiráció, többek között az itt bemutatott Paravion bútorokhoz is, amelyek tervezésére az Alkeis nevű finn bútorgyártó kérte fel 2022-ben. A cég szeretett volna egy olyan bútort, amely Európában csak általában gyártott anyagból készül: különlegesen erős, ugyanakkor mindössze 4-5 mm vastag nyír rétegezt lemezből, amelyből a második világháború során repülőgépeket gyártottak, innen származik az elnevezése: aircraft (grade) plywood. Bár a bútortiparban nem jellemző anyag, kedvező tulajdonságai passzolnak a cég imázsába, akik kölcsönözhető belsőépítészeti tereket és élethosszig tartó garanciát biztosítanak vásárlóiknak. Az említett kontrasztok remek példája ez az anyagválasztás, amiből Imola ragasztásmentes bútort tervezett, amelyen

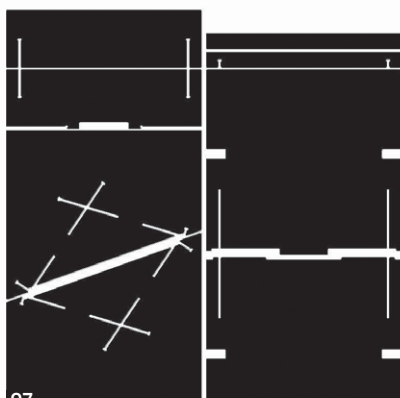
04

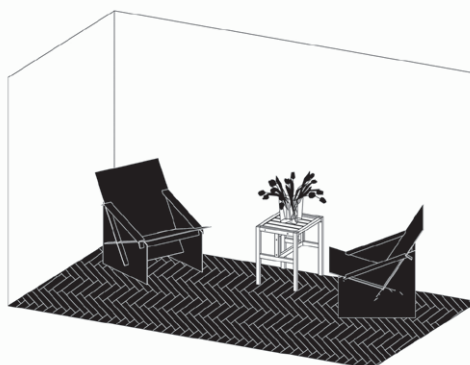
05

06

07

08

09

10

egyedül a bőrfelülettel érintkező karfák készülnek tömör nyírfából, minden más eleme összecsisztatható nyírlémezekből áll össze, kvázi ördöglakatként, amit a trapéz alakú karfák fixálnak. A tervezés során az Alkeis azt is kikötötte, hogy a gyártás, amennyire lehetséges, hulladékmentesen történjen. Ez pár apró illesztési fülön és vágaton kívül meg is valósult, az építőelemek síkban kiterítve összefüggő puzzle-t alkotnak, amelyekből pár mozdulattal, szerszám nélkül összeáll az ülés.

— Imola munkáival az ideai Big See Design kiállítás keretében találkoztam, Ljubljanában. Ez a kapcsolódás a közép-európai közeggel regionális alkotótevékenységének egyik első lépése, hiszen korábban főként északon és nyugaton állította ki munkáit, Stockholmban, Milánóban, Helsinkiben. Prezentációja mellett a városi

standok egyikében wood foam (fagyapot) lámpáját is kiállították. Ez a lámpa a Woamy cég által készített bio csomagolóanyag hibás darabjaiból készült, melyek textúrája épp a hibás vonalaktól válik különösen széppé, ami az Imola tervezte egyszerű búraszerkezettel párosítva elnyerte a zsűri díjazását is.

— Ezek a darabok, csakúgy, mint a tervező további alkotásai, okos egyszerűségükkel valóban a természetet tükrözik, ahol minden a maga logikája szerint formálódik, és az organikus fejlődés stabil egyensúlyt hoz létre. Magától értetődőnek tűnik, mikor ránézünk, de a megalkotás hibátlan koncepciót igényel, amit Imola alkotásaiiban érdemes megcsodálni.

Author: Moravánszky, Ákos

Affiliation: ETH Zürich

Title: LANDSCAPE WITH STADIUM

Citation: Metszet, Vol 15, No 6 (2024), pp 12-21

<https://doi.org/10.33268/Met.2024.6.1>

Received: 27 September 2024

Accepted: 10 October 2024

Published: 26 November 2024

ALBA ARÉNA, SZÉKESFEHÉRVÁR, HUNGARY; ARCHITECTS: MIHÁLY BALÁZS and TAMÁS ATTILA TARNÓCZKY

Extruding a gently curved roof from a square plan results in a dynamic form which appears to have been executed with a single sweep of the hand. A form which cleverly plays with shadow and the reflective quality of sunlight during the day and at night giving the impression of a UFO landing, simple yet complex. A design which establishes a sports facility, ice hockey arena, as a monumental object that might be viewed as a brand defining form, something akin to the Apple "Magic Mouse."

01

TÁJKÉP

STADIONNAL

ALBA ARÉNA | SZÉKESFEHÉRVÁR

—A hetes autóúton Budapestről Székesfehérvárra érkezőt az E 71-es főutat keresztezve hibrid táj fogadja: jobb oldalon az Öreghegy kis házainak előterében az Aranybulla dombocskája emelkedik, csúcsán a kilencvenes években készült emlékművel. Bal oldalon építési terület, friss földhányásokkal – egyszerre nyers geológia és a logisztika acélvárosa. Kelet-Közép-Európában az ilyen mintha-városok a nagy szállítási útvonalak mentén jöttek létre, általában a nagyobb városok korábban mezőgazdasági peremterületein. Zárt dobozok, azonos raszter – a bennük folyó rendezési, csomagolási, raktározási műveleteket csak sejteni lehet. Ezeknek az újfajta, süketnéma külvárosoknak nincs romantikája – nem úgy, mint azoknak, amelyek korábban az irodalom témái voltak. Annak a brutális stratégiának az elemei, amellyel Nyugat-Európa a Vasfüggöny eltűnése után Kelet-Közép-Európát saját műhelyévé és piacává tette, szupermarketláncokkal és olcsó munkahelyekkel. A földhányások jelzik, hogy a fehérvári acélváros, az úgynevezett Alba ipari zóna terjeszkedik. Mögötte, kicsit távolabb, ezüstös forma csillan meg: az Alba Aréna. Az első asszociáció egy kellemesen kézbe illeszkedő dizájn-termék, például az Apple „Magic Mouse”-a lehet; mindenesetre autonóm, öntörvényű forma. Nem több egy könnyed, lendületes gesztusnál, de ez a gesztus elég ahhoz, hogy oldja az acélváros merev rendjét. A gesztus olyan mozdulat, amely kifejező, amely mögött közlési szándékot érzünk. A gesztusban egy karakter testesül meg, akkor is, ha ezt nehéz mindjárt egy konkrét jelentésre lefordítani. Az Alba Aréna gesztusa a leereszkedés-felszállás dialektikáján alapul, azt egy madár szárnycsapásaként vagy egy tengeri lény

- 01-02 A „monumentum” formája nappali és esti fényben. Karakterét fehérsége, szoborszerű tömege és hullámzó sávokból álló perforált alumíniumburkolata határozza meg
- 03 Működési elv a nehéz és könnyű szerkezetek együttműködése. Előkép a hagyományos jégverem, az első vázlat ezt modellezi

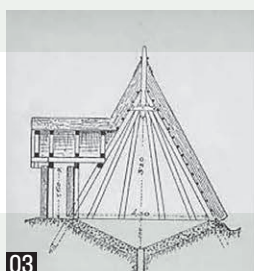
04

01

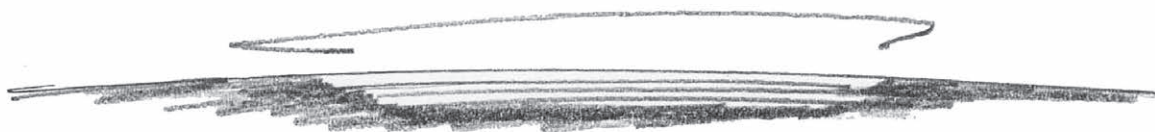
02

02

03

ÉPÍTÉS | ARCHITECT

Balázs Mihály, Tarnóczy Tamás Attila

FOTÓ | PHOTO

Palkó György

SZERZŐ | AUTHOR

Moravánszky Ákos

uszonyainak mozgásaként is olvashatjuk. A reneszánsz óta számos építészeti író hasonlított össze emberi profilokat állatok fiziognómiájával, messzemenő, túlságosan is messzemenő következtetéseket levonva a karakterről. Ugyanez igaz a klasszikus építészeti profilok fiziognómiai értelmezésére is, több szerző azokat is férfi-női profilokhoz hasonlította. Bármennyire megalapozatlanok ezek a feltételezett kapcsolatok, az tény, hogy az építészeti gesztusokhoz akaratlanul is jelentést kapcsolunk: egy zömök, erős entázisú dór oszlophoz nagyobb erőket képzelünk, mint egy karcsú, elegáns jónhoz, akkor is, ha valójában azonos terhet hordoznak – az antik traktátusok az elsőt a férfi, az utóbbit a nő alkatához hasonlították. [1] Hogyan értelmezzük az Alba Aréna karakterét?

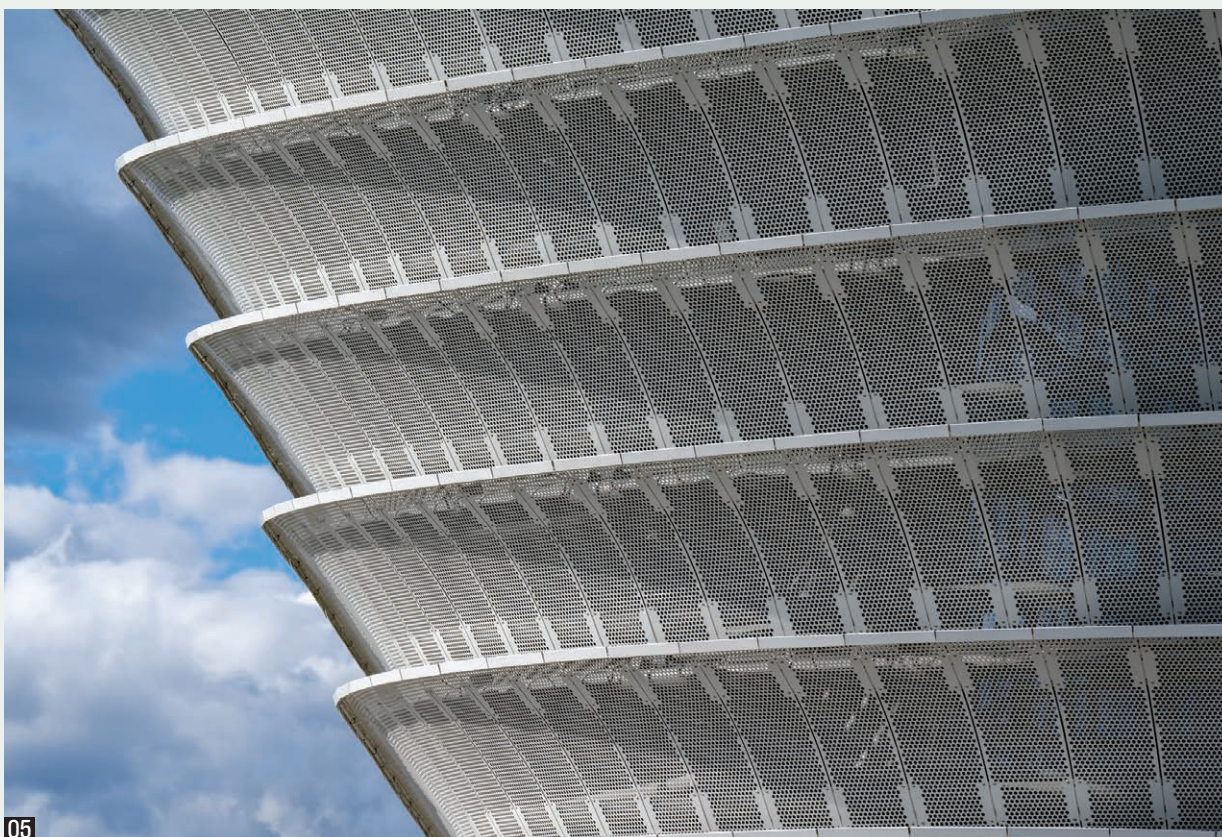
—A stadion alap gondolata nyomon követhető az első vázlatokból: a küzdőtér jégveremként süllyed a külső

talajsínt alá, míg a tető sapkaként borul rá, minden oldalon túlnyúlva az alaprajz által határolt felületen. Gondolhatnánk a jól ismert héjszerkezetű csarnokokra, Nervi vagy Eero Saarinen épületeire, de itt nem héjszerkezettel van dolgunk: a bordázott tetőfelület acél vázszerkezetet takar, hajlított felső övű rácsostartókkal, míg a lelátók és a tágas, mindkét oldalon üvegezett foyér-gyűrű betonszerkezetűek. Az arénát körben üveghomlokzat zárja le, amelyet hajlított, perforált alumíniumelemekből álló, az épület sarkainál, a bejáratok helyén összesűrűsödő és a homlokzatok középtengelye felé szétnyíló szalagok árnyékolnak. Ez az épülettömeg hatását meghatározó tektonikai játék, a „nyomott” épületsarkok – itt van a bejáratok helye – és a „húzott” főhomlokzatok kettősségének az alapja.

03

04

05

—A fölfelé egyre erősebben kilendülő, hullámzó homlokzatszalagok az épület jellegét meghatározó, emblematikus elemek. A homlokzatrétegek crescendója felidézti Hans Poelzig 1920 körül készült színes pasztellkréta-rajzait, aki a festői, egymásra halmozódó és feltörekvő, a virágok és fák növekedését idéző formákat elsősorban hangversenytérmekek és színházak előtanulmányainak szánta. [2]

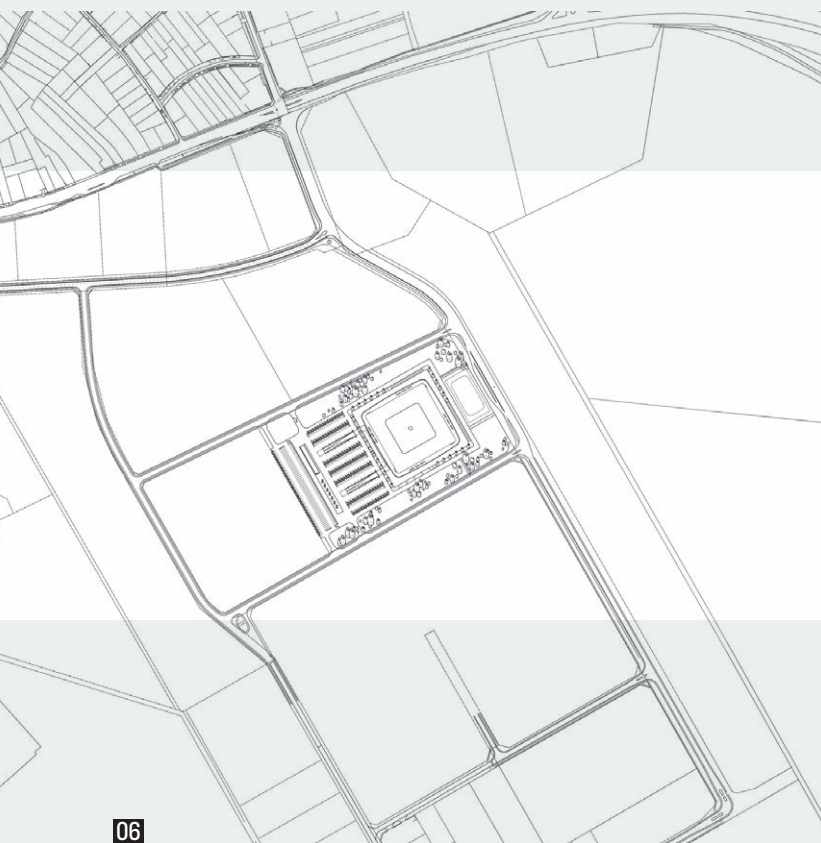
—A hullámzóan feltörekvő rétegek a koncertterem ünnepi hangulatát vezették be. Az Aréna homlokzata felidézheti a korcsolyázók hullámzó siklását a jégen. A test mozgását hangsúlyozó ruharedőzet is inspirált építészeket az antik görög szobrászattól máig. A sport sok tekintetben rokona az örömteli, ünnepi zenei játéknak. A magyar hangverseny szó is utal erre a rokonságra, a zenészek és a sportolók „vetélkedésére”.

—A jégkorongsport elterjedése Magyarországon az első világháború után kezdődött, de 1929-ben már Európa-bajnokságot rendeztek Budapesten. A vidéki városokban a megfelelő sportpályák hiányában lassabban hódított teret. A Székesfehérvári Volán SC 1977-ben játszotta első hivatalos mérkőzését, amikor megnyílt a szabadtéri

05

műjégpálya, és a fehérváriak átvették a Budapesti Volán SC teljes szakosztályát. [3] Az 1990-es évek végén a csapat már Zürichben játszott. A fehérvári jégkorongszereplői időszereplővé tették egy fedett stadion megépítését, amely méreteivel és atmoszférájával a játékosokat is meglepte.

—A stadionok feladata, hogy kiemeljék, láthatóvá tegyék a központban folyó sporteseményt. A lelkesítő hangburokban tömörülő szurkológyűűrű hátat fordít a városnak. A stadionter szervezője a lelkes közösségnek, fokozza a játék intenzitásélményét. Nemcsak a mérkőzés a látvány, amelynek élvezetere a szurkolók (ez a szó az izgalmától ragacsos tenyerekre utal) összegyűűlnek, hanem maga az embergyűűrű is, amely a játék során győztesekké és vesztesekké válik ketté. A stadionban alapjában minden meghatározott, hiszen a játékmező mérete, a közönség lelátói vagy a kiszolgálóhelyiségek a tervezőnek nem sok szabadságot hagynak. Ennek, valamint a szerkezet növekvő komplexitásának a következménye az épülethomlokzat önállósulása. A modern építészet ugyan a szerkezeti őszinteség nevében homlokzat és a „belvilág” egységét követelte, de ezt az egységet különösen

06

07

Az aréna acélszerkezete két jól elkülönülő egységből áll: egy 60 m×60 m-es rácsostartóból, amely a pálya felett helyezkedik el, és egy 120 m×120 m-es „jéglencse” alakú acélszerkezetből. A pálya feletti acéltartókat párokban szerelték a földön, és az ország legnagyobb darujával, egy 750 tonnás lánctalpas daruval emelték be. Ez a fantasztikus acélszerkezet a tetőhéjalás által rejtve marad a szemek előtt, mégis kiemelkedően fontos szerepe van, hisz ez adja meg az ikonikus formát. | Kardos Zoltán Pál, KÉSZ Metaltech

nagy épületek esetében aligha lehetett megvalósítani. Az épülethéj klímabuborékká vált, benne a legkülönbözőbb követelményeket kielégítő gépezetekkel. A tartószerkezeti, klimatikus, hő- és hangszigetelési, valamint épületgépészeti feladatok megoldása erre specializálódott szakemberek feladata, míg a homlokzatnak elsősorban az adott intézmény, jelen esetben egy sportág vagy egy csapat arculatát, identitását kell közvetítenie. Az Alba Aréna többcélú csarnok, a jeget speciális panelekkel le lehet fedni, így nincs szükség egyértelmű utalásokra a jégkorongsportra. Erre az ambivalenciára jó példák Polgárdi Ákos és Rubik Ágnes falgrafikái is, amelyek értelmezhetőek a gépészeti csatornák fal mögötti kígyózásoként éppúgy, mint a játékosok kavargásaként a jégen.

—A homlokzatnak a szerkezettől való különválását Gottfried Semper fogalmazta meg először. Az ő nevéhez fűződik az úgynevezett burkolás- vagy öltöztetéselmélet

09

04-05-06 Ipari táj, háttérben a város és a távoli hegyek.

„A monumentális forma elkülönül, nyílt teret kíván maga körül... még nem rendezett várost maga köré, de mind használatát, mind formáját tekintve megteremtette a városi növekedés alapját.”

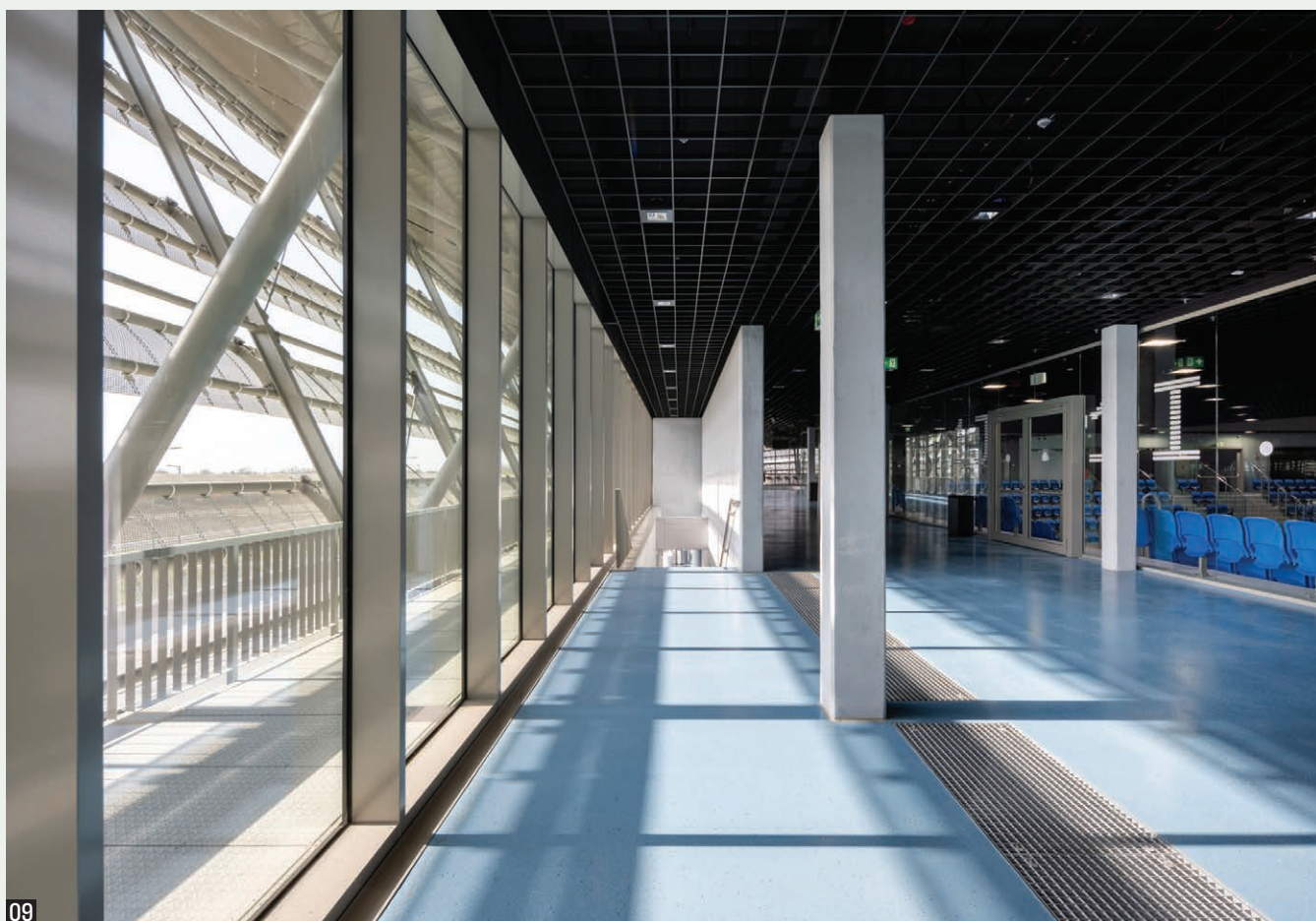
07

Az alaptömeget fedő transzparens burok épületenergetikai elem (árnyékoló), de ennél több: „feladata összekötni az épületet a város életével, az abban zajló kulturális folyamatokkal”

(Bekleidungstheorie), [4] amit később Adolf Loos is átvett. [5] Loos kifejtette, hogy a felület burkolata határozza meg egy belső tér hatását, hangulatát – megtervezése ezért az építész elsődleges feladata. Hogy ezt a burkolatot milyen szerkezet tartja, ez után kell eldöntenie. Később Robert Venturi „decorated shed” koncepciója az épület funkcionális és kommunikatív aspektusainak kettéválasztását jelentette. [6] Rem Koolhaas a Bigness fogalmával írta le, hogy az emberi test arányain alapuló hagyományos léptékrendszert hogyan tette a nagy forma elavulttá. [7] Az épületmag technikai és funkcionális komplexitása és a burkolat között olyannyira megnő a távolság, hogy a külső nem tükrözheti a belsőt. Az „őszinteség” elvárása kudarcra van ítélve: a belső tartalom és a külső megjelenés külön feladatokká válnak. Míg a belső – különösen egy többcélú csarnok esetén – a változó igényeket szolgálja, addig a külső, ezt a változékonyságot elfedve,

08

09

a város felé határozott, stabil arculatot mutat. A Koolhaas által koncipiált Velencei Biennálé volt hivatva bemutatni, hogyan veszi el az épület funkcionális-szerkezeti tartalma azt a centripetális erőt, amivel korábban meg tudta határozni az épület külső megjelenését. Ennek a gondolatnak felel meg például a Herzog & de Meuron iroda által tervezett pekingi Nemzeti Stadion, népszerű nevén Madárfészek, amely nem a szerkezeti-funkcionális racionalitást, hanem a kollektivitást, mint szimbolikus formát hangsúlyozza. [8] Az Alba Aréna hatalmas keresztmetszetű légcatornákat és szerkezeti vázelemeket rejtő tereibe feljutva a lenyűgöző technikai látvány egyszerre magasztos élmény és a laikus számára értelmezhetetlen zűrzavar, amire a homlokzat nem pusztán jótékony fátylat

11

borít: feladata összekötni az épületet a város életével, az abban zajló kulturális folyamatokkal. Ebben a felhasznált anyagok megfelelő kiválasztása, megformálása, részleteinek gondos megtervezése fontos szerepet játszik.

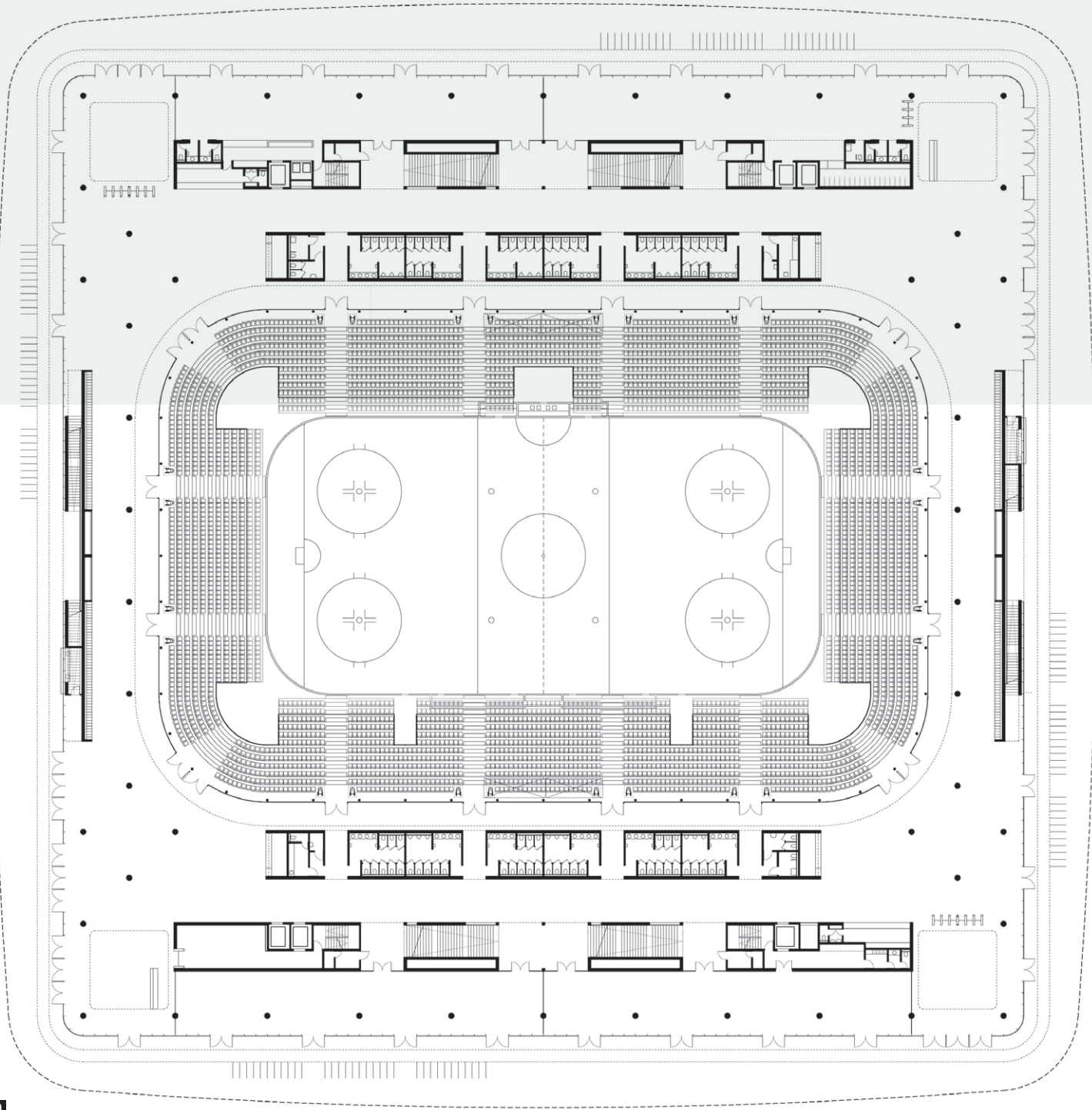
—Az Alba Aréna monumentum: sajátos, öntörvényű forma. Egy sportegyesület mítoszát szolgálja: nagy győzelmek kötődnek hozzá, de vereségek is. Hogy ezek jogosak vagy igaztalanok, azt a tér transzparenciája segít eldönteni, ami az Alba Aréna szellemi alapgondolata: a játék tisztaságát a nézők szemtanúként igazolják. A játékmzőt és a lelátókat körülfogó foyér-gyűrű határfeületét mindkét oldalon hatalmas, a sarkokon ívesen hajlított üvegtáblák alkotják. Mint annak idején a Népstadion, az Alba Aréna nem elsősorban mérnöki teljesítményként

13

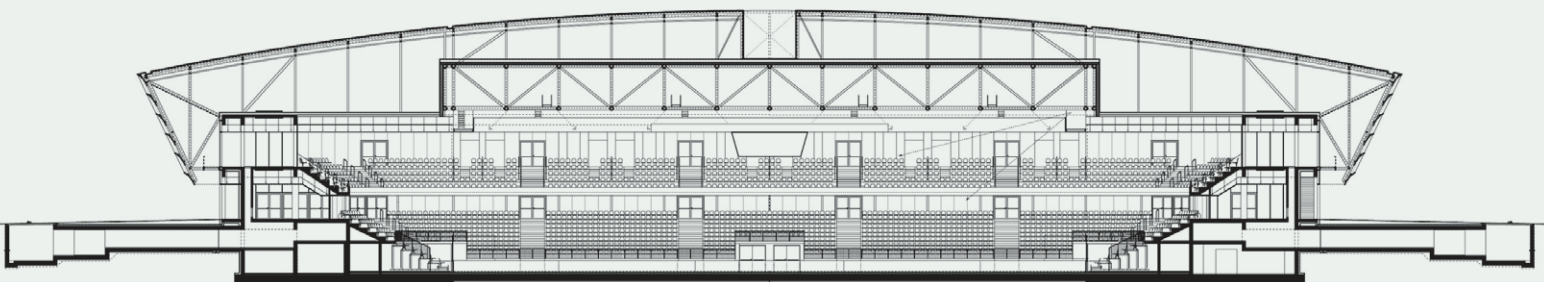
08

10

14

10

11

08-09-10-11

A téri rétegzettség, a minden irányba szabad átláthatóság az épület egyik legfontosabb sajátossága: „...a játék tisztaságát a nézők szemtanúként igazolják.” Az Alba Aréna téri világa a sportban ismert fair-play fogalom építészeti megfelelője. A szisztematikusan szerkesztett, képletszerű, szellős alaprajz önmagában kifejezi ezt a tervezői szándékot

12

Az Alba Arénát már nagyon megérdemelte Székesfehérvár, és szükségünk is volt rá. Adóforintokból jött létre a kórházhoz hasonlóan, ezért köszönet jár minden magyar embernek! | Cser-Palkovics András polgármester, Székesfehérvár

jelenik meg, megformásával a játék világával teremt vizuális és emocionális kapcsolatot.

—A sport arénái mindig is megkülönböztetett helyet kaptak a városban. A polisz vezetői korán felismerték a játékban és a versengésben rejlő lehetőségeket, a nyilvánosság inkluzív tereinek jelentőségét – a színház és a stadion a demokrácia alapvető formái voltak. A stadion szó eredetileg hossz mérték volt, a sportpálya hosszát a versenyző lépéseihez kapcsolta. Az aréna szó eredete más, eredetileg homokos területet, tengerpartot, majd homokkal borított küzdőteret jelentett az ókori római amfiteátrumban.

Flavius amfiteátruma, a római Colosseum az aréna archetípusa; itt született Juvenalis sokat idézett, kritikus kifejezése, *panem et circenses*, amivel elítélte Róma polgárainak közömbösségét az uralkodók hatalmaskodásával szemben. A „forradalmas” tizenkilencedik században még tartott a hatalom a lázadásra hajlamos, a játék által hipnotizált tömegetől. Guy Debord fogalma, a „látványosság társadalma,” a huszadik században vált egyre inkább meghatározóvá. [9] Így lettek a stadionok kultikus épületekké.

12

12-13 Teli és üres tér. „A lelkesítő hangburokban tömörülő szurkológyűrű hátat fordít a városnak. A stadiontér szervezője a lelkes közösségnek, fokozza a játék intenzitásélményét.” Az infografika egyben esztétikai élmény is

Az enyhén íves, négyzetes alaprajzú épületre szerkesztett tető formálása egyedi, dinamikus tömeget eredményez, amely akár egyetlen vonallal is lerajzolható. Mind a napsugarak okozta árnyjáték, mind az esti órákban a díszvilágítás színes homlokzatfestése kiemeli a megejtően nagyvonalú képet. | Skardelli György

—A városban, ahol a szintek horizontális rétegzettsége határozza meg az utcák nagy perspektíváit, a monumentális forma elkülönül, nyílt teret kíván maga körül. Aldo Rossi megkülönböztette a város repetitív tipológiájának és elsődleges, permanens elemeinek, a monumentumoknak a dialektikáját. „A város dinamikája inkább evolúcióra, mint megtartásra törekszik, és ebben az evolúcióban a monumentumok nemcsak maradándó, hanem a fejlődést előrevivő elemek is” – írja Rossi. [10] Az Alba Aréna környéke még nem város, de ha Rossinak igaza van, az épület képes lesz az itt keletkező város fejlődési

06
07

dinamikáját meghatározni, mint egy mágnes, amely a kiszórt vasszilánkokat erővonalai mentén rendezi. Ez nemcsak formai kérdés, hanem gazdasági is: a fragmentált, fejlesztetlen területen befektetett tőke képes új beruházásokat vonzani.

—Az Alba Aréna mint monumentum még nem rendezett várost maga köré, de mind használatát, mind formáját tekintve megteremtette a városi növekedés alapját. Nincs adott „kontextus”, amihez igazodni kellene, de az este színesen világító, nagy forma egy új központot jelöl ki. Ha a közlekedési kapcsolatok, parkolók, utak

14

Mérete és formája miatt is egy mesterséges domb van előttünk, ami ufóként a levegőből ereszkedhetett alá, hogy visszaköveteljen valami méltóságos helyet a természeti formáknak a raktár-csarnokok zord kubusai között. Az épület éggel való vizuális kapcsolata erőteljes: a hullámzónák látszó, mattfehér, kissé fénylő kupola reagál a környezetére: szürkés időben szinte eltűnik, feloldódik a levegőben; tiszta kék égnél erőteljes kontúrt kap, kontrasztot alkot; a felhők izgalmas kompozíciós játékba vonják azt. | Somogyi Krisztina

14-15 Egy VIP box és a négy azonos pozíciójú bejárat egyike. Az Alba Aréna fontos társadalmi helyszín, a város gazdasági életének reprezentatív színtere is

elkészülnek, szervezni fogja a látogatók, szurkolók, játékosok áramát. Étterme már most is nyitva áll a vendégek előtt, akkor is, amikor nincsenek mérkőzések. Ez az úgynevezett „köpenyhasználat” sok mai stadion jellemzője, az építető vállalkozóknak szükségük is van ezek forgalmára. A bázeli St. Jakob stadion például a Genossenschaft Stadion St. Jakob-Park tulajdonában van, s bevásárlóközpontot, éttermeket, sőt még idősok otthonát is tartalmaz. Az aréna így foglalja el helyét a város életében, sőt azon is

15

túl, így kerül a médiafigyelem középpontjába, autonóm szoborszerűségét a televízióban rendszeresen felvillanó légifelvelelek közvetítik. Így a még élhető terek nélküli infrastruktúra-városban, szinte szubverzív módon, megjelenik egy befogadó tér, mint egy keletkező igazi város ígérete.

15

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Rykwert, Joseph: *The Dancing Column: On Order in Architecture*, The MIT Press, Cambridge, Mass 1996.
- [2] Pehnt, Wolfgang - Schirren, Matthias (eds): *Hans Poelzig: Architekt Lehrte Künstler*, Deutsche Verlags-Anstalt, München 2007, p 126.
- [3] hozzáférhető: <<https://fmc.hu/2017/11/25/grosics-gyulanak-is-koszonhetjuk-40-eves-a-fehervari-hoki>> [utolsó belépés: 2024-10-18].
- [4] Semper, Gottfried: *Der Stil in den technischen und tektonischen Künsten oder praktische Ästhetik, Band 1: Textile Kunst*, Verlag für Kunst und Wissenschaft, Frankfurt am Main 1860, p 233.
- [5] Loos, Adolf: „Das Prinzip der Bekleidung“ (1898), in Adolf Loos: *Ins Leere gesprochen* (1921), reprint Georg Prachner, Wien 1981, p 139.
- [6] Venturi, Robert - Brown, Denise Scott - Izenour, Steven: *Learning from Las Vegas*, The MIT Press, Cambridge, Mass 1972, pp 63-72.
- [7] Koolhaas, Rem: „Bigness of the problem of Large, Manifesto, 1994“, in OMA, Rem Koolhaas, Bruce Mau: *S, M, L, XL*, The Monacelli Press, New York 1995, pp 494-516.
- [8] Mack, Gerhard: *Herzog & de Meuron 2002-2004, Das Gesamtwerk Band 5*, Birkhäuser, Basel 2020, p 42, p 132, p 240.
- [9] Debord, Guy: *La société du spectacle*, Buchet-Chastel, Paris 1967.
- [10] Rossi, Aldo: *The MIT Press*, Cambridge, Mass 1984, p 60.

ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSÁK: Bordás Mónika, Falvai Balázs, Nagy Márton, Tánczos Tibor, Török Dávid | BELSŐÉPÍTÉSZ VEZETŐ TERVEZŐK: Szokolyai Gábor és Hajdu Gábor | BELSŐÉPÍTÉSZ TERVEZŐK: Hegyemegi Júlia, Imre Katalin, Szuhányi Anna, Kálna Dávid, Falvai Balázs, Török Dávid, Ónodi Bettina, Soltész Angéla | GRAFIKAI TERVEZÉS: Polgárdi Ákos, Rubik Ágnes | GENERÁLTERVEZÉS: Székesfehérvári Városfejlesztési Kft. | MEGBÍZÓ: Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata | TARTÓSZERKEZET: Medek Ákos | ÉPÜLETGÉPÉSZET: Mangel Zoárd | ÉPÜLETVILLAMOSSÁG: Rajkai Ferenc | KÖRNYEZETRENDEZÉS: Kontra Dániel (Urban Concept Kft.) | FORGALOMTECHNIKA: Rhorer Ádám (Közlekedés Kft.) | SPORTTECHNOLÓGIA: Judik Zoltán | TŰZVÉDELEM: Csuba Bendegúz (Optomm Kft.) | ÉPÜLETAKUSZTIKA: Csott Róbert ('95 Apszis Bt.) | TALAJMECHANIKA: Dr. Móczár Balázs (Geoexpert Kft.) | KONYHATECHNOLÓGIA: Straub Ágnes (Sziglavill Bt.) | AKADÁLYMENTESSÉG: Pandula András (Nt Control Bt.) | ÉPÜLETSZERKEZETEK: Horváth Sándor (Pataky és Horváth Kft.) | AUTOMATIKUS OLTÓRENDSZEREK: Nádor András (Ventor Tűzvédelmi Kft.) | KÖRNYEZETVÉDELEM: Weiner László (Top-Pedion Kft.) | GENERÁLKIVITELEZŐ: Market Építő Zrt. (Bajnok Sándor műszaki igazgató)

Author: Csanády, Pál
Affiliation: Artifex Kiadó, Budapest
Title: BRICKS, RUGBY, LIMERICK
Citation: Metszet, Vol 15, No 6 (2024), pp 22-27
<https://doi.org/10.33268/Met.2024.6.2>

Received: 25 September 2024

Accepted: 28 October 2024

Published: 26 November 2024

INTERNATIONAL RUGBY EXPERIENCE,
LIMERICK, IRELAND;
ARCHITECT: NÍALL McLAUGHLIN

To the chagrin of the residents of Limerick, a city credited with the popularity of short, humorous and frequently crude verse, this building has been executed as a poetic act dedicated to the cities Georgian past and the sport of rugby. Working within a strict geometric order of proportion derived from brickwork dimensions combined with advances in manufacturing of precast concrete elements a visitor experience has been established, crowned by a double-height hall located above the level of its neighbours.

TÉGLA, RÖGBI, LIMERICK

NEMZETKÖZI RÖGBI ÉLMÉNYKÖZPONT | ÍRORSZÁG

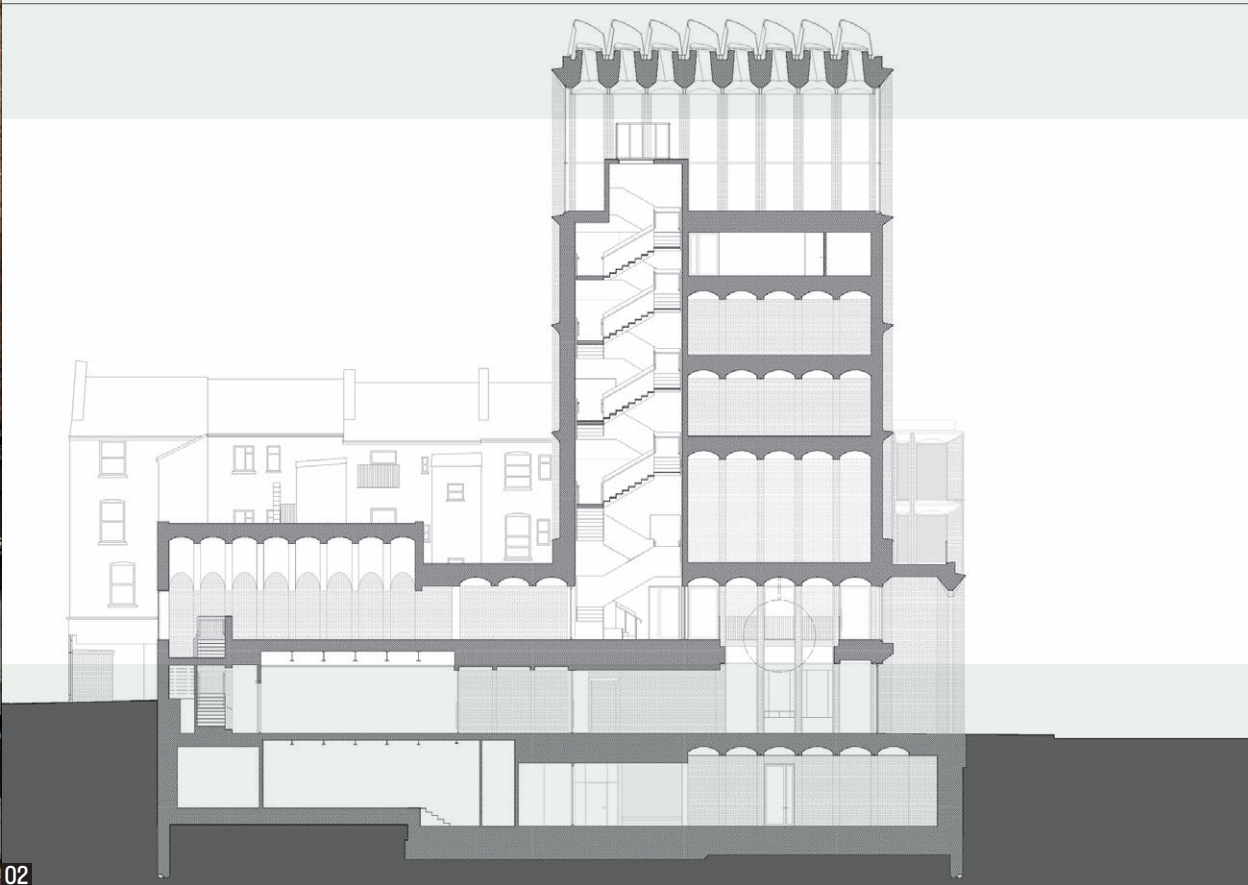
—Bár egy limericki épületről szóló cikket stílusosnak tűnik egy limerick verssel kezdeni, nem biztos, hogy Limerick tisztos katolikus polgárai ennek örülnének, hiszen a 17. században a helyi katonák által – a menetelés kísérésére – kifejlesztett versforma meglehetősen vaskos, pajzán, sőt obszcén szöveggel párosult, és párosul ma is. [1] Edward Lear tette népszerűvé a versformát angol nyelvterületen a 19. század közepén, hamarosan szelídebb, vicces, akár gyermekeknek szóló versek is születtek. Nálunk

talán Varró Dániel gyermekbarát limerickjei a legismeretesebbek, a fenti fűzfapoétikus fércművet is ő ihlette, amely az épület Brick Award díjának tiszteletére íródott. (Szintén be kell vallanom, hogy Níall McLaughlin valóban egy úr, de nem lakik Limerickben, ő egy Londonban lakó dublini ír úr.)

—Limerickre visszatérve: ők a versek helyett sokkal büszkébbek más sikereikre, például a rögbire. Míg az amatőr csapataik a 19. század óta küzdenek egymással, mintegy

Volt egy úr, lakhelye Limerick,
Ahol a rögbit jól ismerik
Épült egy szerkezet,
Amit ő tervezett,
Evvél a Brick díjat elnyerik

02

- 01 A György-kori utcaképbe sikerült illeszkedni
02 Metszet, legfelül a hírességek csarnoka

ÉPÍTÉS | ARCHITECT
Níall McLaughlin

FOTÓ | PHOTO
Nick Kane

SZERZŐ | AUTHOR
Csanády Pál

tucatnyi klubcsapat az alig százezres városban, a profi csapatuk sokkal fiatalabb. A profi ligához csak 1995-ben csatlakoztak, amikor létrejött a Munster Rugby, mely Írország négy tartományának egyikét képviseli (Munster megyéről is neveztek el), és a kétezres években világkupát nyert. A harminc évvel ezelőtti indulás után a profi csapat gyorsan megerősödött, rendkívül népszerű lett, jellemző a népszerűségükre, hogy az amatőr meccsek korábbi néhány száz, egy-két ezer fős nézőközönségével

szemben a profi csapat a 26 ezres stadiont is gyakran megtölti. 2010-ben például akkora felhajtás volt a városban a történetesen éppen nagypéntekre eső meccs körül, hogy a kocsmák rendkívüli engedélyt kaptak, hogy az ünnepnap ellenére kinyithassanak.

—Mindezen sikerek ellenére ahhoz, hogy az itt látható élményközpont létrejöhessen, a népszerűség, de még a profi csapat pénze sem lett volna elég. A rögbi sportágot és a csapatot népszerűsítő épület a JP McManus

03

04

- 03 Téglalamek: egyszerre illeszkedő és kortárs
04 A hírességek csarnokának térben formált mennyezete

Alapítvány adományából valósult meg. Ez is egy amolyan ír történet: a jótékonykodó „manus”, az alapítványtevő John Patrick McManus Limerickben született, de igazán naggyá Svájcban tette vagyonát, devizakereskedelemmel. Eközben azonban odahaza nem fizetett adót, amiért igencsak megszólták, sőt, be is perelte az állam. McManus megtépzott renoméját úgy gondolta helyreállítani, hogy egy hétemeletes élményközpontot emelt szülővárosa központjában, a történelmi belváros szélén, a vasútállomástól a stadion felé vonuló szurkolók útvonalának felénél. [2] Az épület tetején világítótoronyként emelkedik a Munster Rugby hírességek csarnoka. 2024 nyarán végül az épületet a városnak is adományozták.

—Níall McLaughlin így ír az épületről: „Az épület az O’Connell Streeten található, amely a városközpont fő bevásárlóutcája. Egy fontos saroktelken, Limerick György-kori, védett központjának szélén helyezkedik el. Egy ilyen szűk városi területen a kihívást az jelentette, hogy olyan épületet hozzunk létre, amely alkalmas

a tervezett funkcióra, de mégis jól illeszkedik a György-kori negyed kisebb egységeinek kontextusába. A tervezés során ezért egy kisvárosi házat akartunk létrehozni, nem pedig egy urbánus épületet. A javaslatokat a György-korabeli utcaképbe illeszkedő régi polgári épületek kutatásával kezdtük el, melyek léptéke a templomok és városi csarnokok nagyságrendje. Arra törekedtünk, hogy a röghi székesegyházát hozzunk létre a »Templomok városában«, ahogy Limericket ismerik.”

—Az illeszkedés fontos eszköze a téglalaborolat, és a téglaz, ami miatt az épülettel találkoztam. Az idei Brick díjátadón Bécsben az előcsarnokban futottam össze a 2022-es Nemzetközi Építészkongresszus sztárjával, Boonserm Premthadával, [3] és a tavalyi remek előadóval, Níall McLaughlinnal. [4] Míg az elefántos projektekkel világhírűvé vált thaiföldi Premthada a zsűri tagja volt, McLaughlin a pályázók egyike. Hiszik vagy sem, számomra a kiállított pályázatok közül már akkor is a legjobbnak tűnt a limericki épület, amiben, mint kiderült,

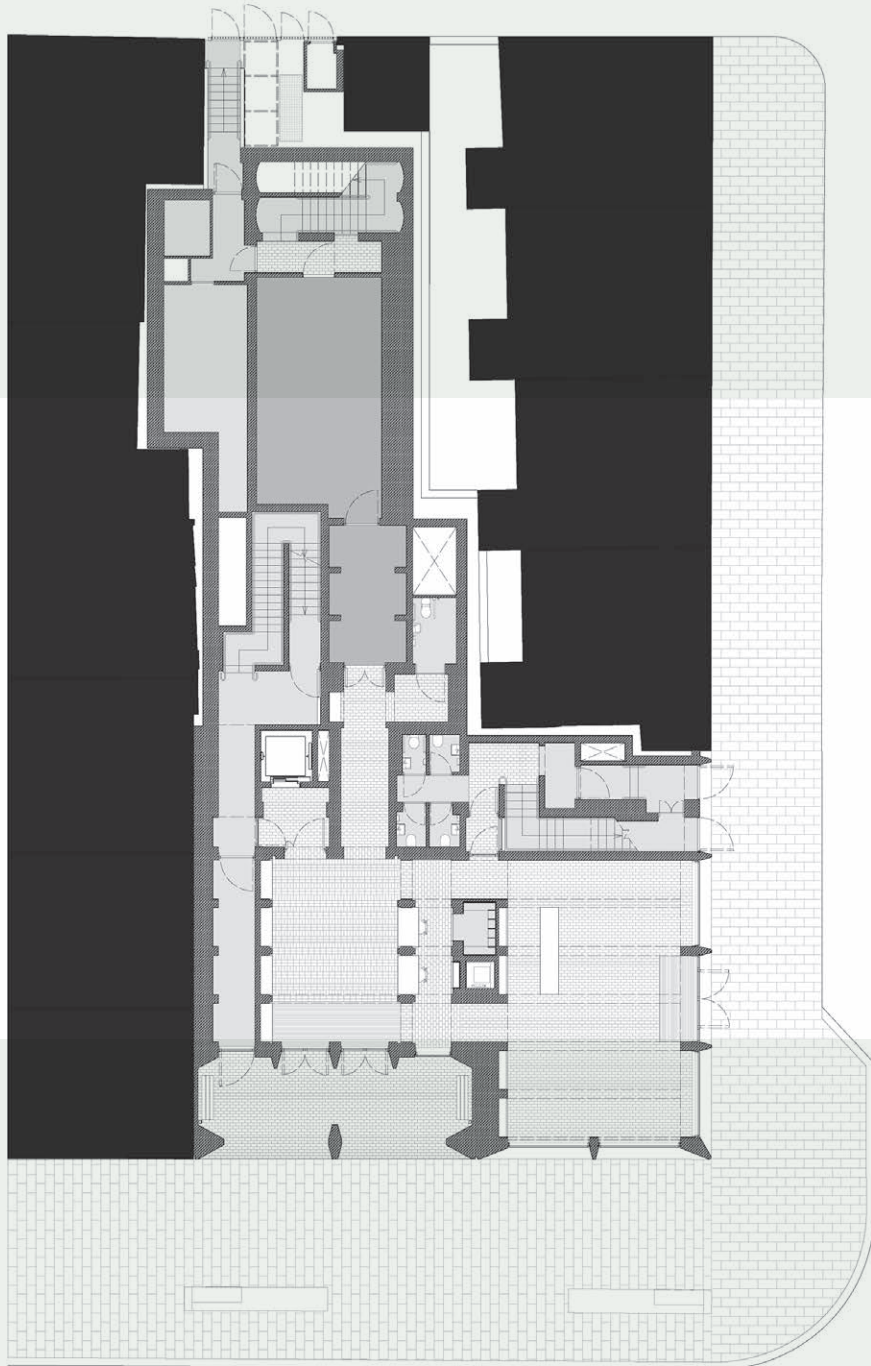
01

02

03

05

06

- 05 Sokféle teret fűz össze a vörös lépcsőház
- 06 Földszinti alaprajz
- 07 A téglalamellák részlete
- 08 A megvalósult lamella

a zsűri is egyetértett. És nem is ez az egyetlen ilyen zsűri, hiszen az épület számos más díjat is besöpört. Az épület legnagyobb erőssége, hogy mesterien, teljesen mai módon bánik az anyagokkal. A háromféle színből összerakott „tarka” színű téglák lamellái modern hangulatot teremtenek, amit a felső nagy üvegfelületek és az íves, vörösre színezett vasbeton szerkezetek kortárssá szelídítenek. A beton hátfalas, előregyártott panelekhez több idomtégla is készült, ezek gyártmánytervét is elkészítette az építésziroda. Ez az a részletre fogékony gondosság, ami McLauglint az egyébként is színvonalas ír építésszek fölé emeli. „A projekt a külseje miatt arra csábítja az embereket, hogy bemenjenek és megtudják, mi vár rájuk odabent” – mutat rá Ingrid van der Heijden, a Brick zsűri tagja, és ez a legjobb dolog, amit egy ilyen építményről el lehet mondani.

—Az épület alsó két szintjén gyülekezésre is szolgáló előcsarnok, illetve a csapat relikviáit árusító bolt található,

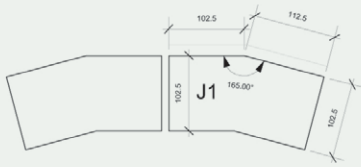
a közbenső szinteken pedig kipróbálhatjuk különböző képességeinket, mint rögbijátékos: lehet rúgni, dobni, „tolongva” vízszintes erőt kifejteni, azaz magunkat megmértetve megérteni a sport összetettségét, nehézségét és szépségét. A legfelső szinten a már említett hírességek csarnoka van, ahonnan Limerick egészére is ránézhetünk lélegzetelállító panorámájának köszönhetően. A belsejében is uralkodik a téglák, kiegészítve a vörös betonfelületekkel és padlókkal. A tervezők láthatóan kihozták a maximumot a vasbeton-előregyártásból: a vb pallók alulról ívesek és vöröses színűek, megidézve a régi koroknak nemcsak a színeit, de a tereit is, anélkül, hogy a historizálás hibájába esnének. A hab a tortán a legfelső csarnok mennyezete, mely három dimenzióban megmozgatott, áttört vasbeton szerkezet, szinte szobrászi igényvel formálva. Az üvegezett csarnok hatalmas ablakaival, áttört mennyezetével szinte világítótoronyként lebeg éjszakai kivilágításban a város felett.

04

07
08

05
06

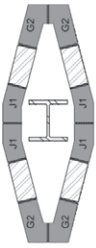
TYPE J1 and J2

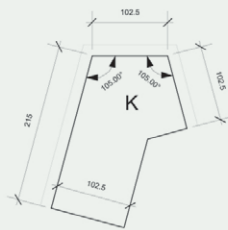
Course 1

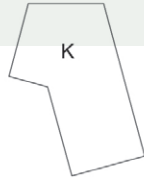
Course 2

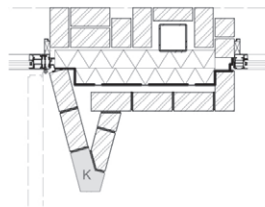
TYPE K

Course 1

Course 2

08

07

G1, G2, J1 and J2 used in portico central pier

K used at Main Entrance door piers

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Lear, Edward: *Limericks*, Benchmark Education Company, 2011, p 3.
- [2] Hayes, Michael K: „Open play: International Rugby Experience in Limerick, Ireland by Níall McLaughlin Architects”, *The Architectural Review*, 2024/6, Sports, hozzáférhető: <<https://www.architectural-review.com/buildings/international-rugby-experience-in-limerick-ireland-by-niall-mclaughlin-architects>> [utolsó belépés: 2024-10-16].
- [3] Premthada, Boonserm: „Elephant’s call (Elefántdübörgés)”, *Metszet*, Vol 13, No 1 (2022), pp 40-45, DOI: <10.33268/Met.2022.1.5 > [utolsó belépés: 2024-10-20].
- [4] McLaughlin, Níall: „The great beech tree”, *Metszet*, Vol 14, No 1 (2023), pp 26-31, DOI: <10.33268/Met.2023.1.3> [utolsó belépés: 2024-10-20].

ÉPÍTÉS: Níall McLaughlin (Níall McLaughlin Architects) | FŐVÁLLALKOZÓ: Flynn | URBANISZTIKA: Town & Country Resources | PROJEKTMENEDZSER ÉS QS: Engage PMS | ÖRÖKSÉGVÉDELMI TANÁCSADÓ: Consarc | STATIKA: Punch Consulting | GÉPÉSZET: Metec Consulting Engineers | ÉLMÉNYTERVEZŐK: Event Communications | TŰZVÉDELMI TANÁCSADÓ: CK Fire Engineering | PROJEKTFELÜGYELETI TERVEZÉSI KOORDINÁCIÓ: Aegis Safety Management | HITELES TANÚSÍTÓ: Punch Consulting | NAPPALI FÉNY TANÁCSADÓ: BRE | FOTÓ: Nick Kane (Courtesy of Níall McLaughlin Architects)

Author: Wettstein, Domonkos
Affiliation: BME, Budapest University of
Technology and Economics
Title: EDUCATION, SPORT AND CULTURE
IN ONE SPACE
Citation: Metszet, Vol 15, No 6 (2024), pp 28-33
<https://doi.org/10.33268/Met.2024.6.3>

Received: 04 November 2024

Accepted: 05 November 2024

Published: 26 November 2024

KOZMA FERENC AGRICULTURAL
TECHNICAL COLLEGE SPORTS HALL,
MEZŐHEGYES, HUNGARY; ARCHITECTS:
DAW ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ

Faced with the challenge of placing a modern sports facility within the fabric of a traditional rural town opens the question of the need for a large, single use volume, or a more complex use of space. To reduce volume this building has been sunk into the landscape with a roof line sculpted to match its neighbours, contemporary use of traditional materials, for example, timber in the form of CLT panels brings a softness to the form that offset its raw concrete elements. The multipurpose hall does not serve a singular sporting activity, therefore increasing the chances of community interaction as a social venue.

01

EDUKÁCIÓ, SPORT ÉS KULTÚRA EGY TÉRBEN

A KOZMA FERENC MEZŐGAZDASÁGI TECHNIKUM SPORTCSARNOKA |

MEZŐHEGYES

—A vidék regionális építészetében rendre kihívást jelent egy-egy nagyobb léptékű, korszerű középület integrálása a hagyományos épülettipológiába. A települések közösségi életében ugyanis nem alakult ki megfelelő tipológia a sport- és kulturális tevékenységek nagy fesztávú tereire. A szocializmusban felépült vidéki iskolák tornacsarnokai csak a legszükségesebb sporttevékenységek kiszolgálására szorítkoztak, a kulturális események befogadására nem voltak alkalmasak. Ha épült is művelődési ház, azok ma már nem igazán tudnak alkalmazkodni a megváltozott téréigényekhez. Pedig egy-egy település életében épp ezek a nagyobb fesztávolságú terek jelenthetik a közösségi események színhelyét.

—Mezőhegyesen a Kozma Ferenc Mezőgazdasági Technikum új sportcsarnoka az iskola és a városi közterület határán épült fel. Az épület telepítését a történeti mezőgazdasági épületek rendje jelölte ki, ugyanakkor

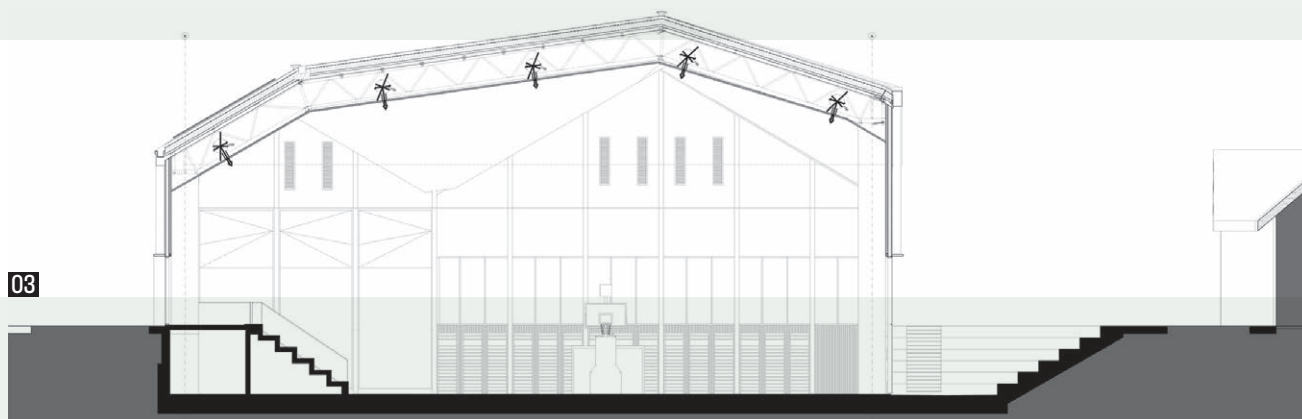
a határhelyzet a többcélú közösségi hasznosítást is lehetővé teszi. A sportcsarnok nemcsak az iskola sportéletét szolgálhatja ki, de a város kulturális életébe is bekapcsolódhat. [1] Többszörös megközelítése és városképi megjelenése egyaránt kifejezi a ház komplex szerepvállalását a közösségi térben. Épp ezért az épületet több léptékben, az urbanisztikai, a formai és a technológiai jelentésrétegein keresztül értelmezzük.

—Az európai régiók településfejlesztési gyakorlatában nem ismeretlen a többcélú tornaterem fogalma. Svájcban a kilencvenes években a vidéki térségek erősítésére iskolaépítési program indult, amely nemcsak az oktatási terekre, de a települések kulturális téréigényére is figyelemmel volt. Az építésznek olyan „többcélú termeket” (németül Mehrzweckhalle) kellett kialakítaniuk, amelyek egyszerre voltak alkalmasak a sport és közösségi események kiszolgálására. A feladat nem csupán

05

02

03

- 01 A főbejárat a városi köztér felé nyit
 02 Az épület és a környezet összehangolt kialakítása kültéri események megrendezésére is alkalmas
 03 Metszet a küzdőtér és a külső süllyesztéken keresztül

ÉPÍTÉSZ | ARCHITECT
DAW Építész Stúdió

FOTÓ | PHOTO
 Botár Gergely

SZERZŐ | AUTHOR
 Wettstein Domonkos

funkcionális kérdésként jelentkezett: az épületek külső megjelenését és belső terét a különböző használatokhoz egyaránt igazodó karakterrel kellett kialakítaniuk. Az iskolaépítési programhoz egy nyílt építészeti tervpályázat-sorozat is kapcsolódott, amely a fiatal építészek színre lépéséhez és a kortárs svájci építészeti „aranygenerációjának” megjelenéséhez is hozzájárult. Elég csak a Valentin Bearth és Andrea Deplazes építészpáros sportcsarnokaira gondolnunk: a graubündeni Tschlin és Vella településeken felépült tornatermek kialakítása a helyi kulturális

élet számára is méltó keretet adnak. [2] De ide sorolhatjuk az innovatív faépítészetről ismert Gion. A. Caminada sportcsarnokát Vrinben, ahol a nagy fesztávú teret a fa korszerű, mérnöki alkalmazásával hidalta át. [3] Ezek a kortárs, regionális karakterű épületek az integrált településfejlesztés építészeti modelljét is megalapozták és Európa-szerte ismertté tették.

—Hazánkban még kevésbé ismert a komplex épülettípus, a mezőkövesdi példa ugyanakkor alkalmas lehet meghonosítására. Ennek záloga a megfelelő városépítészeti

04

elhelyezés: az iskolák hátsó udvarán ugyanis nem tudja az összetett közösségi szerepkörét betölteni. Épp ezért meghatározó a mezőkövesdi épület városépítészeti kontextusa. Az épület a mezőgazdasági épületek sorába igazodva a városi köztér felé új térfalat alkot, miközben közvetlenül kapcsolódik az iskola épületegységeihez is. A tervezők célja Mezőhegyes történelmi állójának a rehabilitációja volt, amit az épület nemcsak a térfalképzésével, de a közösségi élet revitalizációjával is elősegít. [4] Az épület körül kialakuló tér összekapcsolja az iskola és a város közösségi életét, miközben lehetőséget ad a változatos téregényű kül- és beltéri programok megrendezésére is. Az épület két eltérő fesztvátságú épülethajóból áll, ez a karakteres szerkesztés a kettős oromzaton is megjelenik. Az oromzatok arányrendszere a népi építészeti arányokat követi, de felnagyítva a hagyományos építészeti formákat. Ez a nagyítás egyfajta absztrakciót is jelent, amely az új funkció és lépték integrálására is lehetőséget ad. A regionális építészetben elsősorban a nagyobb fesztvátságú mezőgazdasági épületek jelentettek formai előképet, és a sportcsarnok közvetlen környezetében álló épületek is ezt a formai kontextust jelölik ki. [5] Az épület fesztvátsága ugyanakkor így is szétfeszítette volna a környezetét. Épp ezért a tervezők számára fontos szempont volt, hogy az épület ne legyen magasabb a ménesbirtok legmagasabb tetőgerincénél, a kétszintes Hangai fogadó történelmi épületénél. Ez az önkorlátozó és szimbolikus

04

05

06

gestus a történelmi településkép értékelését is kifejezi, de jótékonyan hatott a formaképzésre és a külső-belső térszerkezetekre is. A megfelelő magasságot ugyanis úgy érték el, hogy a küzdőtér padlószintjét lejjebb süllyesztették, így a lelátókra a földszinti terekről lehet megérkezni, ami a városi köztérrendszerrel is folytonos térkapcsolatot eredményez. A küzdőtér ugyanakkor nem süllyed teljesen a térszint alá: egy külső terepsüllyesztéken keresztül ki lehet jutni a külső térbe, ahol esküvői rendezvényeket lehet tartani, a rézsús lelátó pedig az iskolai és városi rendezvények számára is megfelelő kültéri lelátót biztosít. A szintkülönbség a belső tér megvilágítását is kontrollálja. A küzdőtér szintje nem kap közvetlen természetes napfényt, csak a földszinti üvegfelületeken keresztül kap megvilágítást, ami megfelelő környezetet biztosít a versenysport számára is.

03

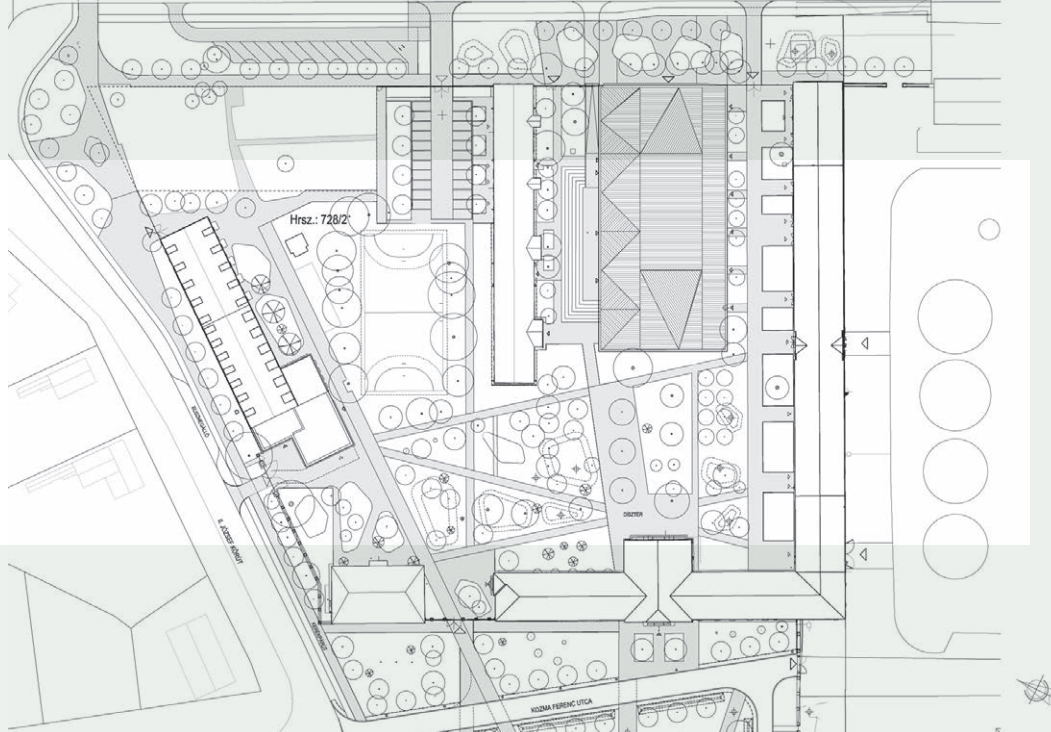
06

— A lesüllyesztett küzdőtér és az elemelt lebegő tetőszerkezet gazdag külső-belső térkapcsolatrendszert eredményez. A küzdőtéren állva összekapcsolódik a külső és a belső tér, feloldódnak a térhatárok. Eközben a lelátóról a pályán zajló mérkőzés és az udvarban zajló élet is követhető. A külső és belső tér összekapcsolása komplex használatot tesz lehetővé, remélhetőleg a benne rejlő lehetőségek az épület többcélú használatával kibonthatóak lesznek a jövőben. És épp ez a térbeli összetettség az, amivel az épület képes meghaladni az elmúlt korszakok sport-, illetve kulturális épületeinek merev

07

- 04 A mezőgazdaság történeti épületei közé helyezték az új sportcsarnokot
- 05 Az új épület a technikum és a közterület felől is közvetlenül megközelíthető
- 06 A süllyeszték a kültéri események lelátójaként is szolgál

05

06

tipológiáját. A térszerkezet flexibilitása egyfajta tartalékot képez, amely az anyagválasztás mellett legalább annyira meghatározó az épület hosszú távú fenntartásában és üzemeltetésében.

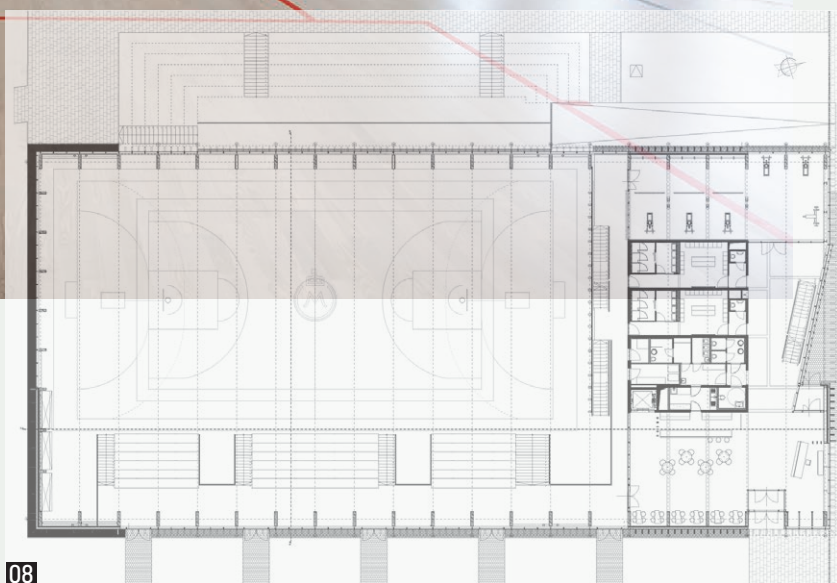
—A belső funkcionális útvonal vezetése logikus és letisztult. A sportolói és a látogatói útvonal elkülönül, a bejárati zónából a sportolók az öltözőkön át jutnak le a küzdőtérre, míg a nézők az előtérből közvetlenül a lelátóra jutnak, ahonnan lehetőség van számukra a külső parkba is

08

átlépni. A bejárati zónát és a küzdőtérrel egy látszóbeton szerkezetű belső épületmag választja el, amely az öltözőket tartalmazza. Ez a háromszintes fejpüvel önálló elemként jelenik meg, a pálya felé tisztán kirajzolódna a folyosók és az őket összekötő, pályára vezető egykarú lépcsősor. A transzparens szerkesztés a belső tér plasticitását és a tájékozódást egyaránt segíti. A szemközti homlokfal a főhajót egy nagyobb, összefogott üvegfelület zárja le, mellette a mellékhajóban egy falmászó

07

08

sarkot alakítottak ki. A küzdőtér mozgatható függönyökkel szekcionálható, így párhuzamosan több foglalkozás is megrendezhető. Az emelt tetőszerkezet a belső teret is összefogja. Tördelt szerkesztése, a tetősíkok dinamikája kívülről a környező épületek tetőjátékára reflektál, belülről változatos, strukturált lefedést biztosít a nagy fesztávolságú térnek. Az építészeti karakter a sportcsarnok elsődleges funkcióján túlmutatva lehetővé teszi, hogy a különböző iskolai és városi eseményeket megfelelő építészeti környezetben rendezhessék meg.

—A formaképzés és az anyaghasználat szorosan összekapcsolódik: a kortárs építészeti karaktert a technológiai kontextus is meghatározza. A hagyományos, természetes anyagokat a korszerű technológiai lehetőségeket is felhasználva alkalmazzák, ezzel egyszerre összekapcsolva és távolságot tartva a környezet hagyományos mintázataitól. Az épület külső tartószerkezete rétegelt-ragasztott fa és CLT-panel elemekből készült. A fa tartószerkezet ritmusa a ménésbirtok egykori tölgy palánkkerítésének játékát idézi vissza. A korcolt fémlemez tetőfedés elválnak a környező épületek cserépfedésétől és az absztrakt tetőtáj önálló karakterét erősíti. A belső térben a tetőhéjra hornyolt falemez akusztikai álmennyezeti rendszer került. Ettől elkülönítve az önálló látszóbeton fejpületben

terpesztett lemez álmennyezetet építettek be, amely a gondosan megtervezett és a korszerű környezettudatos gépészeti megoldásokat is integráló gépészeti rendszert is láthatóvá teszi. Az építészet jelenléte a bútortat egyedi, gondos megtervezésében is felismerhető. A belső térben a fa-, fém-, üveg- és betonfelületek egyszerű elemekkel, de mégis összetett, bensőséges atmoszférát alakítanak ki. Ezzel a belső tér a különböző tematikájú események megrendezéséhez is képes alkalmazkodni és érzéki környezetet biztosítani.

—Az iskolai sportélet mellett a helyi közösség testi, lelki, szellemi eseményei számára is otthont adó épület egy itthon még kevésbé ismert új középülettípust honosít meg. A „többcélú terem” többrétegű jelentésében a városi, közösségi térkapcsolatok kialakítása, a regionális építészeti hagyományok kortárs értelmezése és a korszerű technológiák alkalmazása a funkcion túlmutató, edukatív, szemléletformáló térré áll össze. Edukáció, sport és kultúra összekapcsolása, reméljük, más vidéki települések fejlesztéséhez is modellt ad, ami segítheti a vidéki térségek közösségi életének kibontakozását.

09

10

- 07 A küzdőtér látványa
- 08 Az alaprajzi szerkesztésben a látogatói és a sportolói útvonal elkülönül
- 09 Az átlátható belső téri kapcsolatok segítik a tájékozódást
- 10 Az öltözőblokkot önálló elemként egy látszóbeton magban helyezték el

IRODALOM / REFERENCES

- [1] **Tarkó, Gábor:** „Az ország egyik legszebb és legmodernebb oktatási intézménye épül Mezőhegyesen”. Mezőhegyes Ménesbirtok [honlap], 2021-03-31, hozzáférhető: <<https://mezohegyesbirtok.hu/az-orszag-egyik-legszebb-es-legmodernebb-oktatasi-intezmenye-epul-mezohegyesen/>> [utolsó belépés: 2024-10-31].
- [2] **Davidovici, Irina:** *Forms of Practice: German-Swiss Architecture 1980-2000*, GTA Verlag, Zürich 2018.
- [3] **Wettstein, Domonkos:** „Eltérő pozícióból: Urbanizáció és autonómia ellentmondásai Svájcban - Az ETH Studio Basel és Gion A Caminada vitája alapján”, *Utóirat, A Régi-Új Magyar Építőművészet Melléklete*, Vol 12, No 3 (2012), pp 22-27.
- [4] Mezőhegyes város integrált településfejlesztési stratégiája. I kötet: megalapozó vizsgálat módosítása, hozzáférhető: <https://mezohegyes.hu/pdf/ITS_MAV.pdf> [utolsó belépés: 2024-10-31].
- [5] **Móré, Levente:** „Hagyománytisztelő sziluett, kortárs karakter - bemutatjuk a mezőhegyesi ménesbirtok sportcsarnokát”, *Magyar Építő* [online] 2024-09-04, hozzáférhető: <<https://magyarepitok.hu/aktualis/2024/09/hagyomanytisztelo-sziluet-kortars-karakter-elkeszult-a-mezohegyesi-menesbirtok-sportcsarnoka>> [utolsó belépés: 2024-10-31].

GENERÁL ÉPÍTÉSZ TERVEZŐ: DAW Építész Stúdió Kft. | FELELŐS TERVEZŐK: Katona András, Vámos Zoltán, Sófalvi Örs Ákos | ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSAK: Kacsóh Gábor, Rompos László, Visy Bálint, Zakariás Tamás, Zakariás András | TÁRSERVEZŐ, BELSŐÉPÍTÉSZ: Zakariás András, Zakariás Tamás, Sánta Richárd, Takács Mária Flóra, Duzsik Dorottya, Maróty Mónika, Jung Márta, Kisspál Emőke (Mobilia Architects Kft.) | STATIKA: Mihucz Levente, Kepe Gábor (MIV Stúdió Kft.) | GÉPÉSZET: Fok Zoltán | ELEKTROMOS: Turi Ádám | TÁJÉPÍTÉSZ: Majoros Csaba (4D Stúdió)

Author: Erdélyi, Linda

Affiliation: BME, Budapest University of Technology and Economics

Title: THE LONG HOUSE

Citation: Metszet, Vol 15, No 6 (2024), pp 234-39

<https://doi.org/10.33268/Met.2024.6.4>

Received: 14 October 2024

Accepted: 04 November 2024

Published: 26 November 2024

MTK M LANTOS ATHLETIC TRAINING CENTRE, BUDAPEST, HUNGARY; ARCHITECTS: IVÁN NAGY DLA, BENEDEK SÓLYOM DLA, TAMÁS ÁBRAHÁM and GERGELY KENÉZ

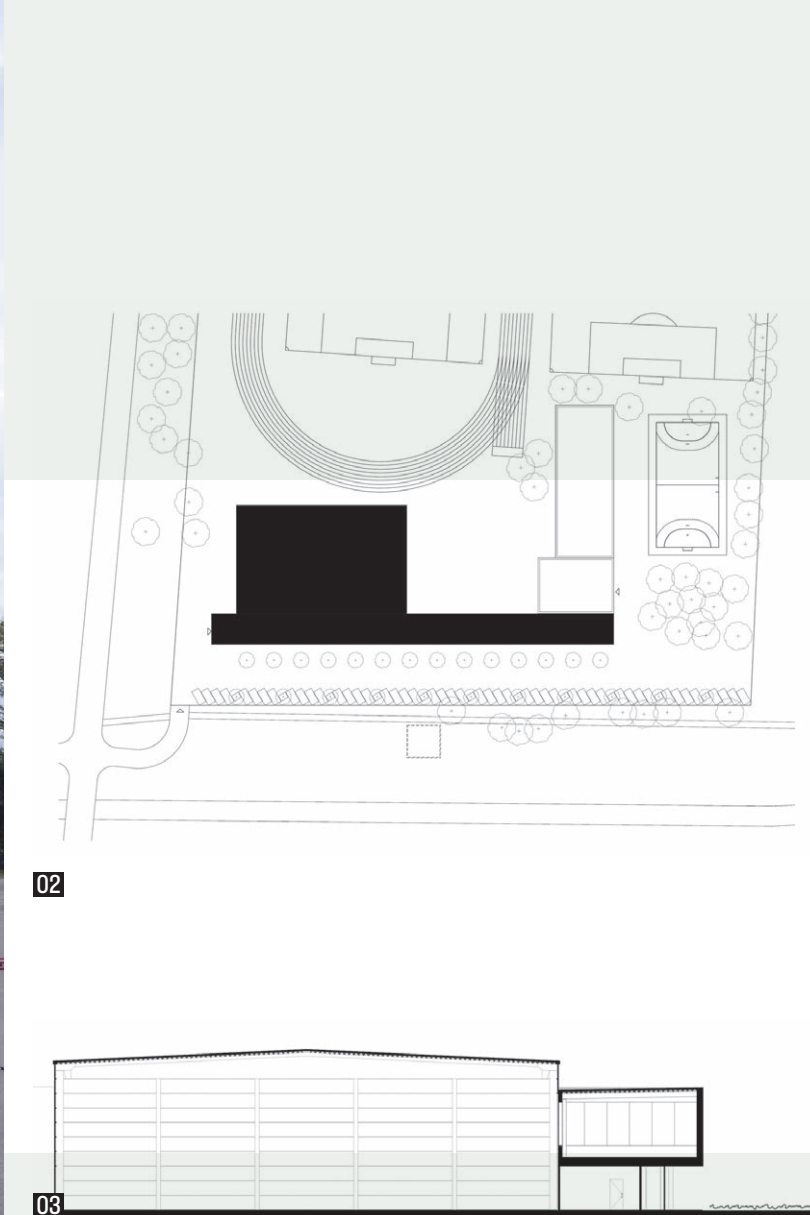
Constrained to a narrow development site this sports club had limited opportunities to develop facilities for indoor activities. Therefore, the idea of creating a linear development was the only available option. A logical design which takes maximum advantage of the use of portal frame systems to create clear span spaces ideal for sports.

A HOSSZÚ HÁZ

MTK LANTOS MIHÁLY SPORTKÖZPONT | BUDAPEST

A Rákos-patak és a Csömöri út által meghatározott saroktelken az MTK 1979 óta fejleszt folyamatosan, kisebb-nagyobb megakadásokkal. A sporttelepen az atlétika és a vívás a két legfontosabb sport. A tervezőknek az ideiglenesen, illetve hosszabb távon is megmaradó, meglévő épületekhez (például a vívócsarnok) és kiépített atlétikai pályához kellett alkalmazkodni, amikor lehetőség nyílt az új edzőcsarnok megtervezésére. Szerény eszközökkel kellett létrehozni a házat, de ez a tervezői magatartás amúgy is közel áll a választott építészekhez.

02

- 01 Lantos Mihály Sportközpont főbejárat
- 02 Helyszínrajz részlete
- 03 Metszet

ÉPÍTÉSZ | ARCHITECT
Nagy Iván DLA, Sólyom Benedek DLA,
Ábrahám Tamás, Kenéz Gergely

FOTÓ | PHOTO
 Danyi Balázs,
 Bogáthy Zsolt

SZERZŐ | AUTHOR
 Erdélyi Linda

—A helyszíni bejárás során felmerült bennem egy pár éve zajlott érdekes beszélgetés az ÉME Mesteriskolán. A hosszú, messzibe nyúló, sokszor ablaktalan, fehér vagy színes falakról beszélgettünk, és azokról az épületekről, amelyek különös elnyújtott formájuk ellenére pozitív feszültséget hoznak létre maguk körül, szépséget és erőt is sugároznak egyszerre. Többen megjegyeztük, hogy vonzódunk ezekhez a házakhoz, leginkább akkor, ha egyszerűségük egyetlen geometriai gesztusra épül, jelen esetben a hosszúságra. Példaként Arnóth Lajos Fehérvári úti egykori gyárépületét, J. Carrilho da Graça levéltári épületét [1] (Belém, Portugália) vagy D. Perrault kevés ipari épületének egyikét, az Aplix-gyárat [2] lehet említeni.

—Az út túloldalán éppen épül egy hatalmas épületegyüttes, hangsúlyos narancsos árnyalatú négyszögletes formákkal, Zugló új központja. Emellett eltöpreng az edzőközpont Rákospatak utcai homlokzata. A környék családi házas, kisebb léptékű társasházakkal tarkított, zöld. A sporttelep a nagyvárosias és lazább

01

08

beépítésű területek határára került, átmenetet képezve azok között, de folytatva a Bosnyák tértől Újpalotáig húzódó nagyobb tömbök eltérő beépítési karakterét.

—A komplexum új és régebbi egységei csarnokjellegűknél fogva átlagos megjelenésűnek számítanak, ellenben a futófolyosó egyedi mérete és formája miatt meghatározó elemmé válhatott. Egy rendhagyó mozdulattal a 130 méter hosszú futófolyosó az emeletre került, alatta az öltözők kaptak helyet. Nyílás nélküli, függőleges bordázattal ellátott fehér hosszúkás tömege a Rákospatak utca mentén elhelyezve a környezet jól látható eleme lett, meghatározva a sporttelep új arculatát.

—A ház maga nagyon logikus szerkesztésű. Az előcsarnokból direktben nyílik a nagy csarnok, illetve az öltözői folyosó a szertárral. Ezek felett található a karakteres futópálya, melynek csak felülről jut természetes megvilágítás, kék padlójával az ember úgy érzi, az űrben fut. A csarnok megvilágítása polikarbonát mezők segítségével történik, éteri fénnel látva el a teret. Minden nagyon sallangmentes, fehér acélszerkezetek, kék padló (az egyesület színe), gyorsan átrendezhető tér, elégséges gépészet. Egy szerkesztési bravúr eredményeképpen szinte az összes atlétikai sportág sportolói tudnak itt fedetten edzeni, még a távolugrók és a diszkoszvetők is megtalálják a saját területüket.

—A szabadtéri sportpályák mellett relatíve szűk hely marad a tervezett épületekre, ezért is volt szükséges a funkciók térbeli átrendezése. A futópályák kiemelt horizontális épületrésze egyedi karaktert és megjelenést biztosít az egész együttesnek. Az anyaghasználat is ezt a logikát követi, a horizontális épületrész földszintje üvegezett, míg a zárt hatású futófolyosó „lebeg” felette. Ezt a hatást az erőteljes konzolok is erősítik. A homlokzat tört fehér, műanyag bevonatos trapézlemez, a sporttelep neve nagyméretű kék betűkkel erre a felületre került fel. A csarnokok homlokzatburkolata hőszigetelt, mikrobordás szendvicspanel fémes szürke színben. A futópályák hosszú fehér tömege a mögöttes dinamikát finoman érzékelteti. A homlokzat előtti fák lassan majd ezt a tömeget is eltakarják, árnyékot adva a parkoló autóknek.

—Az MTK hosszú távú sportinfrastruktúra-fejlesztése a BORD Építész Stúdió új Hidegkúti Nándor Stadionjával [3] kezdődött, a Lantos M. edzőközpont a második ütem volt. Ezek után egy tervpályázat keretében a SAGRA Építésziroda nyerte az Kerepesi Sportpark pályázatát, majd szintén egy országos, nyílt tervpályázaton Nagy Ivánék nyerték meg az akkor MTK JSPU néven futó projekt tervezését 2018-ban.

06
04
05

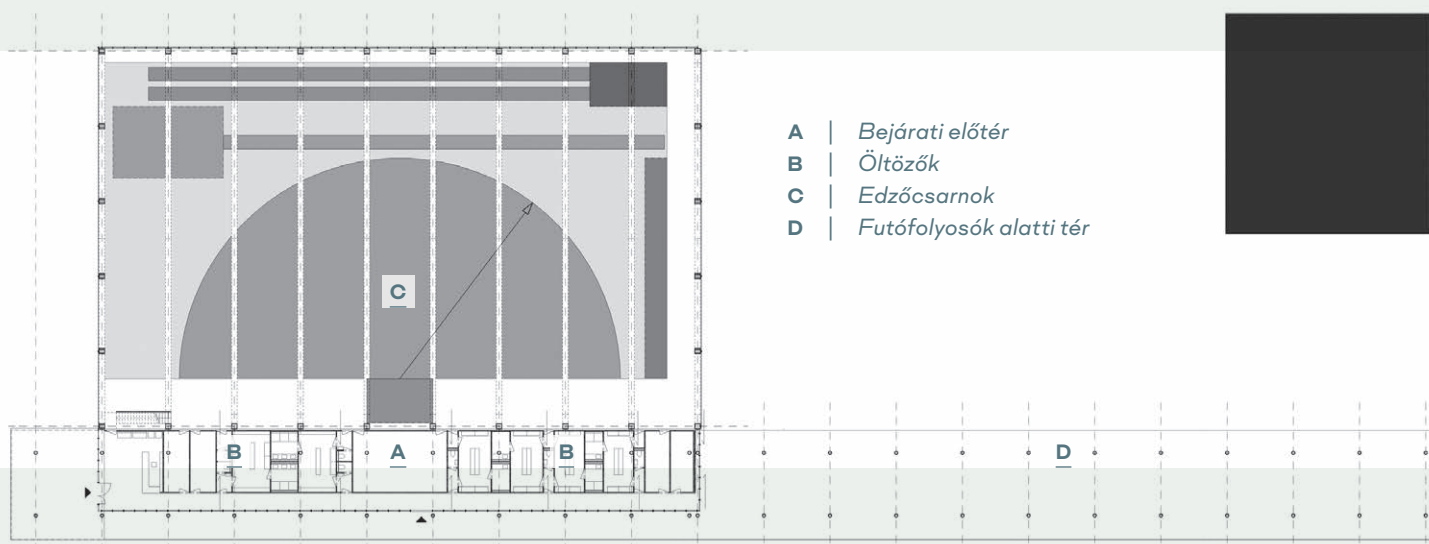
03

01

05

- 04 Az edzőcsarnok atlétikai pálya felőli nézete
- 05 Futás a végtelenbe
- 06 Földszinti alaprajz

06

—A 2023-ra Sándor Károly Labdarúgó Akadémiává lett együttes egységeit egy hosszúkás telken kellett a lehető legjobb helykihasználással elhelyezni, a pályák sporttechnológiai kötöttségeire ügyelve. Végül az az elképzelés nyert, hogy a Kőbányai út felé, arra merőlegesen rendeződtek a pályák, a főépület pedig a Salgótarjáni utcával párhuzamos. Így rövidebbek a telepen belüli közlekedősávok, a főépület kapcsolata intenzívebb a pályákkal, és védi is azokat az uralkodó széliránytól.

—Az építészeti eszközök itt is nagyvonalúak. A főépület folytatja a hosszú épület koncepciót egy érdekesen ellebegtetett árnyékoló rendszerrel kiegészítve. A pályák felől, délről tűző naptól védi az edzők irodáit,

07

miközben fedett, tornászerű átmeneti teret biztosít az edzésre igyekvőknek. Tervek szerint egyszer megépül a kollégiumi szárny is, összekötve a már megépült házzal.

—A főépületre merőleges NB III-as lelátó racionálisan szerkesztett épület, a lelátó alá beépített helyiségekkel, elkülönített hazai és vendégszurkolói bejárattal. A metszetet a pálya korrekt láthatósága és a földszint belmagasságigénye határozta meg, az alaprajzot pedig a szigorúan követett MLSZ-előírások.

—A főépület antigraffiti bevonatú vakolt felületet kapott, alumínium nyílászárók, horganyzott és szinterezett terpesztett lemez árnyékolók, fémlemez fedéses előtető egészíti ki mindezt. A lelátó látszóbeton tartószerkezetek és felületek együttese, horganyzott és szinterezett terpesztett lemez korlátokkal, árnyékolókkal és polikarbonát bevilágító oldalfalakkal. Az időjárásnak kitett járőfelületeknél vízzáró betont és csúszásmentes műgyanta burkolatot alkalmaztak a tervezők.

—Platón a Törvények és az Állam című műveiben úgy vélte, hogy a testnevelés a harmonikus nevelés alapvető eleme. Egy sportoló életében a harmónia eléréséhez többek között fegyelem és koncentrálttság kell. A zavaró vizuális tényezők akadályozzák a teljesítményt. [4][5] Az építész ebben segítségére lehet, ha tisztán átlátható szabályrendszerben tervezi meg az őt körülvevő teret.

—Az MTK létesítményei ebben a szellemben készültek. Általában igaz, hogy szűkös a keret egy építkezéshez, rövid a határidő, nehéz túljutni a szabályozási sajátosságokon. A fentebb említett két sportkomplexum esetében mindezekben felülemelkedve is sikerült jól használható, mértéktartó épületeket megvalósítani, nem kevés építészeti leleményességgel fűszerezve.

09
07

TARTÓSZERKEZETEK: Hernád Attila, Farkas Dániel | ÉPÜLETGÉPÉSZET: Lukács Zoltán | VILLAMOS BERENDEZÉSEK: Nagypál Géza | ÉPÜLETSZERKEZETTAN: Kapovits Géza, Fehér Mátyás | TÁJÉPÍTÉSZET: Takács Dániel | TŰZVÉDELEM: Bársony Antal | ÉPÍTETŐ: MTK

08 építész stúdió

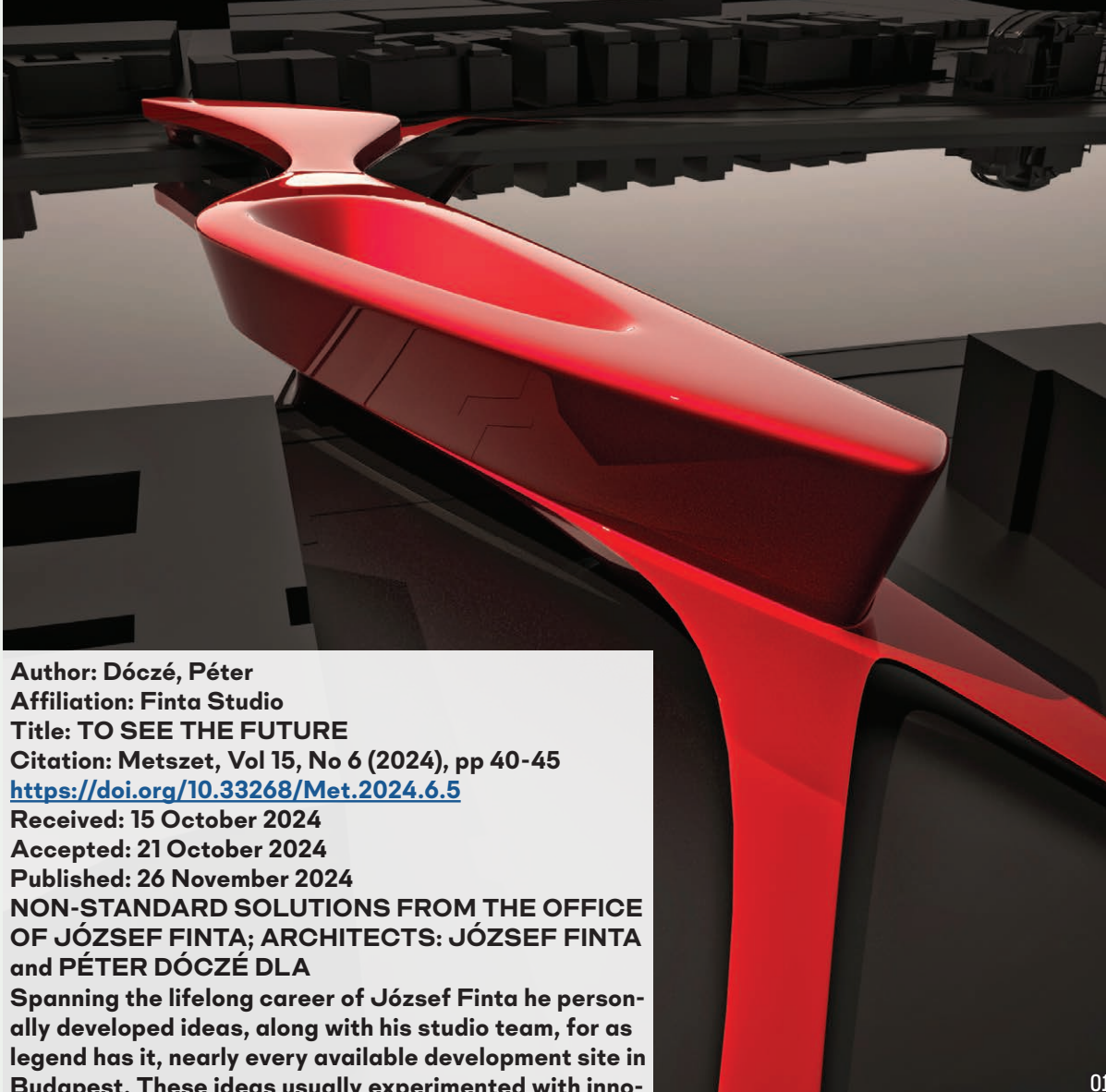

09

- 07 MTK Labdarugó Akadémia fedett-nyitott déli oldala
- 08 Az Akadémia madártávlati látványterve
- 09 A lelátó részlete a háttérben a főépülettel

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Centro de Documentação e Informação, Palácio de Belém / Carrilho da Graça Arquitectos, hozzáférhető: <<https://www.archdaily.com.br/br/01-37199/centro-de-documentacao-e-informacao-palacio-de-belem-carrilho-da-graca-arquitectos>> [utolsó belépés: 2024-10-15].
- [2] Perrault, Dominique – Morin, Andre: *Aplix*, Lars Muller, Baden, 1999.
- [3] Torma, Tamás: „Kapszula”, *Octagon*, Vol 20, No 5 (2017), pp 58-67.
- [4] Miklós, Tamás: *Törvények - Platón összes művei kommentárokkal*, Atlantisz, 2009, pp 8.
- [5] Bárány, István – Horváth, Judit – Miklós, Tamás: *Állam - Platón összes művei kommentárokkal*, Atlantisz, 2018, pp 3.

Author: Dóczé, Péter

Affiliation: Finta Studio

Title: TO SEE THE FUTURE

Citation: Metszet, Vol 15, No 6 (2024), pp 40-45

<https://doi.org/10.33268/Met.2024.6.5>

Received: 15 October 2024

Accepted: 21 October 2024

Published: 26 November 2024

NON-STANDARD SOLUTIONS FROM THE OFFICE OF JÓZSEF FINTA; ARCHITECTS: JÓZSEF FINTA and PÉTER DÓCZÉ DLA

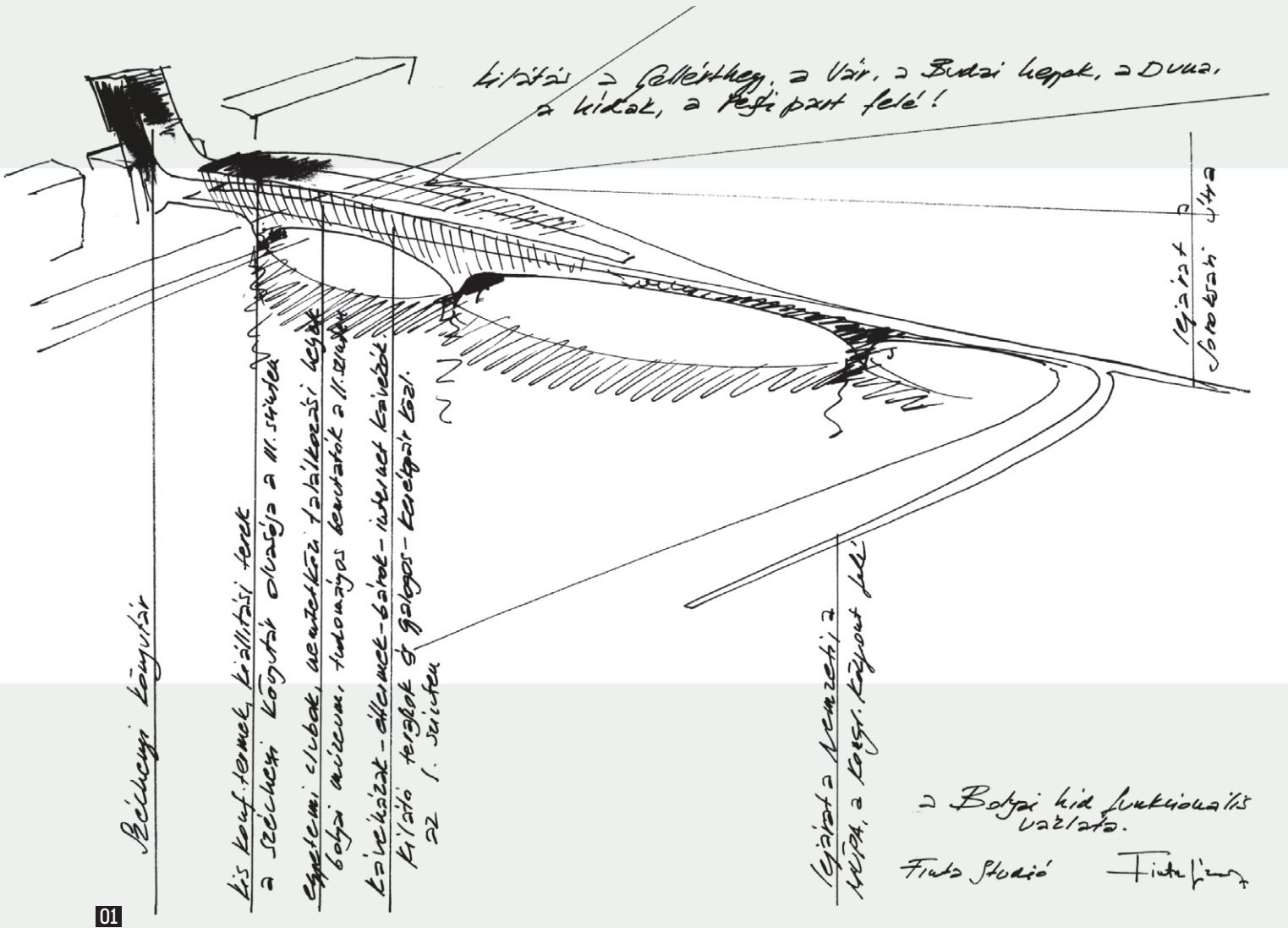
Spanning the lifelong career of József Finta he personally developed ideas, along with his studio team, for as legend has it, nearly every available development site in Budapest. These ideas usually experimented with innovative technologies and theoretical philosophies, ranging from ideas for Danube bridges to exhibition spaces and grandiose urban interventions.

01

LÁTNI A JÖVŐT

NONSTANDARD MEGOLDÁSOK FINTA JÓZSEF IRODÁJÁBAN

__Élt egy városi legenda József kapcsán, miszerint Finta Józsefnek minden budapesti foghíjra van egy terve a fiókjában. Ezt annyiban pontosíthatjuk, hogy Józsefnek rengeteg foghíjra és akár több terve is volt, de még ennél is több olyan vázlata, amelyeken különleges helyszínekre különleges megoldásokat javasolt. Józsefet rendkívüli módon foglalkoztatták azok a lehetőségek, amelyeket a város számára fontos csomópontjai, nézőpontjai kínáltak, igényei diktáltak. Rengeteg ötleten dolgozott megbízások nélkül, „önszorgalomból”, amelyeket adott esetben a legváratlanabb pillanatban tudott előkapni a tarsolyából, ha az élet úgy hozta egy-egy potenciális megbízó feltűnésekor. Ezek között az ötletek között rengeteg volt olyan, amely nyilvánvalóan

01

01 A Bolyai híd ötlete 2011-ben merült fel, az egyetemi városrész és a Millenniumi Kulturális Központ összekötéseként a Duna felett. A mintegy 400 m hosszú épület egyetemi kluboknak, tudományos műhelyeknek, galériáknak, konferenciatermeknek adott volna otthont. A tervet több különböző változatban készítettük el (Terv: Finta és Társai Építész Stúdió - Dócz Péter DLA és Finta József, 2012)

ÉPÍTÉSZ | ARCHITECT
Finta József
Dócz Péter DLA

FOTÓ | PHOTO
 Finta és Társai Építész Stúdió

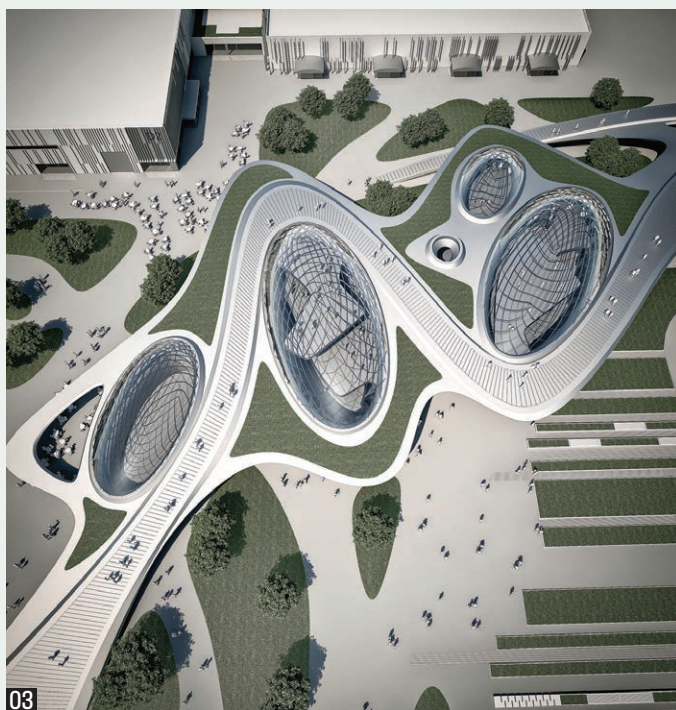
SZERZŐ | AUTHOR
 Dócz Péter DLA

a fikciók határait súrolta, de egyfajta nyitottságot, egyedi látásmódot, kreatív ötletet vagy kiindulópontot mindenképpen jelentett, ha egy ilyen tervezési feladat élesre fordult. József kifejezetten támogatta, hogy a nagy külföldi irodák mintájára, mint például az OMA AMO, a Zaha Hadid Architects ZHCODE vagy az MVRDV Next nevű kutatási részlege, a stúdióon belül is teret kapjon a kísérleti vagy innovatív építészet. —Abban a szerencsés helyzetben voltam, hogy Józseffel közösen csaknem negyed évszázadot tölthetem a napi rutinon felüli kísérletezéssel, fikciózással, pályázatokkal. Neki köszönhetően rengeteg innovációt, tervezési metódust vezetünk be a napi gyakorlatba, amelyek akár önállóan, akár a kollégák önálló

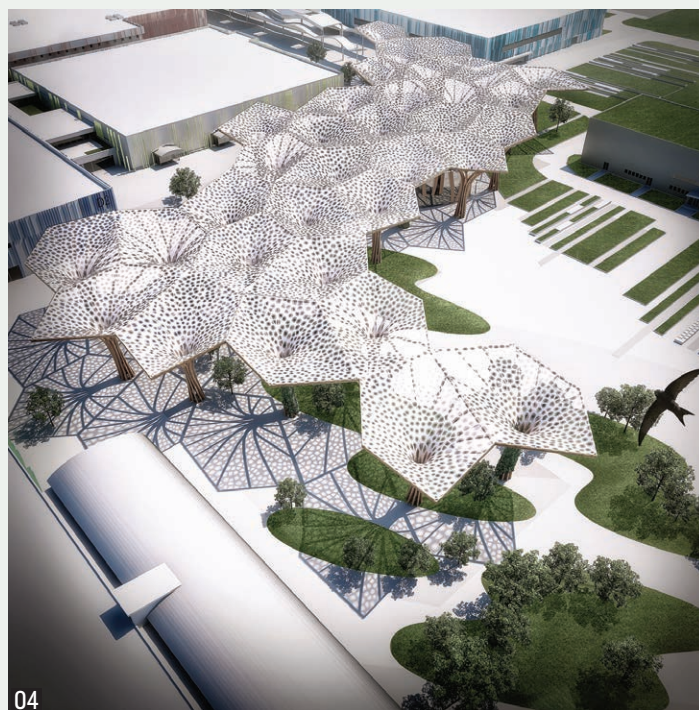
02

02 A Rákóczi híd bővítésének ötlete a Bolyai híd nyomán jött létre, ahol hasonlóan a dunai panorámára fókuszáló, a gépkocsiforgalomtól elválasztott személyforgalmat javasoltunk a hídra tekeredő épületkígyó formájában. A kétszintes hídtest emeleti részében kávéházak, gasztronómia és az idegenforgalommal kapcsolatos funkciók kaptak volna helyet (Terv: Finta és Társai Építész Stúdió - Dóczé Péter DLA, 2016)

03

03 A Hungexpo korszerűsítése kapcsán több különböző terv született a főbejárat előtti fogadótér kiemelésére. A szikár pavilonvilágot ellensúlyozó ötletek egyike volt ez az organikus „földház”, amely a jegypénztárakon kívül további kiállítótereknek adott volna otthont. Az organikus formanyelv megtartása mellett egy átfogó optimalizáció nyomán jött létre a megépült fluid fogadóépület terve (Terv: Finta és Társai Építész Stúdió - Dóczé Péter DLA, 2017)

04

04 Úgyszintén a fogadóépület egyfajta előterveként készült el a területet lefedő, absztrahált erdő koncepciónk. Itt random jellegű térkitöltő struktúrákat használtunk, amelyek egyforma, rétegelt-ragasztott faszervezetre feszített ETFE membránok összefüggő telepeként fedték le a főbejárat előtti területet. Alatta a gasztronómia, illetve kiállítóterületek kaptak volna helyet. Az elemek térbelisége és a lefedés mintázata a fák között átsűrű napfény illúzióját keltette volna (Terv: Finta és Társai Építész Stúdió - Dóczé Péter DLA, 2017)

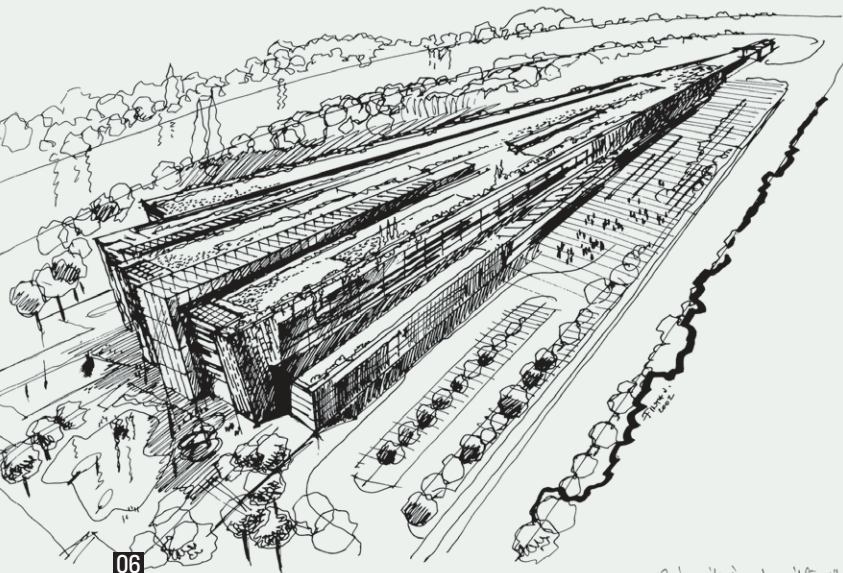
terveinek részeként hasznosulhattak. Rengeteg olyan építészeti megoldás született, amelyek divatos szóval élve a nonstandard építészeti kategóriába estek, rendhagyó tartószerkezeti, homlokzati, funkcionális vagy technológiai megoldásukkal vagy anyaghasználatukkal. Kísérleteztem generatív építészettel, parametrikus építészettel, progresszív építészeti geometriával, forma- és felületképzéssel. [1][2] Ez utóbbi a klasszikus euklideszi geometria határain túlnyúló, Bolyai-Lobacsevszkij-féle hiperbolikus geometriába való

03
04

05 A város talán leglukuratívabb dunai panorámáját szerettük volna a nagyközönség számára zavartalanul elérhetővé tenni egy úszó Duna-korzóval, amely csaknem 1 km hosszú moduláris szerkezetként követte volna a Duna vízállását. A rátelepült gasztronómia, kulturális intézmények és idegenforgalmi funkciók zavartalanul működhettek volna a gépkocsiforgalom elkerülésével, akár abban az esetben is, amikor az áradás miatt víz alá kerül az alsó rakpart (Terv: Finta és Társai Építész Stúdió - Dóczé Péter DLA, 2018)

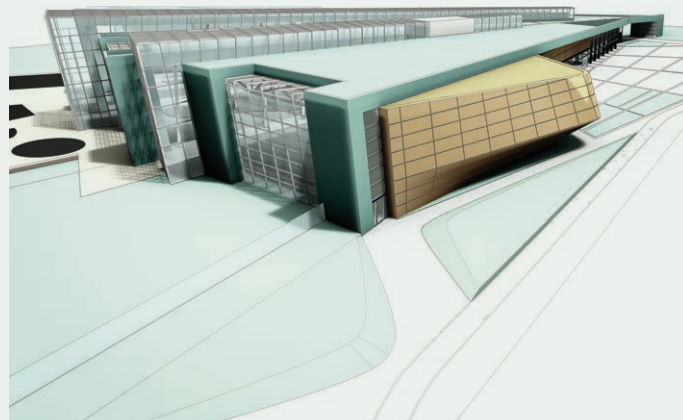
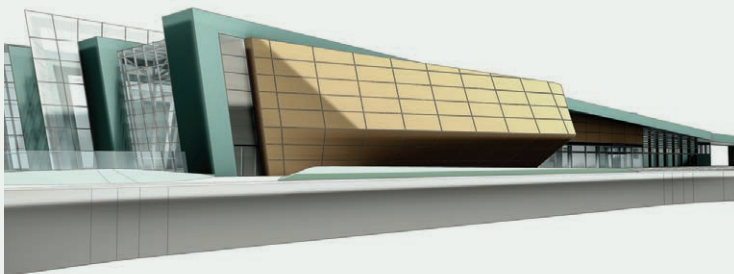
05

06 Az Esztergomban megépült élményfürdőnk sikeres működése nyomán a város úgy döntött, hogy egy versenyekre is alkalmas vízipóló-medencével bővítené az épületet. A jelszerű, landmark épület bővítése komoly tervezői feladatot jelentett számunkra. A régi épület tömegéhez olyan hozzáépítést javasoltunk, ahol stílárís értelemben érzékeny határt húztunk a megépült és a tervezett architektúra között, gondosan ügyelve arra, hogy összhatásában a fúzió harmonikus maradjon. Ez a terv volt az utolsó közös munkánk Józseffel.

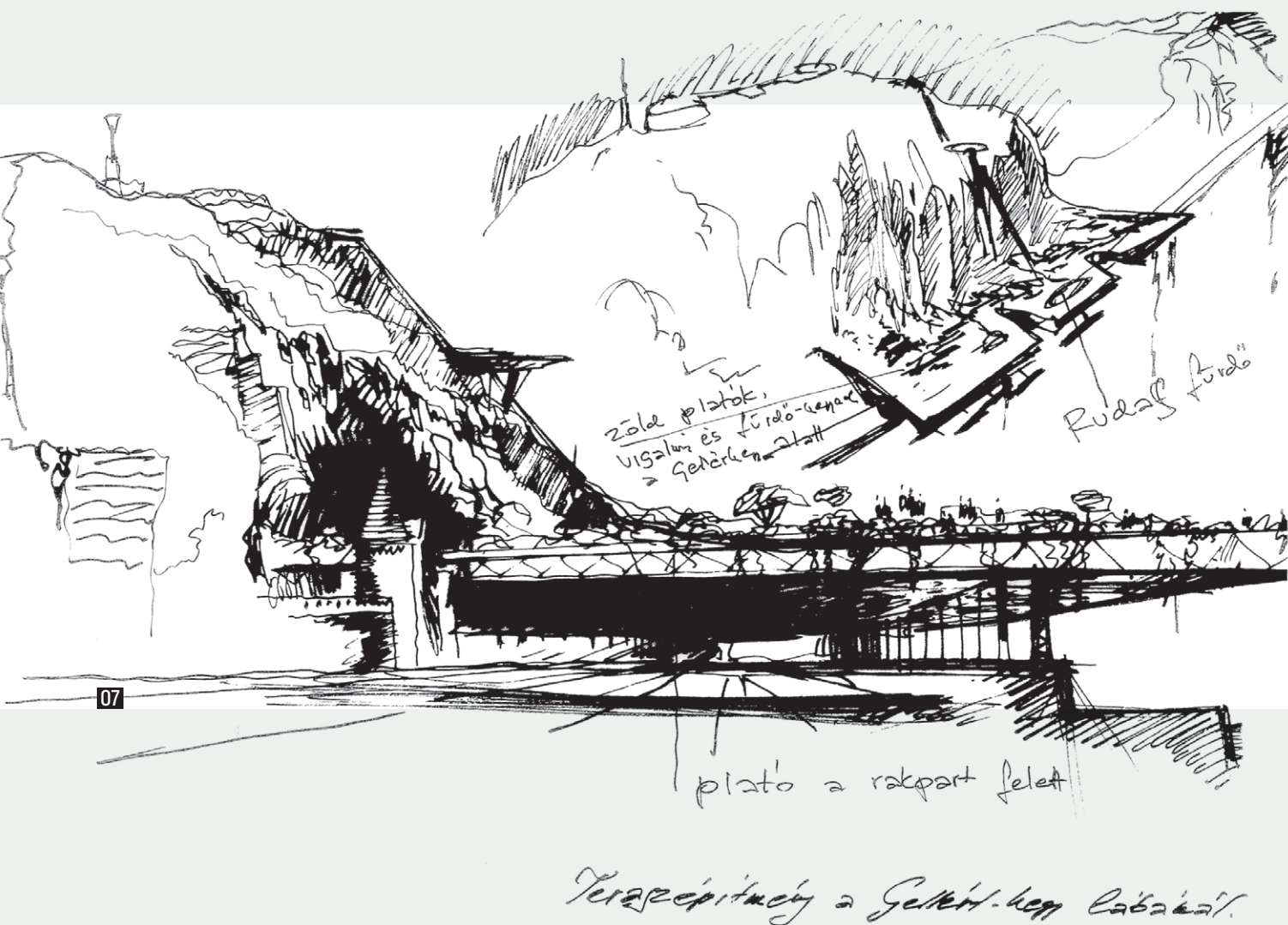
06

Esztergom - Gyógy-élmény-fürdő
2012

kirándulást jelentette, amelynek nyomán izgalmas, organikus tartószerkezeti és fluid hajlított homlokzati megoldások születtek. Ezeket a struktúrákat, elemeket és felületeket gondosan elemeztük, vizsgáltuk és optimalizáltuk a gyárthatósági szempontok és költségek figyelembevételével. Külön figyelmet érdemelnek József tervei dunai hidak, lakóhidak témájában, ahol a Duna két partján átívelő közlekedési kapcsolaton túl a két part közti funkcionális kapcsolatrendszer fúzióját is vizsgáltuk. Hasonló tervek születtek a budapesti

01
02

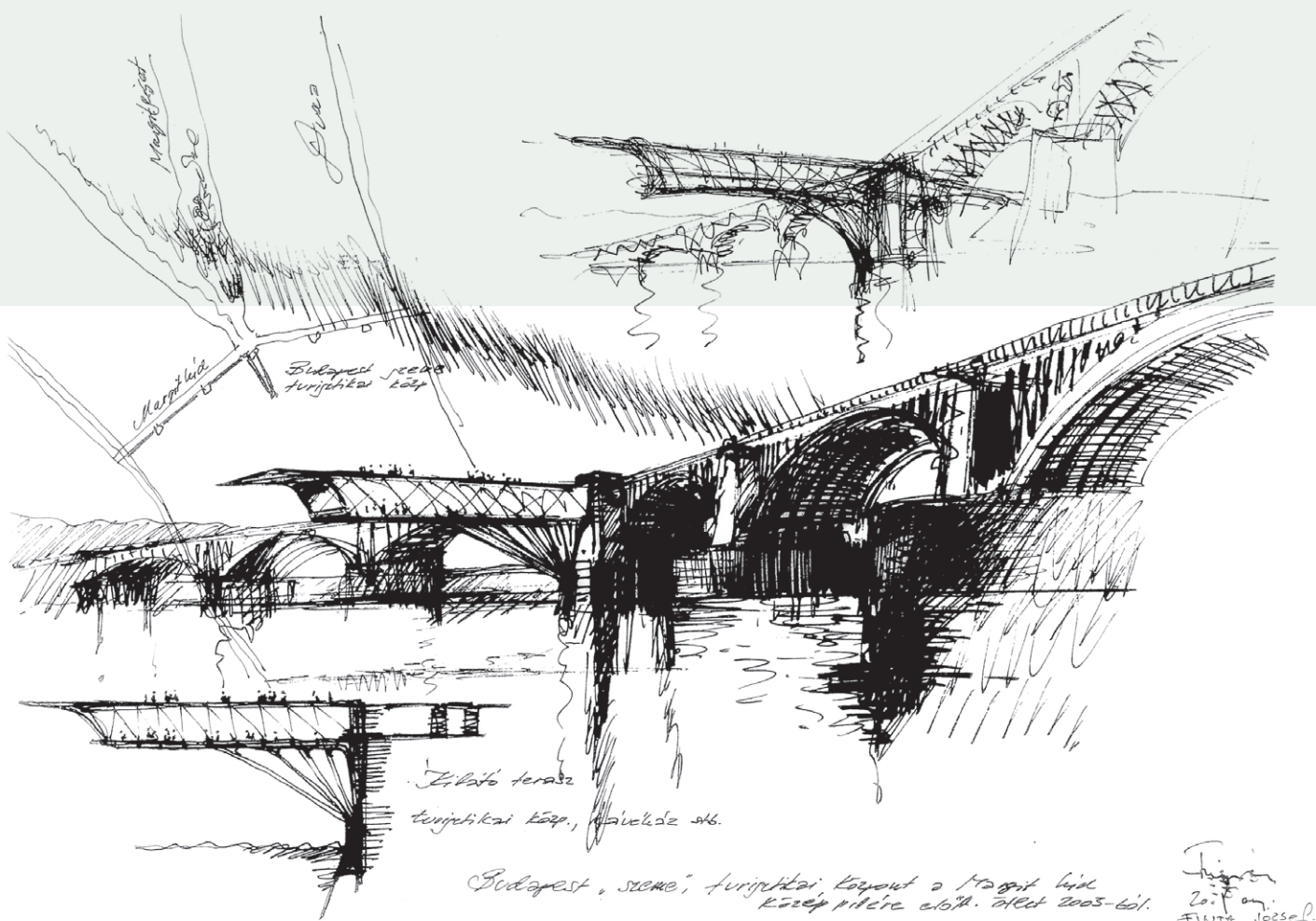

07 A budai rakpart lefedése a Gellért-hegy lábánál - Finta József vázlata, 1971

pályaudvarok felülépítése kapcsán, ahol egész városrészek összekapcsolása volt a cél a vágánytenger áthidalásával. József egyben a Duna szerelmese is volt, így a hidakon túl a rakpartok beépítése, felülépítése vagy a Margit híd középső töréspontjában egy a Várra, Gellért-hegyre, Parlamentre néző kilátó ötlete is foglalkoztatta. Évekig érdeklődéssel figyelte egy, a pesti rakpart elé tervezett óriási moduláris úszómű tervezési munkálatait, amelyet a Műegyetem hat tanszékével közösen végeztünk. Izgalmas és az egész városszövetet érintő munkánk volt a Magyar Géniuszok Múzeumának helykijelölő terve, amely több Duna-parti helyszínt érintett. Ehhez hasonlóan részben a Duna-parthoz köthető a Millenniumi városközpont több épülete, sőt a régi Vágóhíd vagy a Lágymányosi-öböl körüli terület beépítése is. Szintén a Dunához köthető az esztergomi élményfürdő épülete, amelynek bővítésére még közösen tettünk tervjavaslatot.

07
08
05

06

08

08 A Margit híd középső töréspontjában a Várra, Gellért-hegyre, Parlamentre néző kilátó - Finta József vázlata, 2001

*Élt egy városi legenda Józsefkapcsán,
miszerint Finta Józsefnek minden budapesti foghíjra
van egy terve a fiókjában*

IRODALOM / REFERENCES

- [1] **Wettstein, Domonkos:** „Idézetek és idézőjelek - A Szervita tér jelenkori átalakulása”, *Metszet*, Vol 12, No 4 (2021), pp 54-59, DOI: <10.33268/Met.2021.4.7> [utolsó belépés: 2024-10-20].
- [2] **Gyulai, Levente-Katona, Vilmos:** „Futurisztikus paraméterek - A Hungexpo F1 jelű fogadóépülete”, *Metszet*, Vol 12, No 6 (2021), pp. 20-27, DOI: <10.33268/Met.2021.6.1> [utolsó belépés: 2024-10-20].

Author: Szabó, Tamás János

Affiliation: Finta Studio

Title: BUDAPEST STREAKS

Citation: Metszet, Vol 15, No 6 (2024), pp 46-51

<https://doi.org/10.33268/Met.2024.6.6>

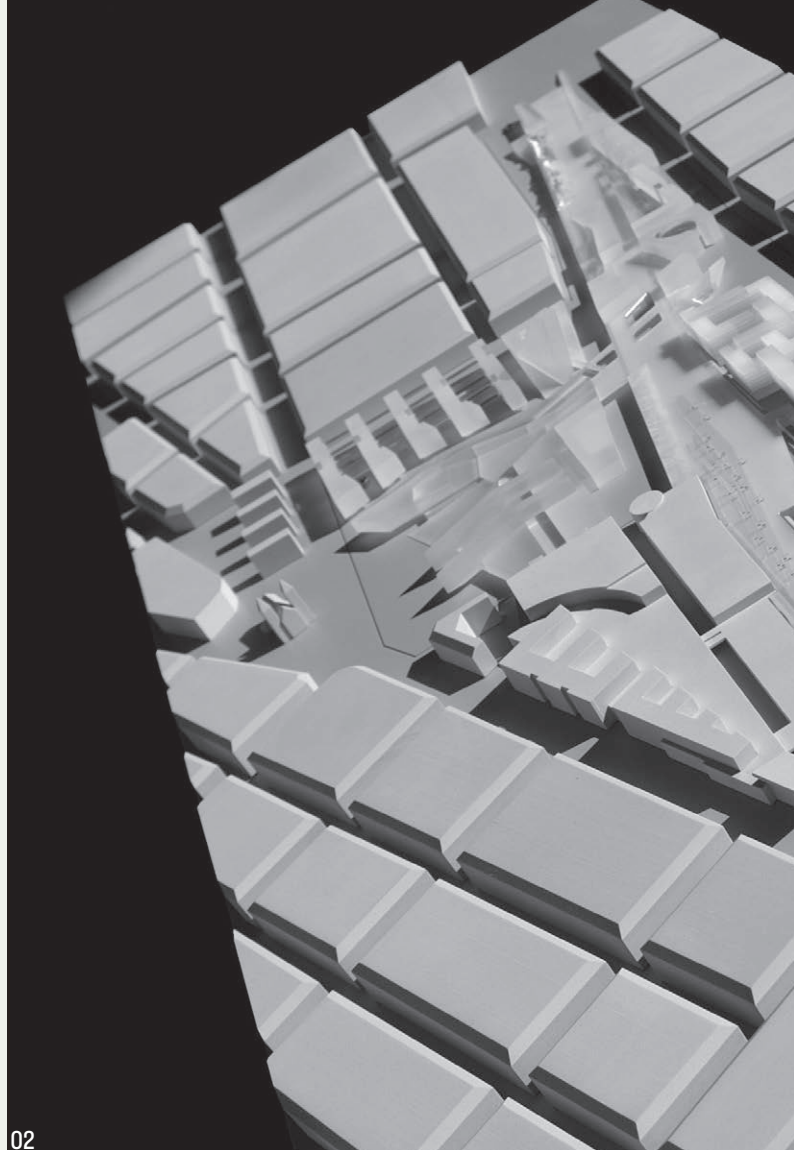
Received: 15 October 2024

Accepted: 21 October 2024

Published: 26 November 2024

RAILWAY OPPORTUNITIES, BUDAPEST, HUNGARY; ARCHITECTS: FINA STUDIO

Extending outward from Budapest Nyugati (Western) Station Finta Studio developed ideas to use the abandoned rust belt land found running parallel to the railway lines, with the aim of creating a green corridor linking the city centre to Városliget (City Park). This vision would include new residential and commercial building developments, parks and public spaces, all connect to the existing railway network. A brave, yet human scaled vision for the future.

02

BUDAPESTI TELÉREK

SÍNKANYONOK MINT LEHETŐSÉGEK

GYŰRŰK, SUGARAK, LEHETŐSÉGEK

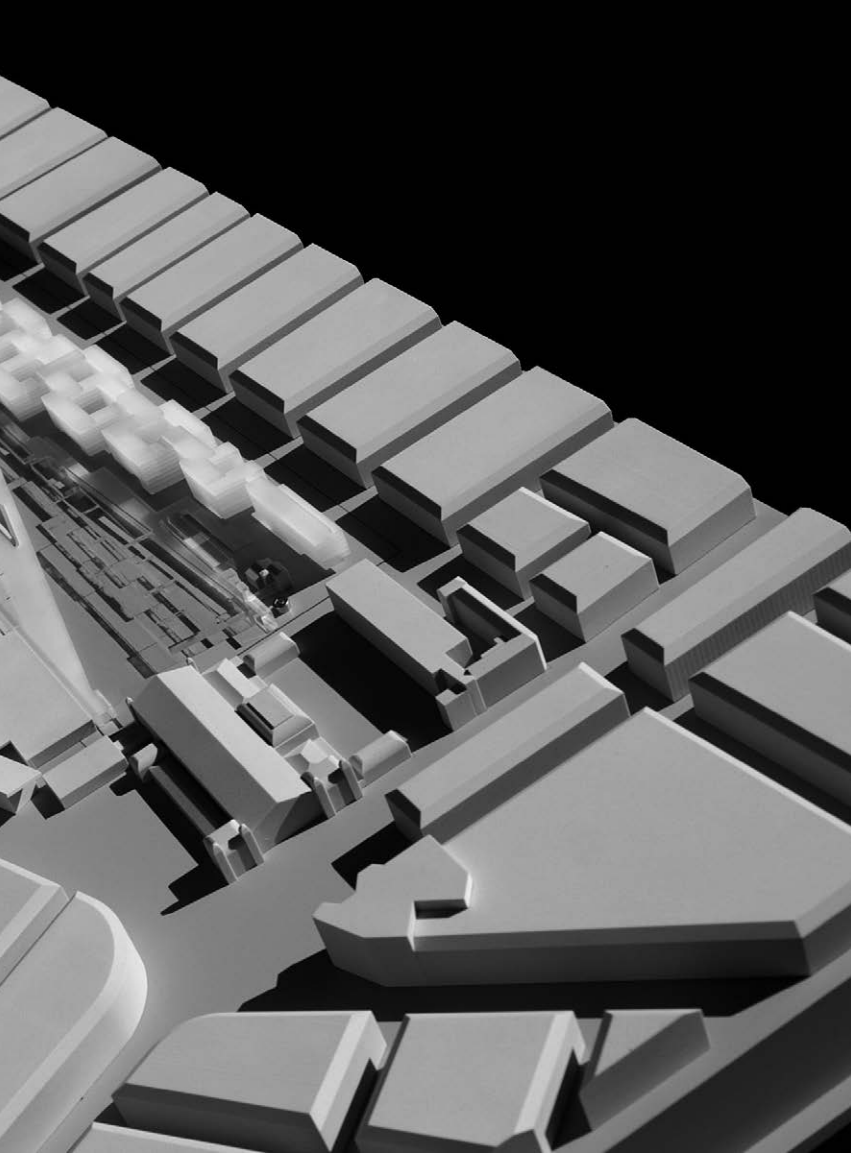
—Budapest gyűrűs/sugaras városszerkezetű város, ami igaz nemcsak a közúti, hanem vasúti hálózatára is: a szomszéd települések felé nyújtózkodó „sugarak” közötti kapcsolatot a „gyűrűk” teremtik meg. A hasonlóság ugyanakkor itt véget is ér.

—A Váci út, valamint a Soroksári út történelmileg a város terjeszkedésének fő irányait jelölik, melyre „kapillárisan húzódik fel” a környező városszövet – intenzív városi tengelyekről van tehát szó.

—A vasúti sugarak ezzel szemben „holt” hasítékok, városrészeket kettévágó akadályok. Az őket körbevevő épített környezetet nem jellemzi változatos, izgalmas urbanus megjelenés, pezsgő városi élet. Évtizedek óta foglalkozunk ezzel a jelenséggel a Nyugati pályaudvar esetén, ahol a sínkanyon szó szerint kettévágja Terézvárost, minimális kapcsolódási lehetőséget adva a városrészek között.

—Beszédes az út- és vasúthálózat csomópontjainak eltérő működése is: utak esetén (pl: Göncz Árpád Városmegye, Blaha Lujza tér, Deák tér, Oktogon stb.) egy kereszteződés a városhasználattal „csomósodását” is jelenti, és jellemzően városi alközpontként működik. Vasút-vasút, vasút-út kereszteződés ezzel szemben egyfajta „Bermuda-háromszög”, ahol az urbanus létnek nyoma vész.

—A vasúti közlekedés – hitem és reményeim szerint – ismét kezd fókuszba kerülni, ami a jelenlegi „probléma” jelleget a „lehetőség” irányába billenheti el. Miközben a fenntartható szállítás egyik szinonimájaként szerepe felértékelődik, a technikai fejlődés eredményeként helyigénye csökken: folyamatosan „vonul ki” megöröklött geometriájából, a feladott, központi pozíciójú területek így fantasztikus városfejlesztési tartalékká válnak. A folyamat szempontjából kiemelt érdeknek gondolom a vasúti teherforgalom várost elkerülő gyűrűre „húzását”, hogy

- 01 Nyugati sínkanyon: kettévágott Terézváros (Kép: Finta és Társai Építész Stúdió - Polgár Attila)
- 02 Kormányzati negyed pályázata - a sínek feletti lineáris park koncepciója a kerületrészek összekötésével (Koncepció és kép: Finta és Társai Építész Stúdió, 2007)
- 03 Sínek feletti lineáris park - az első koncepció 2002-ből (Látványtervek: Finta és Társai Építész Stúdió)

ÉPÍTÉSZ | ARCHITECT
Finta és Társai Építész Stúdió

FOTÓ | PHOTO
 Finta és Társai Építész Stúdió

SZERZŐ | AUTHOR
 Szabó Tamás János DLA

a meglévő tengelyek minél inkább mentesüljenek ettől a teherterétől.

TELÉREK

—Ideje tehát a városszövetet jelenleg felhasító vasúti területekről mint lehetőségekről egységesen gondolkodni. Elképzelésünk szerint ezek sugaras irányú „zöld telérek” lehetnének, ahol a „zöld” szó értékjelző, de nem jelent kizárólagos tartalmat. A telér eredetileg bányászati szak kifejezés, „a hegytömeg zömétől különböző fémekkel telt ér”; esetünkben szerencsésen utalhat arra a korszerű megközelítésre, mely várospolitikai eszközként tekint ezekre a lehetőségekre.

—Az egységesség legfőbb dimenziója az idő: olyan hosszútávú koncepciókról van szó, melyek évtizedes távolságban is megvédik a lehetőséget az

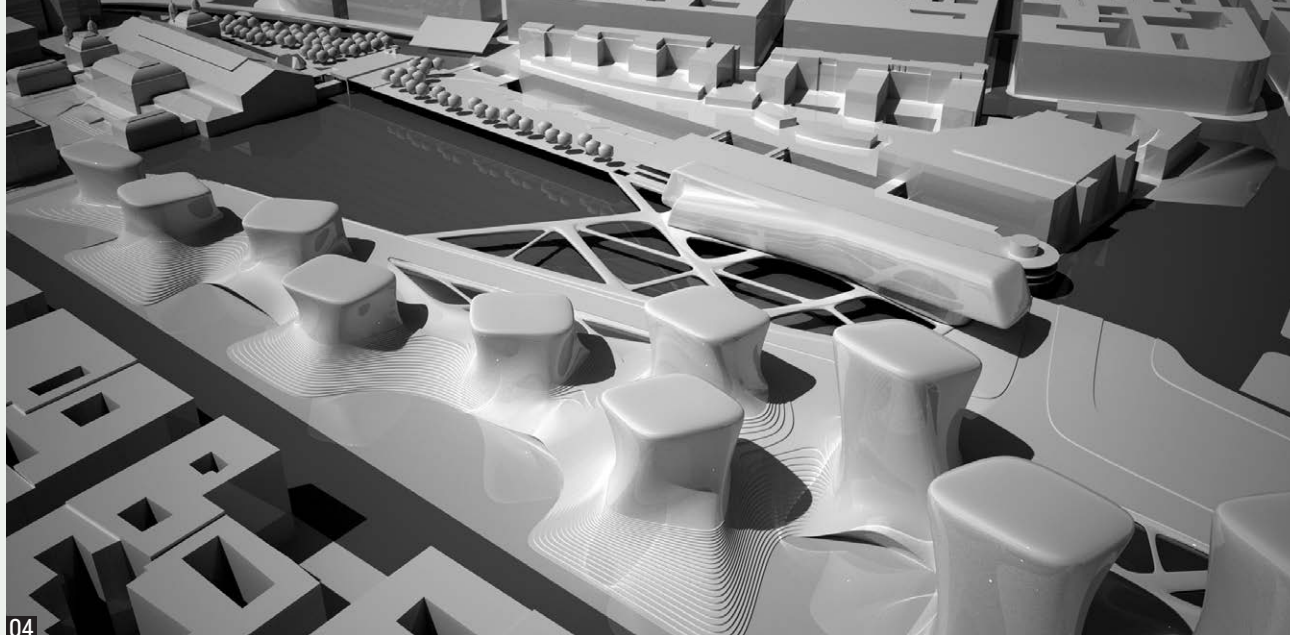
„elépítéstől”, ugyanakkor képesek alkalmazkodni a változó igényekhez.*

—Az egységes gondolkodás azonban nem jelenthet uniformizált megközelítést: minden pozíció környezete más és más kérdést vet fel, így a felszabaduló területek hasznosítása is eltérő kell, hogy legyen. Hogy mi adja egy-egy pozíció különlegességét, azt egyedileg kell megvizsgálni. Álljon itt magyarázatul három gondolat kísérlet:

—A Déli pályaudvar telérje olyan környezetben létezik, ami turisztikai és közigazgatási szempontból jól ellátott, oktatási szempontból sem panaszokozhat (Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetem, Színház- és Filmművészeti Egyetem), két végpontjánál kereskedelmi és szórakozási „csomósodással” rendelkezik (MOM Park Bevásárlóközpont, Mammut Bevásárlóközpont), zöldfelületekből sincs hiány (Vérmező, Gesztenyés kert). Erre a helyszínre valószínűleg zöldfelületbe ágyazott,

03

04

04

04 Múzeumi negyed a sínek mellett (Látványterv: Finta és Társai Építész Stúdió, 2007) - minden koncepciónak szükséges olyan „szabad vegyértékekkel” bírnia, mely alkalmas a felmerülő új igények befogadására

lakótúlsúlyú beépítés kívánkozna, északi csúcán (Alkotás utca – Krisztina tér csomópont) irodai területekkel, nem megfelelően természetesen a kiskereskedelemről és – legalább helybiztosítás szintjén – azokról a bölcsődékről, óvodákról, iskolákról, amelyek nélkül kompakt városrész nem alakulhatna ki.

—A Nyugati pályaudvar–Városliget telérjének fő kihívása a zöldfelületek hiánya. A történelmi Terézváros ebből a szempontból a legkedvezőtlenebb adottságú terület. A Nyugati pályaudvar pályázatának egyik fő hozománya a Podmaniczky utat indító zöld park, mely – Finta József 2002-es koncepciója alapján – az Állatkertig nyújtózkodó lineáris parkként kúszna fel a síneket fedő felülepítésre, így pótolva a környező lakóterületek hiányosságait, célként idevonzva a városhasználókat.

—A Rákosrendező területe alacsony intenzitású lakó- és vegyes használatú területekkel határos. Ebben a környezetben a zöldfelületek a terézvárosi pozícióhoz képest inkább az új városrész mindennapi életének helyszínei, semmint közönségvonzó attrakciók. A Debrecenbe áthelyezett Közlekedési Múzeum helyett más közfunkciót kell keresni, a terület déli részén, a „síndeltában” például logikusan lenne bővíthető az amúgy folyamatos helyhiánnyal küzdő Állatkert.

—Az ehhez hasonló léptékű fejlesztések vízbe dobott kő fodrozta hullámokként vannak hatással környezetükre, gondoljunk csak a Westend kisugárzására a Váci út északi oldalán, vagy a Ludovika-fejlesztés indította változásokra a Diószegi Sámuel utcában. A Rákosrendező területének történései kisugároznak Zugló kapcsolódó kertvárosias területére, valamint a feltárási gépkocsiforgalom miatt leginkább terhelt Angyalföldi kerületrészekre. Ezen területek várható átalakulásáról víziót kell alkotnunk, szabályozni kell azokat.

VÁROSLAKÓK

—Budapest lakosságának változása az agglomeráció viszonyában mindenki számára ismert hullámvonalat ír le, összhangban, bár némi fáziskésésben egyébként más európai és észak-amerikai nagyvárosokkal. A kilencvenes évek exodus után megindult a visszaköltözés, bár ez a folyamat most mintha megtorpant volna, de intenzívebbé tétele mellett komoly érvek szólnak. A fenntarthatóság egyik alapvetése, hogy az emberkéz alkotta világ megpróbálja összehúzni magát, minél több területet adva vissza az anyatermészetnek. A feladat nagyon leegyszerűsítve tehát: több ember kisebb helyen való elhelyezése úgy, hogy a városon belüli zöldfelületek is növekedjenek. A történelmi belvárostól többletkapacitást elvárni hiba, éppen ellenkezőleg: a tömbrehabilitációk, az udvari korszerűtlen szárnyak bontásával, összenyitásával a lakáskapacitás csökkentése lenne ideális. A korszerű lakásigények kielégítésére a városszövetbe ékelődő rozsdáövezetek logikus választásnak tűnnek.

—Budapesten is létezik a lakhatási krízis, ami szerintem elválaszthatatlan a népesedési problémáinktól. [1] A lakástulajdon megszerzése pont a gyermekvállalás szempontjából aktív időszakban szinte reménytelen, ha meg családi összefogással sikerül is, olyan méretű lakóterekbe „záródnak” be a fiatal családok, melyek fizikailag ellene hatnak a tervezett gyermekszám elérésének. „Génjeinkbe” kódolva hordjuk magunkban a saját lakás „fétisét”, de ideje lenne ezen túllépni, és nyitni egy központilag – államilag, vagy még inkább önkormányzatilag – szabályozott és garantált, minőségi bérlakás „bank” irányába. Az első fecskék már megjelentek – Budapesti Lakásügynökség –, sikerük közös érdekünk.

05

05

05 Podmaniczky park koncepciója (Finta és Társai Építész Stúdió, 2016)

LÁTOGATÓK

—A témáról folyó diskurzusban folyamatosan jelen van a „turisztikai célpont” versus „élhető otthon” szembeállítás. Kétségtelenül jelen lévő feszültségforrásról van szó, de a kép árnyaltabb. Célszerű lenne a túlcentrizált idegenforgalmi térképet mind országos szinten (Budapest-központúság), mind fővárosi szinten (Belváros-központúság) oldani, ezzel tehermentesítve a túlterhelt területeket, illetve felpezsdítve az alulhasznosított térségeket. Budapest messze több, mint a Vár, a Gellérthegy vagy a pesti belváros – kihasználatlan lehetőségeink között ott van a kőbányai felhagyott sörgyári telep elképesztő értékű, omló/bomló épületállománya, Csepel fantasztikus öbölvilága, és a sort még hosszan lehetne folytatni.

SÍNEK

—A sínek kétféle állapotukban léteznek ezeken a területeken. A felhagyott vágányok (rendezőpályaudvar) sorsa egyszerű, ezek átadják helyüket a fejlesztéseknek. Az aktív sínek helyzete azonban más, hiszen intenzív forgalmat bonyolítanak, ami a legnagyobb odafigyelés mellett is terheli környezetét. Sínek mellett persze lehet élni, ha lakások számára nem is ideális (szellőztetés), de irodák esetén a megfelelő hangszigetelésű ablakszerkezetek egyfajta megoldást jelenthetnek. Érdemes ugyanakkor egy kicsit magasabbra emelni a horizontunkat bizonyos pozíciókban: a Nyugati pályaudvar, a Déli pályaudvar és Rákosrendező is megérdemelne a zajvédő falaknál nagyobb vonalúbb megoldást, a sínek felett húzódó lineáris parkot.

—Műszaki szempontból a sínek felülépítése észszerű költségekből megvalósítható alternatíva, a Westend részeként amolyan függőkertként meg is épült. Érdemes azonban a felülépítést részben épületekkel is kihasználni, az így felszabaduló beépítetlen területeken teljes értékű vegetációnak biztosítva helyet. A sínek melletti kötelező

szervizút egyben a vágányokat takaró funkciók gazdasági feltárását is biztosítja.

—A vasúti infrastruktúra rendkívül drága és körülményesen módosítható, a korábban már említett „előrelátás” itt létkérdés. A Rákosrendező esetén például elkerülhetetlen, hogy a Nyugati pályaudvar fejlesztéséhez szükséges beruházások – így a sínek süllyesztését lehetővé tevő vágánykép kialakítása – elkészüljenek.

PARKOK

—Zöldfelületek esetén alapvető kérdés lehet az üzemeltetés, annak mérlegelése, hogy képes-e a közösség a fenntartás igényelte pénzeszközök előteremtésére. Alternatíva lehet az a modell, amit akár az Agora projektünknel, akár a Millennium Városcsopontban megvalósult fejlesztéseinknél láttunk (K&H Bank székháza, Millennium Gardens irodaház). Lényege egy win-win szituáció: a közhasználatú parkok létesítésének és fenntartásának terheit beruházó viseli, az ellentételezést némi szintterületi kedvezmény és egy számítási logika jelenti: a zöldfelületek területére is számítható szintterületi mennyiség. Természetesen ez a stratégia társasházak esetén nem reális, sem a közös költség, sem a közhasználatra megnyitott belső kertek okán.

MAGASHÁZAK

—A területről folyó diskurzus egyik fontos eleme a magasházak, bár ez a korábbiakhoz képest szerintem sokadrendű szempont. Budapestnek van magasházakról szóló koncepciója, mely három alapvető elvárást támaszt egy magasházazás beépítéssel szemben:

- Hungária gyűrűn kívül
- a gyűrű és sugárút kereszteződésében, kerületi (al)központot jelölően
- magasházazás épületek kompozíciójaként támogatható a létesítésük.

06

07

08

06

—Ebből a szempontból a terület alkalmas magasházak elhelyezésére, melyek Zugló új alközpontját jelölnék. Kétségtelen tény ugyanakkor, hogy a gyűrű-sugár kapcsolat jelenleg csak geometriailag létezik, ami jó eséllyel javul, ha kiépül a terület méreteihez illeszkedő gépkocsis kapcsolat, ami jelenleg hiányzik. Magasházakat igazolhat a hatalmas terület belső beépítési logikája, ha ilyen koncepciót fogadnak el.

—Fejlesztési szempontból a magasházak létesítése nehezen igazolható, hiszen 30 m feletti épületek létesítését egyszerre drágítja a speciális technológia (tartószerkezet, gépészeti rendszerek, liftek, tűzvédelem) és a tény, hogy a hatályos jogszabályok miatt ezen épületek hasznossága (vagyis a megépített és az eladott területek aránya) drámaian romlik. Míg egy átlagos középmagas irodaépület hasznossága 82-85% körül mozog, magasházak esetén ez az érték 70-75% körüli.

—Ha létesülnek magasépületek, javasolom megfontolni, hogy ne irodafunkciójúak legyenek, hanem lakásokat foglaljanak magukban, hiszen ez a funkció sokkal többet tud kezdeni a kilátással, mint egy bármilyen „fancy” munkahely. Ráadásul a lakóépületek hasznossága alapesetben is 70-72% körül mozog.

—Városépítészeti szempontból sokkal kedvezőbb, karcsúbb sziluett is elérhető lenne a fentiek alapján – ezt nyilván szabályozásban is követni kellene. Személyes

meggyőződésem szerint, ha döntés van magasház elhelyezhetőségéről, akkor fontosabb a valós karcsúság, mintsem az épület legmagasabb pontjával kapcsolatos számmisztika. Ideális megjelenést a New York-i Central Park Tower elképesztő karcsúságának és San Gimignano sziluettjének szerelmi házassága hozhatja.

—Fentiek alapján úgy vélem, bármely monofunkciós fejlesztés – legyen az akár egy zöldbe ágyazott kertvárosnegyed vagy irodapark – hibás eredményt hozna, mely a nap egy szakaszában szellemvárosként funkcionál, miközben környezetét oktanulul terheli célforgalmával. Ideális lehet a „15 perces város” koncepciójának megfelelő kerületi alközpont létesítése, vegyítve lakó- és munkahelyeket a kereskedelmi és szolgáltatási funkciókkal. [2] Minden alapfeltétel adott ahhoz, hogy egy rendkívül izgalmas, bátor koncepció és sikeres kivitelezés esetén Budapest példamutató és irányadó fejlesztése jöhessen létre. Ha pedig képesek vagyunk hosszú távra úgy tervezni, hogy koncepciónk a változó igényekhez is tud adaptálódni, az előképeken túllépő új példát is létre tudunk hozni. A végeredmény lehet magas hőfokon égő, határokat feszegetően vagány dolog éppúgy, mint óvatos, mértéktartó, kedves fejlesztés – mindegyik végkimenetel rólunk, aktuális állapotunkról, jövőképekről fog majd szólni.

07

- 06 Nyugati pályaudvar fejlesztési pályázata (Zaha Hadid Architects - Finta és Társai Építész Stúdió, 2022)
A kialakuló zöldfelületeket közösségi funkciók szegélyezik, melyek szolgálják a helyben élők igényét, és idegenforgalmi vonzerővel is bírnak
- 07 Westend-fejlesztés (Finta és Társai Építész Stúdió, 2000) - a vágányfelülépítés „pilot” projektje
- 08 Westend vágányfelülépítés (Finta és Társai Építész Stúdió, 2000) - szintben elválasztva jelenik meg a szervizfunkció (MÁV és bevásárlóközpont töltése), valamint a közösségi használat (park)

08

Minden alapfeltétel adott ahhoz, hogy egy rendkívül izgalmas, bátor koncepció és sikeres kivitelezés esetén Budapest példamutató és irányadó fejlesztése jöhessen létre

Megjegyzés:

* Immáron évszázados álom a Déli pályaudvar és a Nyugati pályaudvar terepszint alatti összekötése. A lehetőség biztosításának elsődleges feltétele lenne, hogy a szabályozási terveken szerepeljen a nyomvonal például a mélyalaposításokra vonatkozó megkötésekkel együtt. Az elvárás, hogy egy koncepció időben képes legyen követni az igényeket, nem kíván különösebb kifejtést, elkerülendő példaként elegendő az M4 metróvonal állomásai körüli anomáliákból tanulni.

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Hartvig, Lajos: „Agora covid idején”, *Metszet*, Vol 12, No 1 (2021), pp 12-21, DOI: <10.33268/Met.2021.1.1> [utolsó belépés: 2024-10-20].
- [2] Alföldi, György: „Egy városrész születése”, *Metszet*, Vol 10, No 6 (2019), pp 36-44, DOI: <10.33268/Met.2019.6.5> [utolsó belépés: 2024-10-20].

Author: Guczogi, György

Affiliation: Finta Studio

Title: LAST PART OF THE PUZZLE

Citation: Metszet, Vol 15, No 6 (2024), pp 52-57

<https://doi.org/10.33268/Met.2024.6.7>

Received: 15 October 2024

Accepted: 21 October 2024

Published: 26 November 2024

SALESIANS OF DON BOSCO ORATORY AND REGIONAL HEADQUARTERS; ARCHITECTS: GYÖRGY GUCZOGI DLA and MÓNIKA HALVAKSZ

Initiated over a hundred years ago, the long-anticipated completion of the buildings belonging to this religious order have now been realized. To do so existing buildings needed to be upgraded and complimented by two new additions: an oratory and a new headquarter building. This now allows the congregation to expand their activities beyond acts of worship, to include youth activities, social gatherings and discussion groups.

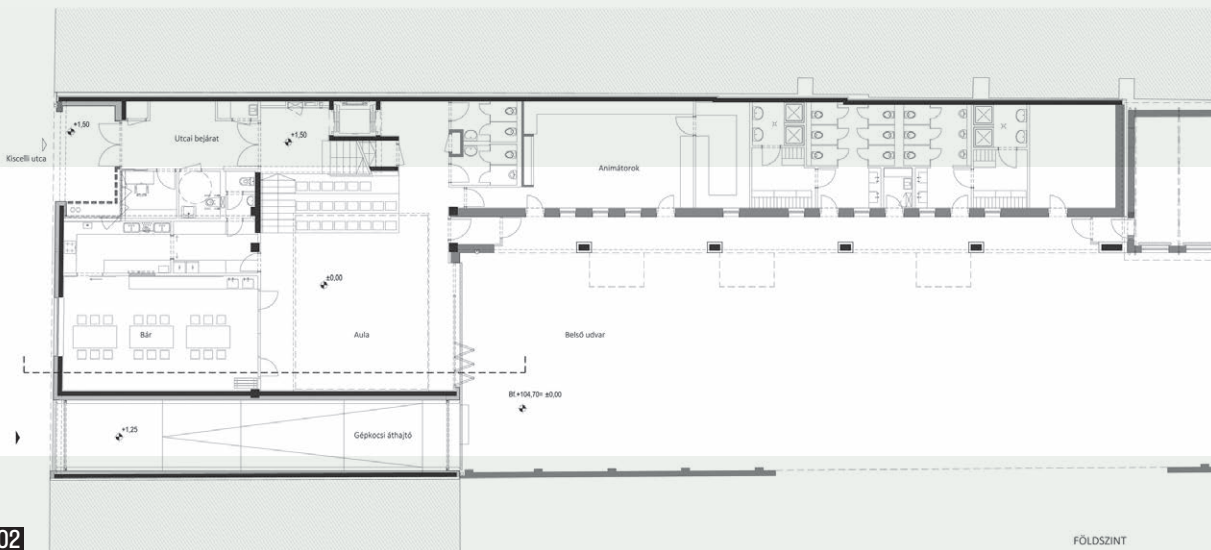
Templom

Tartományfőnökség

Bécsi út

01

02

EGY KIRAKÓS UTOLSÓ ELEMEI

DON BOSCO ORATÓRIUM ÉS SZALÉZI TARTOMÁNYFŐNÖKSÉG | ÓBUDA

Az építész a kevésbé érdekes munkákban is megkeresi az izgalmakat, de felüdülés, ha egy feladatnak szinte minden részét élvezheti. Ez egy ilyen szerethető lépték és megbízás volt. Az építető a Don Bosco Szalézi Társasága [1] volt, akiknek szombathelyi és óbudai működését már régebben ismertem. A feladat akár komplex vagy diplomaterv is lehetett volna: tervezőtársammal, Halvaksz Mónikával a kezdetektől partnerek lehetünk a végleges program megformálásában, de itt rövid időn belül meg is valósult, amit lerajzoltunk. A háztervezés mellett-közben részt vehettünk a szabályozási terv konzultációjában, aztán jött a telekalakítás, az egyeztetés-egyezkedés a régészekkel, majd szakmai kérdések sora (jet-grouting [2] vagy aláfalazás, szigetelési problémák, régi szerkezetek viselkedése és egyebek).

03

- 01 Az épületegyüttes axonometrikus vázlata
- 02 Az oratórium földszinti alaprajza
- 03 Az aula udvari homlokzata

ÉPÍTÉS | ARCHITECT

Guczogi György DLA,
Halvaksz Mónika (Finta és Társai Építész Stúdió)

FOTÓ | PHOTO

Walton Eszter (Finta és
 Társai Építész Stúdió)

SZERZŐ | AUTHOR

Guczogi György DLA

—A kiindulás egy több mint száz év alatt kialakult, összekuszált funkciókkal használt, sok helyen düledező, az eredeti telkeken szabálytalanul elhelyezkedő épületegyüttes volt, melyből bontások után 2 új egységet kellett létrehozni. A megbízó egy kis irodaházat (tartományfőnökség) és egy oratóriumépületet [3] kért. Ennek a szónak több jelentésével találkozhatunk: itt a szaléziak alapítójának, Don Boscónak az elképzeléseit kell ismernünk. Ő négy pillérré alapozta az általa működtetett közösségi létesítményt: ez a templom, az otthon, az iskola és az udvar, azaz az eredeti fogalmat (imaterem) kibővítette a befogadással, a neveléssel és a játékkal. A magyarországi oratóriumok esetében a bentlakás viszonylag ritka vagy alkalmi, nagyon fontos ugyanakkor, és a kezdetektől működésük alapja az arra rászoruló fiatalok nevelése, korrepetálása, szabadidejük hasznos eltöltésének megszervezése.

01
07

04

05

06

07

- 04 Utcakép, Kiscelli utca
- 05 Fény és árnyék az oratórium udvari szárnyán
- 06 A 150 fős konferenciaterem
- 07 A régi épület bontás közben
- 08 Szintek közötti lépcső az aulában

—A tervezés során megismertük az itteni életet és munkát, hétköznapiakat és a nyári táborokat. Kétféle használat jellemző ugyanis: a hét folyamán kisebb csoportok (pl. baba-mama klub, cserkészek) találkoznak itt, délutánonként pedig a környék fiataljai fociznak, játszanak, beszélgetnek, tanulnak, animátorok (önkéntesen segítő 14-18 éves fiatalok) és a szalézi atyák felügyelete mellett. A foglalkozásokat általában étkezés (vacsoráztatás) zárja. A másik kép a nyár, amikor 1-1 héten keresztül közel 200 fiatal

táborozik a területen és az épületben a már említett animátorok szárnyai alatt.

—A használat kétféle tértípust igényelt: az egyik a nagy terek a nagyobb létszámokra, a másik a kis terek sora a kisebb, rendszeres vagy eseti csoportfoglalkozásokra, korrepetálásra. Mindkettő igényli a szabadterei kapcsolatot is, így fontos volt a nyitottság és az átmeneti terek biztosítása. Innen (is) jött az L alakú tömeg gondolata, ahol a $2 \times 4,5 = 3 \times 3$ magasságszerkesztési matekot egy térbeli, félszint-eltolásos lépcsővel valósítottunk meg. Mindezeket

02

08

mosdóblokkok, raktárak, egy nagyobb konyhahelyiség, teraszok és árkádok egészítik ki, kapcsolják össze.

—Kevésbé izgalmas az épületegyüttes irodaszárnya, de az fontos volt, hogy a terület újrafogalmazása után tisztán kettéváljon a két funkció, azaz létrejöhessen egy udvar köré keretesen szerkesztett templom-rendház-irodablokk, ahol külön, de mégis egységben történhet az egyházi és a világi munkavégzés. Fontos volt még, hogy a korábbi kuszaság helyén kettéválhasson a gépkocsi- és a gyalogosforgalom.

09
10
11

—Az építészeti formák megválasztását az egyszerűség vezette. A megbízó tartós, jól karbantartható anyagokat kért, ezért is lehettek igényesek a belső burkolatok; a belsőépítészeti kialakításoknál szabad kezet kaptunk. A homlokzatokon az egykor Óbudán gyártott és a Kiscelli utcában is visszaköszönő sárga téglaburkolat alkalmazásával próbáltunk kapcsolódni elődeinkhez és a helyi építészeti örökséghez. A tetők fémfedése ugyanakkor maibb hangulatot ad az

06
08

03
04
05

09

10

épületegyüttesnek. Nagyon fontos volt a zöldfelületek és a külső terek igényes megtervezése, hisz a gyerekek szabadidejük nagy részét a sportpályákon és az udvarokon töltik.

—A tervezésnél nyilván még csak egy víziókn volt arról, hogy az új ház mi mindenre lehet majd jó. Azt sejtettük, hogy a régi, alig-alig fűtött, függőfolyósos épület után ennek a terveink szerint korszerű gépészettel kialakított közösségi háznak komolyabb fenntartási költségei lesznek (mindez még az energiaválság előtt), ami kikényszerít majd egy tervezettebb, a támogatói programokat segítő, de az üzleti szempontokat is figyelembe vevő ingatlanhasználatot. Friss tapasztalataink szerint a Don Bosco Oratórium és Közösségi Ház gazdag programkínálattal rendelkezik: a korábban ismertettek mellett érdekes előadások, néptánc és egyéb csoportok találtak otthonra az épületben, rendszeresek a konferenciák, esküvők és egyéb rendezvények. (Nem sokkal az átadás után az izraeli nagykövet a 150 fős konferenciateremben adta át néhány egykori szalézi atya életmentő tevékenységéért a Világ Igaza [4][5] elismerést.)

11

- 09 Nézet a Bécsi út felől
10 A tartományfőnökség új épülete
11 Tartományfőnökség, bejárat

IRODALOM / REFERENCES

- [1] **Thullner, Zsuzsanna:** „Száz éve van jelen hazánkban is a szalézi rend nevelői kultúrája”, *Új Pedagógiai Szemle*, Vol 23, No 1-2, (2013), hozzáférhető: <<https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-pedagogiai-szemle/szaz-eve-van-jelen-hazankban-is-a-szalezi-rend-neveloi-kulturaja>> [utolsó belépés: 2024-10-20].
- [2] hozzáférhető: <<https://weinberg.hu/en-uk/2015/09/02/roeviden-a-jet-grouting-technologiarol/>> [utolsó belépés: 2024-10-20].
- [3] *Katolikus lexikon*, hozzáférhető: <<https://lexikon.katolikus.hu/O/orat%C3%B3rium.html>> [utolsó belépés: 2024-10-20].
- [4] *Holokauszt 80 emlékévként* [honlap], hozzáférhető: <<https://hdke.hu/emlekezes/embermentok/embermentok-nevsora/>> [utolsó belépés: 2024-10-20].
- [5] *Szalézi Szent Ferenc Gimnázium* [honlap], hozzáférhető: <<https://szalezigimi.hu/aki-megment-egy-eletet-egesz-vilagot-ment-megtalmod/>> [utolsó belépés: 2024-10-20].

BELSŐÉPÍTÉSZET: Halvaksz Mónika | **KOORDINÁLÓ ÉPÍTÉSZ:** Szabó Zsolt | **ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRS:** Erősné Honti Mariann | **TARTÓ-SZERKEZET:** Ungi Balázs (Ungi Mérnöki Iroda Kft.) | **ÉPÜLETGÉPÉSZET:** Szlovák Krisztián, Magyar András (Temesvári Tervező Kft.) | **ÉPÜLETVILAMOSSÁG:** Kelemen Ferenc, Szikora Nándor, Varga Attila (Kelevill Bt.) | **TŰZVÉDELEM:** Szöllősi Levente (Fire-med Bt.) | **KÖRNYEZETRENDEZÉS:** Torma Sarolta (Land-A Kft.) | **ÉPÜLETSZERKEZETEK:** Reisch Richárd (FRT Raszter Kft.) | **KÖZLEKEDÉS, FORGALOMTECHNIKA:** Szabó András (SKS Terv Kft.) | **KÖZMŰ:** Kovács Péter (Ko-Pé-Terv Kft.) | **AKUSZTIKA:** Józsa Gusztáv (Józsa és Társai 2000 Kft.)

Author: Becker, Gábor
Affiliation: BME, Budapest University of
Technology and Economics
Title: LARGE SCALE CURTAIN WALLS
Citation: Metszet, Vol 15, No 6 (2024), pp 58-63
<https://doi.org/10.33268/Met.2024.6.8>

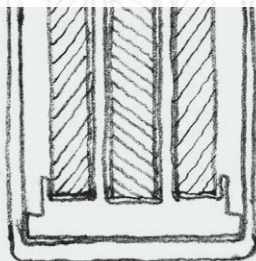
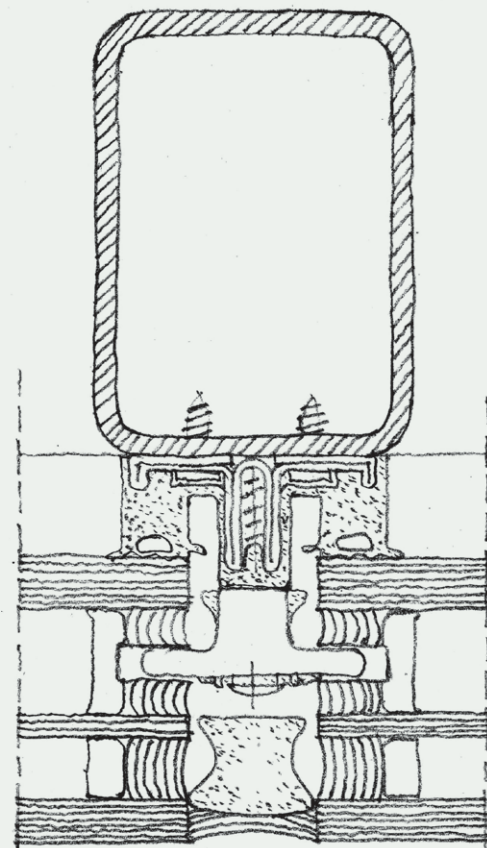
Received: 16 October 2024

Accepted: 30 October 2024

Published: 26 November 2024

TECHNOLOGY STUDY; ARTICLE:
DR GÁBOR BECKER

Curtain walls are usually suspended in front of a buildings supporting structure and consist of two key elements: a support system and glazed panels. This article examines different forms of large-scale curtain walls and how this use of technology deals with questions of self-load, the problems due to wind-loading and aesthetic possibilities. The aim of a curtain wall system is to improve the ingress of daylight to a building; therefore, design of structural supporting systems needs to be examined in full detail.

02

03

01

- 01 Alumínium lizéna acél betétekkel erősítve
- 02 „Aláfeszített” bordák a debreceni Kölcsey Központ épületében
- 03 Rátett (aufsatz) bordák acél- és faanyagú tartókhoz
- 04 Acélszerkezetű borda erősítő betéttel és egy vastag laposacéllal kialakított borda
- 05 400 mm mély bordákkal készült függőnyfal a Kildenben (Norvégia) épült kulturális központ előcsarnokának függőnyfalán (Fotó: Kilden teater og konserthus)

NAGYMÉRETŰ FÜGGÖNYFALAK

SZERZŐ | AUTHOR
Dr. Becker Gábor

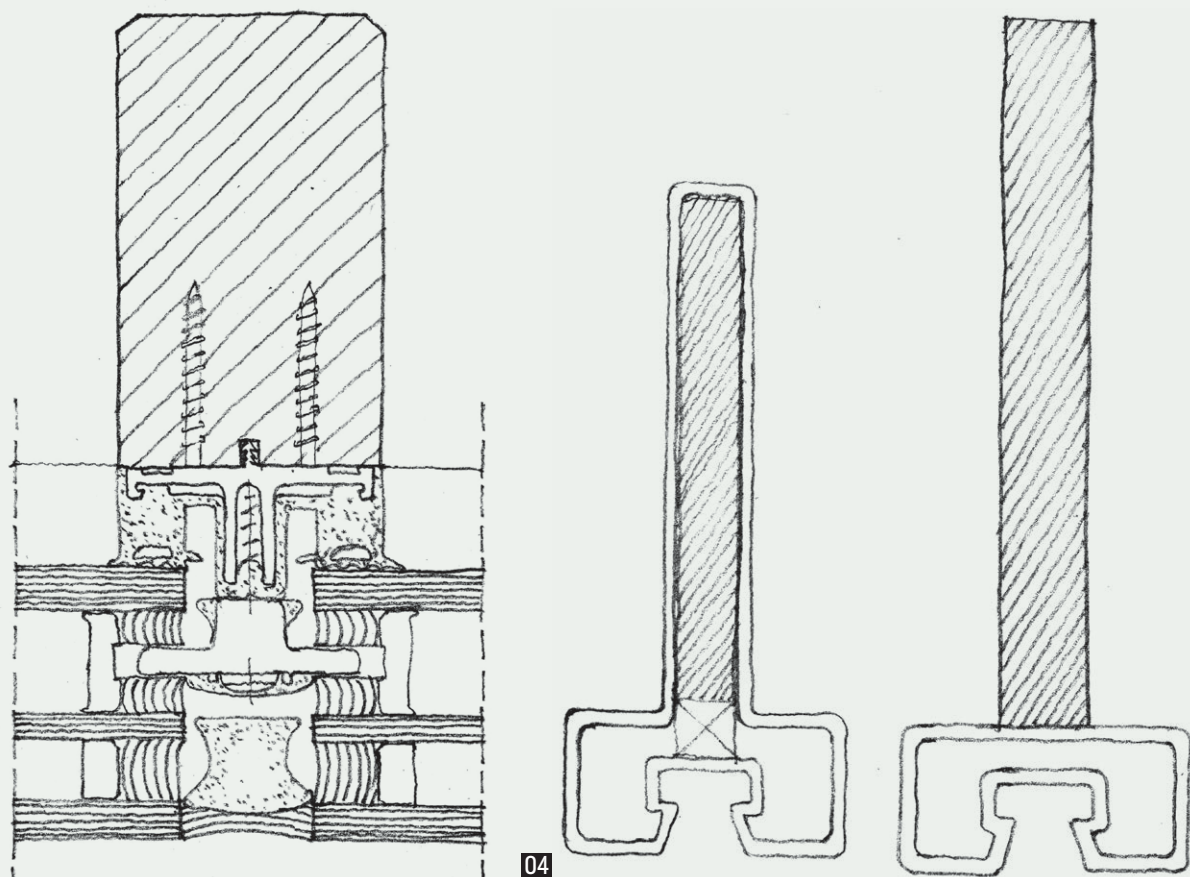
—A függőnyfalak a vázas épületek tartószerkezet elé függesztett könnyű térelhatároló szerkezetei, amelyek üvegezett és tömör felületekből állnak. Leggyakrabban bordás szerkezetek, amelyeknek a bordái meglehetősen karcsúak. Az ablakokkal szemben – amelyek belülről üvegezhetők és egy egységben szerelhetők – jóval nagyobb inerciával (merevséggel) rendelkeznek, ami alkalmassá teszi őket nagyméretű üvegfalak kialakítására. Az ablakok jellemzően hét-nyolc, legfeljebb 10 cm mélységű (vastagságú) profilokkal rendelkeznek, ami legfeljebb egy erkélyajtó-teraszajtó méretű üvegezett homlokzati szerkezet kialakítását teszi lehetővé. A függőnyfalak kívülről üvegezhető, nagyobb felületű, vízszintes és függőleges bordákból (vagy előre gyártott táblákból) szerelt szerkezetek, amelyeknek a bordái bizonyos méretkorlátokon belül tetszőleges mélységűek. A bordák szélessége ráadásul jellemzően sokkal kisebb, mint az ablakok profiljaié, így alkalmasak arra, hogy belőlük légies, könnyed megjelenésű üvegfalakat hozunk létre.

—Cikkünkben a nagyméretű bordás függőnyfalak szerkezeti kialakításának lehetőségeit tekintjük át.

Értelemszerűen nem foglalkozunk az elemes függőnyfalakkal, melyek alkalmazásának feltétele a szintenként megjelenő fődémszerkezet; és csak az egyhéjú homlokzatokat tárgyaljuk, így nem érintjük a klímahomlokzatokat, és természetesen az üvegeztőket sem.

HÁTSZERKEZET NÉLKÜLI NAGYOBB MÉRETŰ FÜGGÖNYFALAK

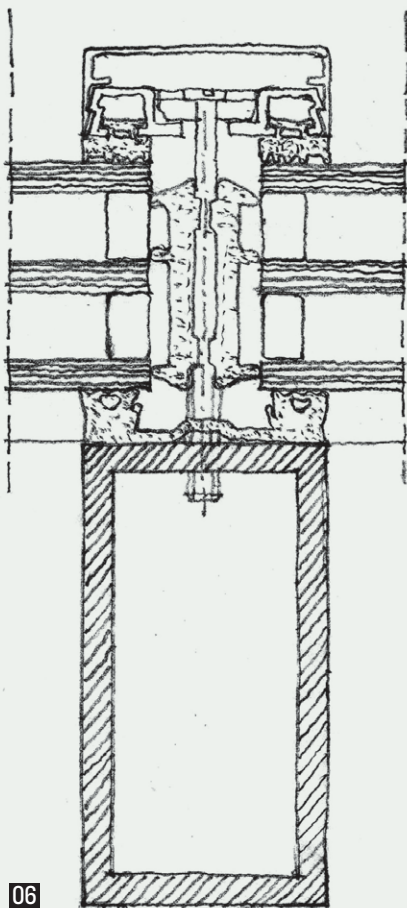
—A függőnyfalak jellemzően rúdsajtolt (extrudált) alumínium bordákból készülnek. Általában a függőleges bordák, tehát a lizénák a teherviselő elemek, a vízszintes (esteleg ferde) bordák közéjük vannak beillesztve. Ezeknek a leggyakrabban porszórt felületű és 50 mm széles lizénáknak homlokzati magasság szempontjából meghatározó része az inerciadohoz. Még átlagos méretű függőnyfalak esetén is jellemzően, de nagy felületek esetén szinte mindig a szél hatása (nyomás-szívás) a meghatározó igénybevétel. Ez azt jelenti, hogy minél magasabb egy függőnyfal, annál erősebb bordát kell alkalmaznunk. [1] Hagyományos szintmagasság esetén nyolctíz centiméter mélységű inerciadohoz elegendő lehet, de

a magassággal nem egyenesen arányosan ennek mérete gyorsan nő. Hat-hét méteres magasság esetén az alumínium függőnyfal borda mélysége általában 250-300 milliméter között van, ami már nem a szokásos és raktáron tárolt profil méret. Efölött az alumínium borda önmagában jellemzően már nem tud megfelelni, de mód van azok behúzott acél betéttel való megerősítésére. Ezzel az eljárással nyolc-kilenc méteres magasságig tudjuk növelni a csak bordákból álló alumínium függőnyfalaink méretét, de ez többnyire már nem gazdaságos és elég bonyolult megoldás, még ha esztétikai értelemben kedvező is tud lenni.

01

—Közismert, hogy acélból is készülnek függőnyfal bordák. A technológia miatt ezek drágábbak, hiszen míg egy alumínium profilt elvileg egy néhány állásos garázs-nak megfelelő méretű csarnokban is le lehet gyártani, és a rúdsajtóláshoz alkalmazott készülék (önmagában) egy nagyobb szekrény méretű, addig az acél profilok létrehozásához 100-150 méter hosszú, számtalan elem-ből álló hengersorra van szükség. Ehhez járul még az acél nehezebb megmunkálhatósága, felületkezelésének bonyolultabb volta; mindazonáltal az acél bordák az anyag nagyobb szilárdsága következtében széles körben alkalmazhatók a nagyméretű függőnyfalaknál. Azonos méretű függőnyfal bordák esetén is jóval magasabb

06

06 Lézerrel vágott és hegesztett vastagfalú szelvényvel készített lízénál

07 A lízénával együtt dolgozó kör szelvényű pillérrel megtámasztott 14 méter magas függőnyfal

08 A Belvárosi Sportközpont függőnyfalának tartószerkezete építés közben (Fotó: Borbély András)

09 A Vadász utcai épület üvegfala kívülről (Fotó: Borbély András)

07

10 Minden második mezőben konzolok segítségével megtámasztott függőnyfal elvi felépítése

11 Két lízénát megtámasztó konzolpár vonórúddal

12 Lízénákat támasztó karos konzol

függőnyfalakat készíthetünk belőlük, pl. egy 180 milliméteres bordával kb. nyolc méteres magasságot tudunk elérni, és a gyártott méretű szelvényekből akár 10 méter magas függőnyfalak is készíthetők (kb. 280 milliméteres inerciadobozzal). Természetesen ezek átlagos értékek, a konkrét méretek függenek a homlokzat kitétségétől és a lízénák távolságától. [2]

—Mivel a tárgyalt bordák önmagukban viszonylag kis magasságig alkalmazhatók, felmerül a borda valamilyen módon való merevítése. A tartószerkezetek köréből ismert az aláfeszített tartó, ami azt jelenti, hogy a két támasz közé a tartó alá egy kábelt vagy vékony húzott rudat helyeznek, és egy vagy több ponton nyomott rudakkal megtámasztják azt. Hasonló elven működik az „alá-feszített” függőnyfal borda is, aminek eredményeként viszonylag kis borda mérettel jóval hatékonyabb és gazdaságosabb tartót lehet létrehozni. Az így kialakított üvegfal légies, a borda szelvénye kicsi, a kábelszerkezet nem nagyon érvényesül, nem rontja le a megjelenését.

02

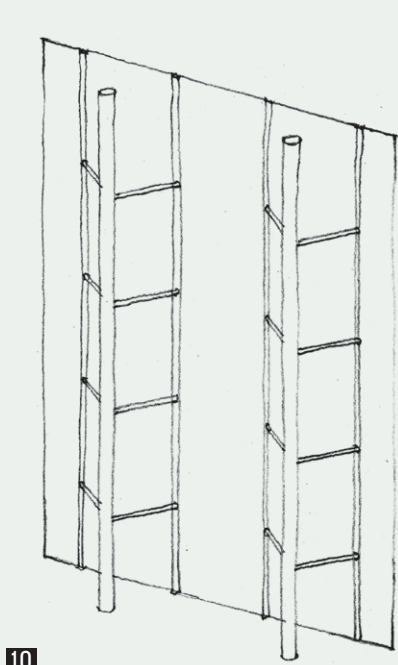
Ez a megoldás az egyik közismert függőnyfalas cég termékpalettáján is szerepelt, de a beépítési pontosságra és karbantartási-fenntartási igényességére tekintettel kivették a termékkörükből. (A merevítő szerkezet síkjából való kimozdítása – ami a használat során könnyen előfordulhat – veszélyes mértékben csökkenti a szerkezet állékonyságát, arról nem beszélve, hogy a légies kábelt akár el is lehet vágni.)

RÁTETT (AUFSATZ) PROFILOK

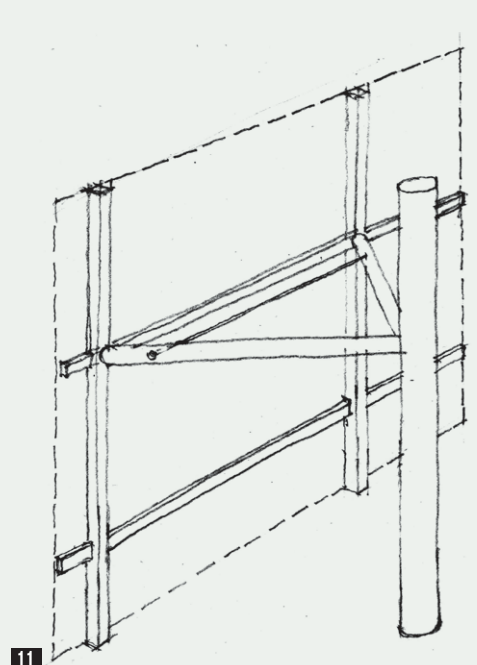
—Az inerciadobozok méretének növelése korlátos, ezért felmerül, hogy azokat jól bevált tartó profillal helyettesítsük. Ez a gondolat szülte a máig általánosan használt németes néven „aufsatz”, magyarul rátett profilok családját. [3] A függőnyfal borda legjobban kidolgozott, egyben legkényesebb része az inerciadoboz fölötti szakasz, ami fogadja az üveget, tömít és megtámaszt, elvezeti a kondenzvizet, az átmenő rést az izolátor segítségével cellákra osztva hőszigeteli, végül felülről leszorítja az üveget,

08

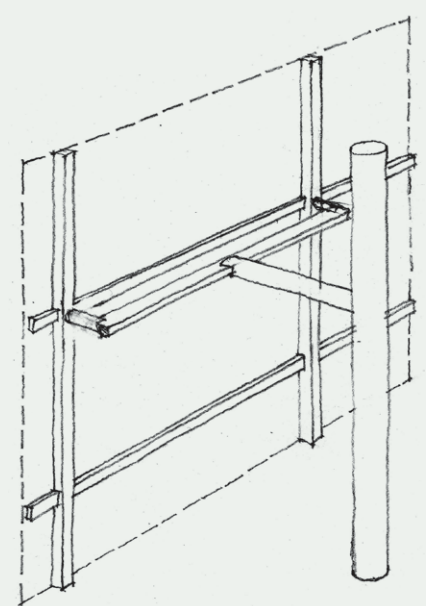
10

11

09

12

ami a vízzárást és a mechanikai rögzítést egyaránt szolgálja. Az aufsatz, vagy rátett profilok kialakítása olyan, mintha egy pengével levágtuk volna a függönyfal borda felső részét, és az inerciadobozt egy hagyományos tartószerkezeti profillal helyettesítenénk. Ez a profil, a „csonka borda” kétféle kialakításban készül: acélszerkezetekhez acél betéttel, alumíniumhoz és fához alumínium belső merevítéssel.

—A profilok úgy vannak kialakítva, hogy oldalról csak a gumi látszik, tehát teljes az illúzió, hogy a tartószerkezeten csak egy gumi oldalú befogadó szerkezet látható. Ez a megoldás nagyon szellemes, de a szerelési gyakorlatban nem különösebben szeretik. Ennek oka, hogy a rátett profil alig rendelkezik merevséggel, ezért az alatta lévő tartószerkezet esetleges egyenetlenségeit aláékeléssel kiegyenlíteni nehéz; a gyakorlatban ezért gyakran a rátett

08

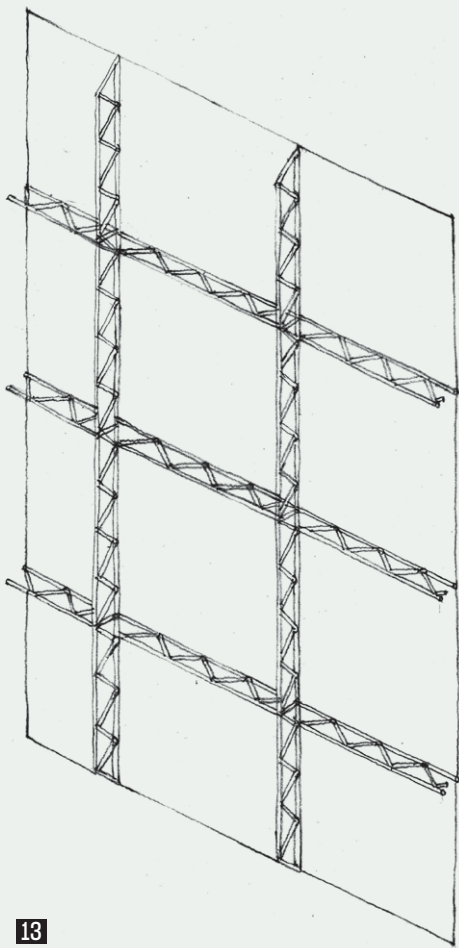
profilokat a legkisebb magasságú lizénával és a hozzá tartozó bordával helyettesítik.

—Az így kapott szerkezet már lényegesen nagyobb magasságra alkalmas, korlátja tulajdonképpen csak maga a méretezett tartószerkezet teherbírása. Esztétikai szempontból viszont általában addig jelent elfogadható megjelenést, ameddig a tartószerkezet nem telepedik rá nagyon a kis keresztmetszetű „csonka” függönyfal bordára, ameddig azzal arányban van.

EXTRA SZELVÉNYŰ ACÉL BORDÁK

—Az acél anyagú függönyfal bordákból is készülnek olyanok, amelyek kifejezetten könnyen megerősíthetők behúzott acél betétekkel. Innen már csak egy lépés, amikor a betétezett doboz helyére egy tömör és vastag acéllemez hegesztenek. Az így kapott borda egy sajátos öszvér szerkezet, nem igazán függönyfal lizéna, de nem is valódi

04

13

aufsatz profil. Természetesen a laposacél minden irányban növelhető méretű, amivel nagyon erős bordákat lehet kialakítani. Létezik olyan – természetesen egyedi – változata is, amikor a lizéna teljes szélességével azonos méretű acél „tömböt” hegesztenek a fej mögé. Ez is készülhet tömör acélból, illetve célszerűbben olyan hegesztett szelvényvel, aminek a fejlemezei tömör acélból vannak, míg a gerincei (a dobozszerű kialakítás okán itt két „gerincről” beszélünk) valamivel vékonyabb, de még mindig markánsan vastag acéllemezből. Ennek egyik alkalmazási példáját látjuk az 5. fotón a Kildenben (Norvégia) épült kulturális központ előcsarnokát határoló függönyfalon, ahol a 400 milliméter mélységű bordával legmagasabb pontján 16 méteres függönyfalat készítettek. Előállításának lényeges eleme a lézervágásos és -hegesztéses technológia, amivel nagyon pontos, szép szelvényeket lehet előállítani.

—Az acél bordák megerősítésének másik, valamivel racionálisabb módja az doboz helyére egy vastag falú zártszelvény hegesztése, ami lényegében egy üzemben előállított aufsatz profil + tartó kombináció, az egyik gyártó katalógusában kínálja ezt a megoldást is. A 6. ábrán látható szelvény, aminek a mélysége körülbelül 14 cm, egy neogótikus templom teljes magasságú belső tételválasztó üvegfalának megtámasztás nélküli lizénájaként is helyt áll. Ez a szelvény is lézeres technológiával készült.

—Mivel az acél függönyfal bordához viszonylag egyszerűen lehet különféle acélszerkezetű tartó szelvényeket (HEA, HEB, méhsejt tartók) hegesztetni, e téren nagy lehetőség nyílik az egyedi megoldások tervezésére. Ezekkel már kifejezetten magas üvegfalak is jól kialakíthatók, „mindössze” azok esztétikus, a feladatnak és az elvárt látványnak megfelelő szelvényeket kell választani.

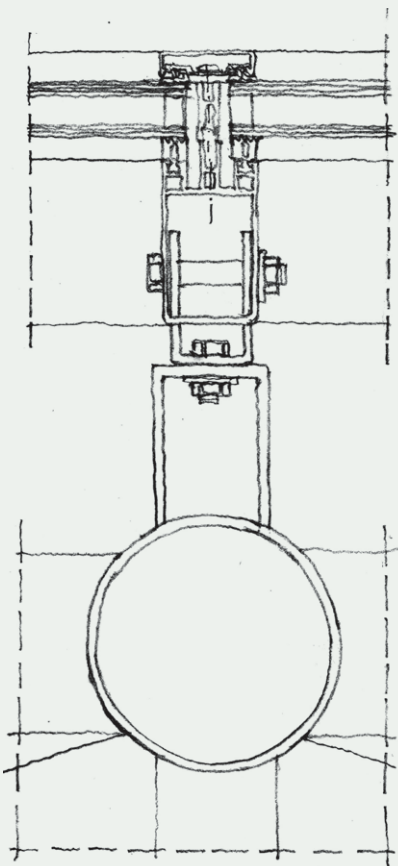
14

GYÁMOLÍTOTT FÜGGÖNYFALAK

—Az üvegfalak mérete növelésének másik útja gyámolító hátszerkezetek alkalmazása. A függönyfalat tartó szerkezet geometriájának szinte csak a fantázia szab határt, de jellemzően akkor szép egy nagyméretű üvegfal, ha a mögötte lévő tartószerkezet könnyed, légies megjelenésű. Ebből adódóan ezek tipikusan acélból készülnek, azon belül is többnyire törekszünk a csőszelvényű tartók alkalmazására, mert azok jellemzően kedvezőbb megjelenésűek. Minden nézetben azonos vastagságot mutatnak (szemben a négyszög jellegű keresztmetszetekkel, amelyek a merőlegestől eltérő nézetükben a szélességüknél nagyobb kiterjedésűnek látszanak), és a finom átmenetes árnyékhatásuk is kedvezőbb a szögletes szelvények kontrasztos fényjátékánál.

—A legegyszerűbb megoldás a lizénák mögé egy-egy acél pillért rendelni. Hátránya, hogy viszonylag sűrű oszlopsort kapunk a függönyfal mögött, még akkor is, ha a lizénákat széthúzva széles, fekvő üvegtáblákat tervezünk be. Komoly korlátot jelent a pillér kihajlása is, kellően karcsú szelvényvel merevítés nélkül általában legfeljebb 10 méter körüli magasság érhető el. A 7. fotón látható megoldás lényege, hogy a kör szelvényű pillér együtt dolgozik az acél szerkezetű függönyfal bordájával, azzal gyakorlatilag egy Vierendel tartót képezve, ezáltal növelve meg annak teljesítő képességét, értelemszerűen a betervezhető magasságát, ami ezen az épületen kb. 14 méter.

—A függönyfalak lizénái közé a bordák illesztő betétek segítségével vannak beépítve, kapcsolatuk nem nyomtékíró. Egyes gyártók kínálnak olyan megoldást is, ahol a nem standard csatlakozás segítségével olyan függönyfalakat hozhatunk létre, amikben csak minden második lizéna kapcsolódik tartószerkezethez, a közbensőket a (vízszintes) bordák segítségével fogjuk meg. Természetesen

15

ehhez méretkorlátok tartoznak, de így is kiváló lehetőséget nyújtanak a nagyméretű üvegfalak kedvezőbb megjelenésének elérésére, hiszen tartószerkezetet elegendő minden második lizéna mögé rendelniük. Ilyen megoldással készült a Vadász utcai Belvárosi Sportközpont főhomlokzata (építész: Skardelli György és Borbély András, statikus: Hegedűs Péter). Az üvegtetőbe átforduló fal ferde szakaszán ez természetesen már nem volt alkalmazható. A 8. fotón a függőnyfal váza látható építés közben, a 9.-en a kész homlokzat részlete.

—Másik módszer a hátszerkezet ritkítására a tartóról indított rövid konzolok alkalmazása. A 10. ábrán látható megoldás lényege, hogy nem a borda mögött van a tartószerkezet, hanem jellemzően mezőközépen. A karok segítségével két borda is megtámasztható egyetlen tartóval. A konzolokban külpontos nyomás és hajlító igénybevétel lép fel, amit jelentősen mérsékelhetünk a homlokzattal párhuzamosan beépített vonórúddal, ezzel lényegesen csökkentve a konzolok keresztmetszeti méretét. A II. és 12. ábrán erre két megoldási lehetőséget látunk: az egyik a vonórudas változat, a másik esetben a homlokzat síkjával párhuzamos elem van közvetlenül a függőnyfal mögött. Ezek a megoldások természetesen nem csak pillérek, hanem bármilyen összetett tartószerkezetek, pl. rácsostartók esetén is alkalmazhatók.

—Itt említjük meg, hogy általában kedvezőbb hatás érhető el a függőnyfal felületének a tartószerkezettől való

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Park, Hyun Soo - Won, Jong Ho - Chung, Woong June: „Wind resistance performance evaluation of cable-type curtain wall system on reinforced concrete high-rise buildings”, *International Journal of Concrete Structures and Materials*, Vol 83, No 12 (2018), pp 1-11, DOI: <https://doi.org/10.1186/s40069-018-0320-1> [utolsó belépés: 2024-10-20].
- [2] *Internationalen Föderation des Dachdeckerhandwerkes eV: IFD-Richtlinie für die Planung und Ausführung von vorgehängten hinterlüfteten Fassaden*, Ausgabe 2018, SFHF und Gebäudehülle Schweiz.
- [3] Weber, Martin: *Theoretische und experimentelle Untersuchung des Tragverhaltens von Glasauflagervarianten bei Stahl-Aufsatzfassaden unter dem primären Aspekt der Verformungsanalyse*, Hochschule Mittweida, Fachbereich Maschinenbau/Feinwerktechnik, Diplomarbeit, 2009, pp 1-112.
- [4] Kapy, Jenő: „Egy kis módszertan - Science Park I ütem: Nagy Iván, Cságoly Ferenc”, *Alaprajz*, Vol 9, No 6 (2002), pp 30-33.

- 13 Kétirányú rácsostartókkal megtámasztott függőnyfal séma vázlata
- 14 A Science Park irodaház átriuma üvegfalának megtámasztása rácsostartóval - 16 méter magas függőnyfal (Fotó: Polgár Attila)
- 15 Az irodaház átriuma függőnyfalának részletrajza

A nem jelölt forrású képek a szerző fotói.

eltartásával, mert ezáltal a bármennyire karcsú tartószerkezet és az üvegfal vizuálisan elválik egymástól, és az üveg felület egy folyamatos hártaként jobban érvényesül, megjelenése légiesebb lesz.

—A kifejezetten nagy függőnyfalak természetes tartószerkezete a rácsostartó, mivel ezek kellően nagy igénybevételre is viszonylag karcsú elemekből készíthetők, és ezáltal lényegesen légiesebbek a tömör gerincűeknél. Itt is szükség van azonban a tartószerkezet tervezőjének alkotó közreműködésére, mert pl. a húzott rudak karcsú szelvényekből, netán kábelekből való kialakítása sokkal légiesebbé teheti a szerkezetet az azonos keresztmetszetekkel kialakított egyszerű változatoknál. Ezen felül általános szerkesztési szabályt már nehéz mondani, hiszen geometriájuk, szerkesztési elvük mindig az adott épülethez, az építészeti elképzeléshez illeszkedően alakítandó ki. Egy máig szép példát mutatunk csak be, a Nagy Iván által tervezett Science Park irodaház hét szintes átriumának üvegfalát, amit légiesen könnyed vízszintes elemekkel merevített függőlegesen álló rácsostartók támasztanak meg; 14. fotó.

08

09

A nagy magasság ellenére a tartó körszelvényű rúdjai nem nehezkesek, nem telepednek rá az üvegfalra. [4]

10

—Cikkünkben áttekintettük a szokványosnál nagyobb függőnyfalak szerkesztésének lehetőségeit, számba véve az anyagválasztást (alumínium vagy acél), és a kizárólag bordákból álló szerkezeteket, amelyek teljesítménye belső megerősítéssel fokozható. A bordák kiválthatók rátett profilokkal, ahol egy tartószerkezeti elem hordja az üveget; illetve léteznek olyan acél lizénák is, amelyek extra méretű hátszerkezettel rendelkeznek. A nagyobb méretekhez gyámlító tartószerkezet tartozik, amiknek az üvegfallal való kapcsolatára tettünk néhány javaslatot, és bemutatunk alapvető tartószerkezeti változatokat is. A legfontosabb mégis az, hogy a valóban nagyméretű üvegfalak esztétikus, igényes megjelenése csak az építész-konstruktőr-tartószerkezeti tervező hármas valódi alkotó munkájával hozható létre.

11

12

13

14

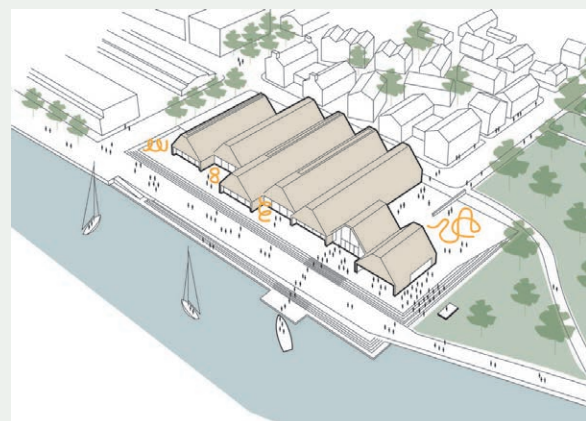
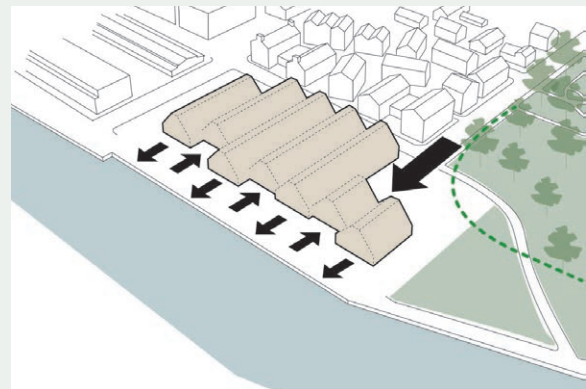
15

TÖRTÉNELEM ÉS A JÖVŐ MÚZEUMA

MUSEUM OF HISTORY AND FUTURE

Turku, Finnország

SZERZŐ | Márkus Péter

—Turku városa 2023 szeptemberében írt ki pályázatot egy új múzeum tervezésére a város folyóparti részén, melyre több mint 400 pályamű érkezett. A pályázat eredményét 2024. június 17-én, a turkui várban hirdették ki. A pályázatot a több száz résztvevő közül a turkui székhelyű, finn Sigge Architects építésziroda Squāma nevű pályaműve nyerte.

—Turku Finnország legrégebbi, a 13. században alapított városa, sokáig az ország legnagyobb települése, 1809 és 1812 között az ország fővárosa. 1640-ben itt alapították az ország első egyetemét. Turku jelenleg az ország ötödik legnagyobb városa, méretét meghaladó kulturális jelentőséggel bír, 2011-ben az Európa Kulturális Fővárosa címet viselte. A városban jelentős a svéd anyanyelvű lakosság aránya. A település Finnország délnyugati csücskében, az Aura folyó torkolatánál fekszik, csodás szigetvilággal körülvéve.

—A pályázat és az új múzeum célja a város pozíciójának erősítése az európai kulturális térben, s egyúttal a város turisztikai vonzerejének növelése. A tervezési terület egy volt hajó kikötő területén fekszik, amit átköltöztettek a város külső részére, ahol a város a tenger felé terjeszkedik. A kikötő átköltöztetésével közvetlenül a vár alatt értékes terület szabadult fel a folyóparton, melyet most a város lakosai számára szeretnének átadni és kulturális célra hasznosítani.

—A pályázat célja, hogy a Linnanniemi várnegyedet próbálják fejleszteni, ahol egy művészetekkel telített kulturális negyedek hoznak létre, folytonos vízparti kapcsolatot biztosítva a folyópart mentén, egészen a tengerig. A pályázati kiírás fontos eleme volt, hogy a leendő múzeum a helyszín mögötti dombon elhelyezkedő turkui vár látványát a víz felől ne takarja ki, az a folyón érkező hajókról mindig látható legyen.

—A nyertes pályamű hét egymás mellett elcsúsztatott nyeregtetős ház formájú tömbből áll. Főbejárata a vár felőli térről nyílik egy üveghomlokzatot keresztül, melynek hátoldala is üveghomlokzatú, így az épületen keresztül zavartalan látvány nyílik a vízre és a hajókra, összekötve a két teret.

AMIKRE ÉRDEMES FIGYELNI

KÖZELEDŐ HATÁRIDŐVEL
LEADHATÓ PÁLYÁZAT:

Nagykátá -

Váci Mihály Katolikus Általános Iskola

Jelleg: nyílt tervpályázat |

Kiíró: Építési és Közlekedési Minisztérium

<https://www.oeny.hu/oeny/tpalya/adatlap/>

vacimihalykatolikusaltalanosiskola

Beadási határidő | 2025. 01. 07.

—Az épületbe érkezve, ebben a transzparens térben kap helyet az előtér és a recepció, innen indul egy hosszú központi belső folyosó, ennek mentén lettek felfűzve a különböző terek és funkciók. Az épületben helyet kapnak kiállítótermek, közösségi területek, előadóterem és kávézó-étterem is.

—A hét egyforma keresztmetszetű, egymás mellett elcsúsztatott tömegeből álló komplexum raktárakra és csónakházakra emlékeztet. Az épület belső terében a fa dominál, kívülről palafedést kap. A terek úgy lettek kialakítva, hogy azok könnyen átalakíthatóak legyenek más kiállítások vagy jövőbeli funkcióváltás esetén.

—Az épülettömeg formája így a hagyományos finn, vízpart menti faházak megjelenésére emlékeztet, a tető formája a vár rézburkolatú tetejére utal. A vízparton távolról nem egy nagy épülettömegeként, hanem több kis ház formájában jelenik meg, így az együttes nem töri meg Turku kisvárosias laza beépítésű vízparti területeit. Kis magassága és homlokzati tömegének mozgatása beleillik a környezetbe, nem próbálja túlszárnyalni, elnyomni a mögötte található várat.

—A víz felé nyit, olyannyira, hogy mind a hét tagolt tömege van nagyobb megnyitás a vízfelület felé. A komplexum elé a vízhez lemenő lépcsőket és fastéget terveztek, így biztosítva kapcsolatot és lejutást a folyóhoz.

—A múzeum várhatóan 2029-ben, a város 800. születésnapján fog megnyitni.

ZÉRÓ KARBON ÉPÍTÉS

MIÉRT FÓKUSZÁLUNK A ZÉRÓ KARBONRA AZ ÉPÍTŐIPARBAN?

—Az építőipar és a működő épületek globálisan a szén-dioxid-kibocsátások jelentős részét teszik ki. Az épületek építése, fenntartása, fűtése, hűtése és megvilágítása rengeteg energiát igényel, amely igényt hagyományosan fosszilis tüzelőanyagokból származó energia biztosítja. Az épületekhez kapcsolódó kibocsátásoknak két típusát különböztethetjük meg:

1. beépített karbon: Ez a karbonlábnyom származik minden olyan tevékenységből, amely az épületek létrehozásához szükséges. Ide tartozik az építőanyagok gyártása, szállítása, az építési folyamatok energiafogyasztása, valamint az épület élettartama során felmerülő valamilyen karbantartási és felújítási igény.

2. üzemeltetési karbon: Az épületek használat közbeni energiakibocsátásai, amelyek a fűtés, hűtés, világítás és egyéb rendszerek működtetése során keletkeznek.

—A zéró karbon építés és üzemeltetés célja, hogy mind a beépített, mind az üzemeltetési karbon hatásait minimalizálja, illetve ahol lehetséges, megújuló energiával helyettesítse azokat. Ez elérhető a megújuló energiaforrások (pl. napenergia, szélenergia, geotermikus energia) alkalmazásával, energiahatékony építési módszerekkel és zéró karbon technológiák integrálásával az épületek egész életciklusa során.

HOGYAN VALÓSÍTHATÓ MEG A ZÉRÓ KARBON AZ ÉPÍTŐIPARBAN?

—A zéró karbon épületek létrehozása több szinten megvalósuló intézkedéseket kíván, amelyek az építési folyamat minden szakaszát lefedik, az alapanyagok beszerzésétől kezdve a tervezésen és kivitelezésen át egészen az üzemeltetésig. Az alábbiak a zéró karbon fókuszú intézkedések:

• energiahatékonyság növelése: Az energiaigény csökkentése érdekében elengedhetetlen egyebek mellett az épületek szigetelésének javítása, az energiatakarékos ablakok használata és az építési szabványok energiahatékonysági szempontok szerinti szigorítása.

• megújuló energiaforrások alkalmazása: A fosszilis energiahordozók helyett nap-, szél- és geotermikus energiaforrások telepítése, amelyek helyben állíthatók elő, így csökkentve az energia szállításával járó kibocsátásokat.

• innovatív technológiák és tervezési megközelítések: A passzívház koncepciók, zöldtetők és -homlokzatok, intelligens hőszabályozási rendszerek, valamint fenntartható, lehetőleg újrahasznosított anyagok használata elősegíti az energiahatékony és karbonsemleges épületek létrehozását.

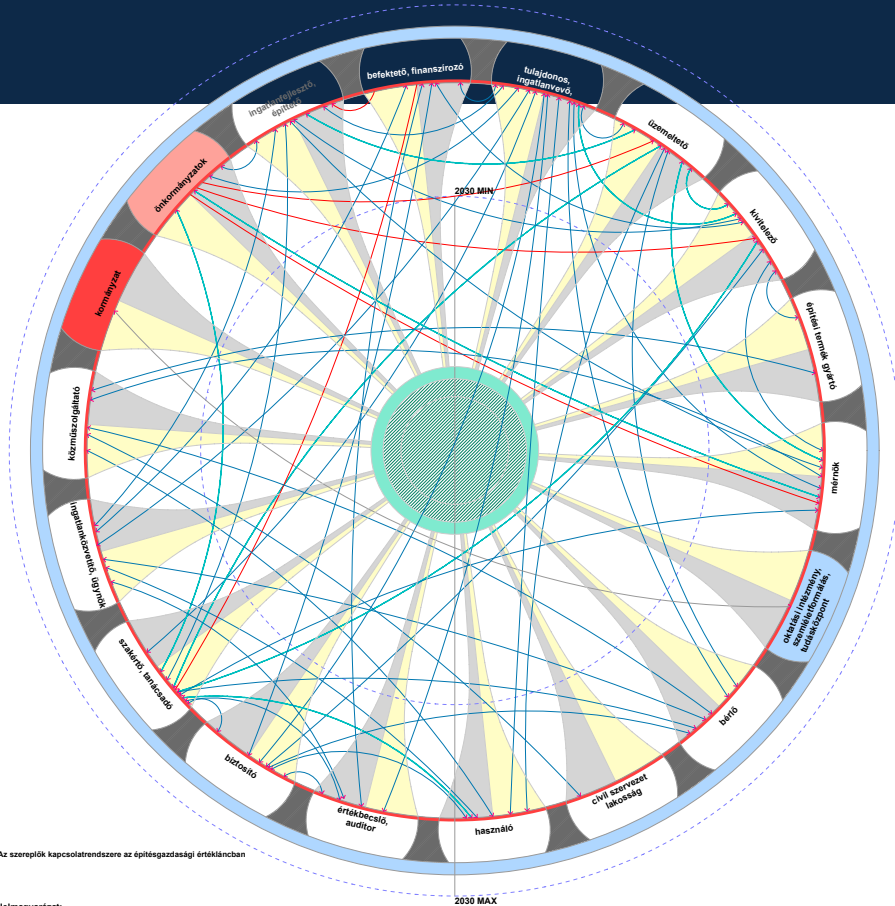
• körforgásos gazdaság megközelítés: Az épületek és anyagok újrahasznosítása, valamint az élettartam végén történő lebontás és anyagvisszanyerés jelentősen csökkenti a beépített karbon hatásait. A zéró karbon gazdaság felé vezető úton ez azt jelenti, hogy minimalizáljuk a hulladékot és maximalizáljuk az anyagok újrahasznosítását.

• társadalmi és ipari tudatosság és támogatás: A zéró karbon célok eléréséhez szükség van az iparági szereplők, a szabályozó szervek, valamint a lakosság együttműködésére és támogatására. Tudatos fogyasztói döntések, a zéró karbonra vonatkozó szabályozások és ösztönzők, valamint az oktatási programok mind hozzájárulnak a szemléletformáláshoz.

MIÉRT FONTOS A ZÉRÓ KARBON CÉLOK ELÉRÉSE?

—A zéró karbon célok elérése kulcsfontosságú a globális klímaváltozás kezelésében, mivel az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése közvetlen hatással van a Föld átlaghőmérsékletének stabilizálására. Az építőipar, mint az egyik legnagyobb kibocsátó ágazat, kulcsszereplő ebben a folyamatban. A zéró karbon építés nem csupán a környezet számára kedvezőbb, hanem hosszú távon költséghatékonyabb megoldásokat kínál az épületek tulajdonosainak és használóinak is, miközben növeli az épített környezet minőségét és ellenállóképességét.

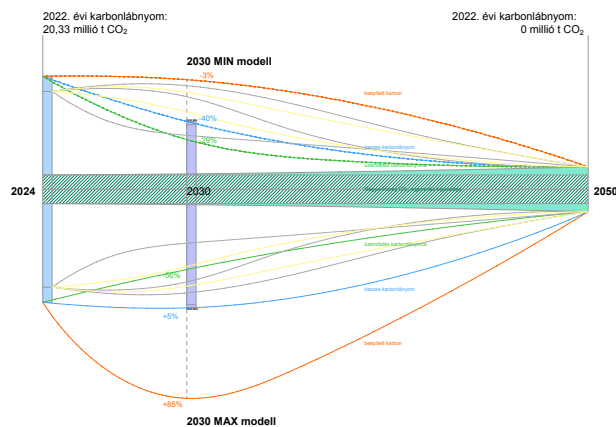
ZÉRÓ KARBON ÚTITERV MAGYARORSZÁG 2050

Az szereplők kapcsolatszerkezete az építészgazdasági értékláncban

Jelmagyarázat:

- egyszerűsített kapcsolati, párhuzamos
- szimmetrikus, kölcsönös
- irányított, de máig nem jellemző kapcsolati
- szabványozási környezeti, kötelező
- személyes, értékelő
- működésből eredő karbonlánc
- Magyarország CO2 regenerálói képessége
- Magyarország teljesített CO2 regenerálói képessége

Zéró karbon mérföldkövek és modellezés 2050-ig

A modellezést a Green Policy Center végezte a HuGBC megbízásából és együttműködésével. További információ a "Zéró-karbon háttéranyag a Kormányzat építési ágazati nemzeti cölteve című dokumentumhoz"

ROVATSZERKESZTŐ

HuGBC
Magyar Környezetudapesti Építési Egyesület
Hungary Green Building Council

www.hugbc.hu

Author: Moravánszky, Ákos; Title: LANDSCAPE WITH STADIUM

Citation: Metszet, Vol 15, No 6 (2024), pp 12-21, DOI: 10.33268/Met.2024.6.1

ALBA ARÉNA, SZÉKESFEHÉRVÁR, HUNGARY | Architects: MIHÁLY BALÁZS AND TAMÁS ATTILA TARNÓCZKY

Extruding a gently curved roof from a square plan results in a dynamic form which appears to have been executed with a single sweep of the hand. A form

which cleverly plays with shadow and the reflective quality of sunlight during the day and at night giving the impression of a UFO landing, simple yet complex. A design

which establishes a sports facility, ice hockey arena, as a monumental object that might be viewed as a brand defining form, something akin to the Apple "Magic Mouse."

Author: Csanády, Pál; Title: BRICKS, RUGBY, LIMERICK

Citation: Metszet, Vol 15, No 6 (2024), pp 22-27, DOI: 10.33268/Met.2024.6.2

INTERNATIONAL RUGBY EXPERIENCE, LIMERICK, IRELAND | Architect: NÍALL MCLAUGHLIN

To the chagrin of the residents of Limerick, a city credited with the popularity of short, humorous and frequently crude verse, this building has been executed as a poetic act dedicated to the city's Georgian past and

the sport of rugby. Working within a strict geometric order of proportion derived from brickwork dimensions combined with advances in manufacturing of precast concrete elements a visitor experience has

been established, crowned by a double-height hall located above the level of its neighbours.

Author: Wettstein, Domonkos; Title: EDUCATION, SPORT AND CULTURE IN ONE SPACE

Citation: Metszet, Vol 15, No 6 (2024), pp 28-33, DOI: 10.33268/Met.2024.6.3

KOZMA FERENC AGRICULTURAL TECHNICAL COLLEGE SPORTS HALL, MEZŐHEGYES, HUNGARY | Architect: DAW ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ

Faced with the challenge of placing a modern sports facility within the fabric of a traditional rural town opens the question of the need for a large, single use volume, or a more complex use of space. To reduce

volume this building has been sunk into the landscape with a roof line sculpted to match its neighbours, contemporary use of traditional materials, for example, timber in the form of CLT panels brings a softness

to the form that offset its raw concrete elements. The multipurpose hall does not serve a singular sporting activity, therefore increases the chances of community interaction as a social venue.

Author: Erdélyi, Linda; Title: THE LONG HOUSE

Citation: Metszet, Vol 15, No 6 (2024), pp 34-39, DOI: 10.33268/Met.2024.6.4

MTK MLANTOS ATHLETIC TRAINING CENTRE, BUDAPEST, HUNGARY | Architects: IVÁN NAGY DLA, BENEDEK SÓLYOM DLA, TAMÁS ÁBRAHÁM AND GERGELY KENÉZ

Constrained to a narrow development site this sports club had limited opportunities to develop facilities for indoor activities.

Therefore, the idea of creating a linear development was the only available option. A logical design which takes maximum

advantage of the use of portal frame systems to create clear span spaces ideal for sports.

Author: Dóczé, Péter; Title: TO SEE THE FUTURE

Citation: Metszet, Vol 15, No 6 (2024), pp 40-45, DOI: 10.33268/Met.2024.6.5

NON-STANDARD SOLUTIONS FROM THE OFFICE OF JÓZSEF FINTA | Architects: JÓZSEF FINTA AND PÉTER DÓCZÉ DLA

Spanning the lifelong career of József Finta he personally developed ideas, along with his studio team, for as legend has

it, nearly every available development site in Budapest. These ideas usually experimented with innovative technologies

and theoretical philosophies, ranging from ideas for Danube bridges to exhibition spaces and grandiose urban interventions.

Author: Szabó, Tamás János; Title: BUDAPEST STREAKS

Citation: Metszet, Vol 15, No 6 (2024), pp 46-51, DOI: 10.33268/Met.2024.6.6

RAILWAY OPPORTUNITIES, BUDAPEST, HUNGARY | Architect: FINTA STUDIO

Extending outward from Budapest Nyugati (Western) Station Finta Studio developed ideas to use the abandoned rust belt land found running parallel to the railway

lines, with the aim of creating a green corridor linking the city centre to Városliget (City Park). This vision would include new residential and commercial building

developments, parks and public spaces, all connect to the existing railway network. A brave, yet human scaled vision for the future.

Author: Guczogi, György; Title: LAST PART OF THE PUZZLE

Citation: Metszet, Vol 15, No 6 (2024), pp 52-57, DOI: 10.33268/Met.2024.6.7

SALESIANS OF DON BOSCO ORATORY AND REGIONAL HEADQUARTERS | Architects: GYÖRGY GUCZOZI DLA AND MÓNIKA HALVAKSZ

Initiated over a hundred years ago, the long-anticipated completion of the buildings belonging to this religious order have now been realized. To do so existing buildings

needed to be upgraded and complimented by two new additions: an oratory and a new headquarter building. This now allows the congregation to expand their activities

beyond acts of worship, to include youth activities, social gatherings and discussion groups.

Author: Becker, Gábor; Title: LARGE SCALE CURTAIN WALLS

Citation: Metszet, Vol 15, No 6 (2024), pp 58-63, DOI: 10.33268/Met.2024.6.8

TECHNOLOGY STUDY | Architect: DR GÁBOR BECKER

Curtain walls are usually suspended in front of a building's supporting structure and consist of two key elements: a support system and glazed panels. This article examines different forms of large-scale

curtain walls and how this use of technology deals with questions of self-load, the problems due to wind-loading and aesthetic possibilities. The aim of a curtain wall system is to improve the ingress of daylight

to a building; therefore, design of structural supporting systems needs to be examined in full detail.

„Képtelen vagyok követni,
hogymikor milyen
építési jogszabály változik...”

„Rengeteg időm elmegy
azzal, hogy megtaláljam a választ
építési jogi problémáimra...”

„Bizonytalan vagyok,
hogymilyen jogszabályra hivatkozom
építési jogi vitámban...”

„Tartok tőle, hogy egyszer
bírságot kapok vagy nem fizetik ki
a munkámat, mert nem ismerem
valamilyen jogszabályt...”

ITT A SEGÍTSÉG:

ÉPÍTÉSI § JOG

PONTOSAN, EGYSZERŰEN, KÖZÉRTHETŐEN

- értesítés minden fontos építési jogi változásról
- közérthető, gyakorlatias magyarázatok a jogszabályok értelmezéséhez
- pontos hivatkozások a hatályos jogszabályokra
- szerződésminták és szerződéskötési útmutatók
- a bírósági és hatósági gyakorlat bemutatása
- konkrét, gyakorlati kérdések-válaszok

§ www.epitesijog.hu

A PORTÁL HASZNÁLATÁVAL

- ✓ naprakészen tájékozódhat az építési jog dzsungelében
- ✓ értékes mérnökórákat takarít meg a gyors információszerzéssel
- ✓ elkerülheti a fölösleges jogvitákat és bírságokat

Időben értesítjük Önt a jogszabályváltozásokról – iratkozzon fel
az **INGYENES változásértesítőre!**

Tájékozódjon az **ELŐFIZETÉS lehetőségéről és előnyeiről** az epitesijog.hu
oldalon!

ÁBRAHÁM TAMÁS**BALÁZS MIHÁLY****DAW ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ****DÓCZÉ PÉTER****FINTA JÓZSEF †****GUCZOZI GYÖRGY****HALVAKSZ MÓNIKA****KENÉZ GERGELY****MCLAUGHLIN, NÍALL****NAGY IVÁN****SÓLYOM BENEDEK****TARNÓCZKY TAMÁS**

TERVEZŐK

Ábrahám Tamás

Borász és építész. Az Építész Stúdió alkotó közösség tagja. A képzelet és a valóság között köti össze a pontokat.

Balázs Mihály

Kossuth-díjas, Prima Primissima díjas építész, egyetemi tanár. 2011–2020 között a BME Középülettervezési Tanszék vezetője, 2015–2024 között a BME Építőművészeti Doktori Iskola vezetője. 2022-ben alkotói, közéleti-publikációs és pedagógiai tevékenységéért, a magyar építészeti örökség védelme és gazdagítása terén végzett munkájáért „Jože Plečnik Közép-európai Építészeti Díj” kitüntetést kapott. A strasbourgi székhelyű Európai Tudományos és Művészeti Akadémia, valamint a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja.

DAW Építész Stúdió

Mai formájában 2016-ban alakult, a céget azóta is az alapítók, Katona András Junior Prima díjas és Pro Architectura díjas építész, tulajdonos, valamint Vámos Zoltán építész, ügyvezető igazgató vezetik. Generáltervezőként nem csupán a koncepciótervtől a kiviteli tervig foglalkoznak a tervezési feladattal, hanem egyedi bútor és gyártmánytervek készítését is vállalják, melyre Zakariás Tamással saját design brandet építettek, a KAAZ Design Stúdiót. Kortárs építészet mellett specialitásuk a történelmi emlékek korhű rekonstrukciója.

Dócz Péter DLA

1964-ben született Ógyallán, a mai Szlovákia területén. A Szlovák Műszaki Egyetemen diplomázott, majd a Pécsi Tudományegyetemen szerzett DLA-fokozatot. A Magyar Építész Kamara és Szlovák Építész Kamara tagja. 1998–2005-ig a Finta és Társai Építész Stúdió munkatársa, majd 2005-től az Erick van Egeraat Associated Architects építész tervezője. 2006-tól ismét a Finta Stúdió munkatársa, később vezető tervező építésze. Számos kiállítása mellett oktatói tevékenységet is folytatott.

Finta József †

Kossuth-díjas, Ybl Miklós-díjas építész, a Nemzet Művésze, a Magyar Művészeti Akadémia néhai tagja, a Finta és Társai Építész Stúdió néhai alapítója, ügyvezetője és tulajdonosa. 1958-ban végzett a BME Építésmérnöki Karán, majd 1960-ban a MÉS Z Mesteriskolájában. 1958-tól egészen 1994-ig a Lakóterv tervező építésze volt, majd 1995-ben megalapította a Finta és Társai Építész Stúdiót. 1984-től a műszaki tudományok doktora, 1985-től címzetes egyetemi docens, 2009-től a Pécsi Janus Pannonius Egyetem díszdoktora; BME mestertestületi tag-, és a Doktori Tanács tagja, BMGE és pécsi építészkar diploma- és DLA-bizottság tagja, elnöke. A MÉS Z elnökségi tagja, alelnöke, az

MMA társadalmi szervezetének alapító tagja, az Európai Tudományos és Művészeti Akadémia tagja, valamint a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja, illetve az Amerikai Építészeti Intézet (FAIA) tiszteletbeli tagja.

Guczogi György DLA

Ybl-díjas építész, a Finta és Társai Építész Stúdió társtulajdonosa és vezető tervező építésze. 1980-ban szerzett építésmérnöki oklevelet a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Építésmérnöki Karán. Még az évben a Lakóterv Finta-műtermének munkatársa lett, majd 1995-től a Finta és Társai Építész Stúdióban folytatta pályáját. 1986-ban végzett a MÉS Z Mesteriskolájának VIII. ciklusában.

Halvaksz Mónika

1999-ben végzett a BME Építésmérnöki Karán osztatlan képzésben okleveles építésmérnöként. Tanulmányait szintén itt folytatta doktori képzésben, majd 2012-ben urbanista szakmérnök diplomát szerzett. Több egyetemi díjban részesült, köztük Komplexdíjat, illetve Diplomadíjat is kapott. A Finta és Társai Építész Stúdióval 1998 óta tevékenykedik, ahol 2008 óta vezető tervező építész. Ezt megelőzően 3 évet töltött a Reáltervnel, illetve a TU Wien ösztöndíjas hallgatója volt.

Kenéz Gergely

2016-ban diplomázott a BME Építésmérnöki Karán, az Építész Stúdió tervezője. Piranesi-díjat nyert a Szent Margit Gimnázium tornatermével.

McLaughlin, Níall

1990-ben alapította cégét, a Níall McLaughlin Architects irodát, 1998-ban Az év fiatal brit építésze néven választották. 2001-ben a BBC Rising Stars építész sztárja volt, és képviselte az országot az USA-ban. 2015-ben a RIBA Stephen Lawrence-díját, 2016-ban a RIBA Charles Jencks-díját, 2022-ben a RIBA Stirling-díját kapta. 2016-ban és 2018-ban a Velencei Biennálén kiállító. A University College London professzora, korábban vendégprofesszor volt a Kaliforniai Egyetemen és a Yale-en.

Nagy Iván DLA

Ybl- és Pro Architectura díjas építész, egyetemi docens, a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia rendes tagja. BME diploma 1988, Mesteriskola XI. ciklus, 2006 óta az ÉME Mesteriskola mestere. Az Építész Stúdió tulajdonosa és vezető tervezője 1998 és 2020 között, jelenleg a BME ÉPK Exploratív Építészeti Tanszék oktatója, az NXPA Kft. ügyvezetője és az ÓÉS építészeti igazgatója.

Sólyom Benedek DLA

Pro Architectura díjas építész, jelenleg Erzsébetváros főépítésze, a BME Építészettörténeti Tanszék meghívott oktatója. A BME-n diplomázott 1992-ben, az Építész Stúdió vezető tervezője és tulajdonosa 1992-2020.

Tarnóczy Tamás Attila

Pro Architectura díjas okleveles építészmérnök. 1998-ban diplomázott a BME-n diplomadíjjal, 2001-ben szerzett abszolutóriumot a DLA-képzésen ugyanott, 2002-ben végzett a MÉSZ Mesteriskolán. 1999-től a Török és Balázs Építészeti Irodában, majd Balázs Mihály Építész Műtermében tervez, 2004-től az Építészkozó iroda vezetője. 2012-ben szerzett Pro Architectura díjat a pécsi Dél-dunántúli Regionális Könyvtár és Tudásközpont tervezéséért.

SZERZŐK**Becker Gábor, Dr.**

Egyetemi tanár, 2005-2017 között a BME Építészmérnöki Kar Épületszerkeztetani Tanszékének vezetője, 2006-2014 között az Építészmérnöki Kar dékánja. A Nyílászáró szerkezetek, a Bevezetés az épületszerkeztetnba és az Épületszerkezetek tervezése reguláris, valamint az Üvegszerkezetek c. fakultatív tárgy előadója; gyakorló épület-szerkezteti tervező és szaktanácsadó.

Csanády Pál PhD

1994-ben végzett a BME építészkarán, 1997-ben ugyanott a Rajzi és Formaismereti Tanszék PhD-képzésén, Török Ferenc témavezetésével. 1997-2009 között az Alaprajz felelős szerkesztője, magántervező, 2010-től a Metszet és a Tervlap.hu főszerkesztője. 2019-ben Magyar Arany Érdemkereszttel tüntették ki. 2022-ben doktorált a PTE-n.

Erdélyi Linda

Építészmérnök és okl. belsőépítész, 2002-ben diplomázott a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Építészmérnöki Karán. Elvégezte a Mesteriskola XIX. ciklusát, majd belsőépítész diplomát szerzett a METU-n 2020-ban. Több év különböző irodákban eltöltött gyakorlat után 2007-ben egyetemi társaival megalapítja a LAB5 Építészirodát, ahol azóta is vezető tervezőként dolgozik különböző építészeti és belsőépítészeti projekteken. Jelenleg a BMGE Exploratív Tanszékén írja a DLA-dolgozatát.

Moravánszky Ákos

Címzetes egyetemi tanár, a svájci ETH Zürich építészetelmélet professzora. Tudományos szakterülete Kelet- és Közép-Európa 19. és 20. századi építészettörténete, az építészetelmélet története, valamint az építőanyagok és szerkezetek ikonológiája. 1974-ben végzett a Műegyetem Építészkarán, 1977-től a Bécsi Műegyetemen Herder ösztöndíjas, itt 1980-ban doktorált. Hét évig kutatót és tanított az Egyesült Államokban, az MIT-n, 1996 óta az ETH Zürich oktatója. Oktatói tevékenysége mellett több mint húsz könyv és kétszáz publikáció szerzője és szerkesztője, több szakmai folyóirat szerkesztőbizottsági tagja és nemzetközi konferenciák szervezője.

Pokol Júlia

2019-ben végzett a BME Építészmérnöki Karán, majd 2020-ban kezdte tanulmányait a BME Építőművészeti Doktori Iskolájában. Kutatása a lokális műanyag-újrahasznosítás, és egy zero waste kampusz kialakításának lehetőségeit vizsgálja. 2021 óta az Opinion Builders Kft. munkatársa és az Utcáról Lakásba Egyesület önkéntese.

Szabó Tamás János DLA

Ybl- és Pro Architectura díjas, Csonka Pál-éremes építész, az MMA rendes tagja, a Finta és Társai Építész Stúdió társtulajdonosa és vezető tervező építésze. A BME Építészmérnöki Karán végzett. A diploma megszerzése után szinte azonnal a Finta és Társai Építész Stúdió munkatársa lett, az ezt követő évtől a MÉSZ Mesteriskolájának XIV. ciklusát végezte. 2005-ben Pro Architectura díjjal jutalmazták egy 2005-ben átadott budai társasházát.

Wettstein Domonkos PhD

Építész, a BME Urbanisztika Tanszék egyetemi adjunktusa és tanszékvezető-helyettese. 2010-ben diplomadíjjal végzett a BME Építészmérnöki Karán, 2019-ben szerzett PhD-fokozatot, doktori disszertációját Regionális stratégiák a Balaton-part rekreációs célú építészetében címmel védte meg. 2008-ban a University Liechtenstein ösztöndíjas hallgatója volt, 2009-ben tudományos diákköri dolgozata OTDK I. díjat nyert. 2013-14-ben az ETH Zürich GTA intézetében volt vendégkutató. Kutatómunkájának eredményeit folyamatosan publikálja a hazai és nemzetközi fórumokon.

*Kevés a szó, csak gügyögés a hangom,
– hazug költő, ki most témát keres (...)
Ész és szív erőit összeméri
s a kétkedés sokáig nem lohad.
Anyag, anyag minden, mit megtapintok,
való az élet és a hír igaz.
A gondban, mint vízen a sajka, ringok,
újság zizzzen s a betű megriaszt.*

(Lódi Ferenc: Sztálin elvtárs (1953) – részlet)

FOTÓ: Bodnár Gergő
SZÖVEG: Csépe

MAGYAR FŐDÍJ A BAUMIT LIFE CHALLENGE NEMZETKÖZI ÉPÍTÉSZETI VERSENYEN!

A PÉCSI VÁSÁRCSARNOK KAPTA A SZAKMAI ELISMERÉST LJUBLJANÁBAN

Május 23-án, Ljubljánban tartották a **Baumit Life Challenge nemzetközi építészeti verseny** díjátadó gáláját, amelyen egy magyar középület, a pécsi vásárcsarnok kapta a fődíjat. Az idei építészeti verseny azért is volt különösen izgalmas, mert a zsűriben – a verseny történetében először – magyar építész is ült, Molnár Zoltán Péter személyében.

A Baumit Life Challenge nemzetközi építészeti versenyt 2014 óta, két évente rendezik meg. Az idei pályázatra több mint 300 pályázat – köztük 29 magyar – érkezett, 23 európai országból. A hazai homlokzati megoldások közül kettő jutott be a döntőbe: egy máriaremetei családi ház és a megújult pécsi piac épülete.

Az új pécsi vásárcsarnok, amely a középület kategória döntőseként került a legnívósabb pályázatok közé, elnyerte a Life Challenge szakmai fődíját. Tervezői Getto Tamás DLA és Sztranyák Gergely DLA (GETTOPLAN Bt.).

A nemzetközi zsűri így méltatta a fődíjat elnyerő épületet:

„Óriási fehér felületek, hosszan elnyúló falak különleges térhatása és egy nagyszabású üvegfal határozza meg az új vásárcsarnok burkolatát. Ezek együttesen szinte archetipikus térelrendezést hoznak létre, ami egyszerű, mégis kifinomult szerkezetet eredményez. A csarnok időtlen környezetet kínál a kikapcsolódáshoz vagy a bevásárláshoz egyaránt.”

A piac különlegessége, hogy íves, karcsú, féloldalt üvegezett kialakítású homlokzata egy római bazilikára emlékeztet, míg az egybefüggő belső tér a keleti bazárok nyüzsgését idézi.

A fődíj elnyerése egyúttal a következő Life Challenge díjátadó esemény megszervezésének jogát is jelenti a győztes pályázó hazájában, tehát 2026-ban Magyarországon zajlik majd a Baumit Life Challenge díjátadó.

Az 5 kategórianyertes épületet, valamint a döntőbe jutott pályázatokat a Life Challenge oldalán lehet megtekinteni.

A 2024-es kategóriagyőztesek:

- családi ház: Carnation street 4., Litvánia
- társasház: NSA13 „TWPEAKS”, Spanyolország
- középület: Kindergarten among mountains, Szlovénia
- energetikai felújítás: Moxly Kaunas Center, Litvánia
- műemlék: Children's Hospice Caritas, Lengyelország
- különleges textúra: VINO.TAKE, Ausztria

Bővebb információk az épületről:

A Baumit Life Challenge nemzetközi építészeti verseny célja, hogy bemutassa és díjazza azokat a Baumit homlokzatképző anyagokkal készült épületeket, melyek a minőségi és egyedi homlokzatok megtervezésére inspirálják az építészszakmát. A pályázat neve a Baumit homlokzati vékonyvakolatok és festékek nevére, a Baumit Life-ról.

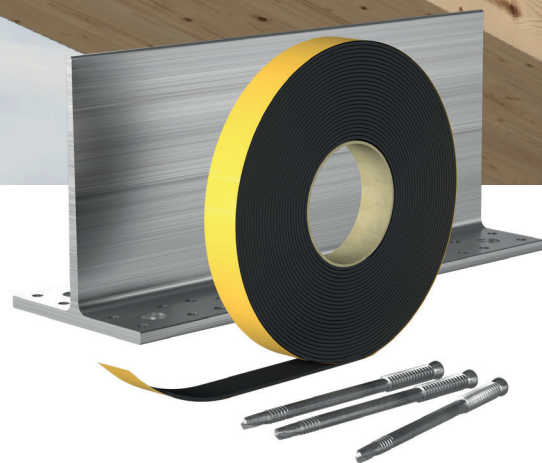
BAUMIT
baumit.com

AZ ELSŐ OSZTÁLYÚ KÖTÉS

A tűzálló fa-fa és fa-beton nyírókötések esetében van egy kötési megoldás, amely hatékonyabb a többinél: **ALUMAXI** és **FIRE STRIPE GRAPHITE**. A rejtett kengyel a duzzadó hajlékony tömítéssel kombinálva, amely képes akár tízszeresére tágulni az eredeti térfogatához képest, biztonságos és nagy teljesítményű kötést biztosít.

Töltse le új **LEMEZEK** és **MEMBRÁNOK**
katalógusainkat, és válassza ki a tökéletes kötést:

rothoblaas.com

rothoblaas

Solutions for Building Technology